

ØVRE EIKER
KOMMUNE

Helt innåfor

Økonomiplan 2022-2025
Mål, delmål og strategier for 2022

Sammen skaper vi et livskraftig Øvre Eiker

Innhold

1.	INNLEDNING	3
1.1.	Kommunedirektørens innledning.....	3
1.2.	Befolkningsutvikling	5
1.3.	Leseveiledning	7
1.4.	Folkehelse.....	8
2.	STRATEGISKE SATSINGER 2022-2025	10
3.	MÅL, DELMÅL OG STRATEGIER	12
	Mål 1: Øvre Eiker har livskraftige steder	14
	Mål 2: Innbyggere i Øvre Eiker mestrer hverdagen.....	18
	Mål 3: Barn og unge har en trygg og god oppvekst.....	26
	Mål 4: Kommunen sikrer bærekraftig utvikling, og har beredskap for uforutsette hendelser	32
	Mål 5: Innbyggere og kommune løser utfordringer sammen	38
	Mål 6: Innbyggere i Øvre Eiker har en meningsfylt fritid.....	42
	Mål 7: Øvre Eiker utnytter sin landlige og sentrale posisjon og er en næringsvennlig kommune.....	46
	Mål 8: Kommunen er en effektiv, attraktiv og innovativ organisasjon	50
4.	DRIFTSBUDSJETT 2022-2025	54
4.1.	Driftsbudsjettet 2022	54
4.2.	Seksjonenes økonomi 2022.....	61
4.3.	Risiko- og sårbarhetsanalyse	74
4.4.	Finansielle nøkkeltall	75
5.	INVESTERINGSBUDSJETTET 2022-2025	79
5.1.	Handlingsregel for låneopptak.....	79
5.2.	Investeringsbudsjettet 2022.....	81
5.3.	Investeringsprosjektene	83
6.	HANDLINGSREGLER OG BEGREPSFORKLARINGER	92
6.1.	Handlingsregler	92
6.2.	Begrepsforklaringer	93

1. INNLEDNING

1.1. Kommunedirektørens innledning

Øvre Eiker kommune leverer gode tjenester til innbyggerne i 2021, med betydelig lavere inntekter enn gjennomsnittskommunen. En undersøkelse gjort i 2021 viser at Øvre Eiker er på topp 20-lista over landets mest effektive kommuner, og at de dyreste kommunene bruker dobbelt så mange kroner per innbygger som de mest effektive. Undersøkelsen viser også at høy kvalitet gir lavere kostnader: ved å satse på kvalitet, går kostnaden ned.

Kommunen har imidlertid et for svakt netto driftsresultat over år, og et relativt lavt disposisjonsfond. Økonomien de neste årene vil preges av stram styring, men også tro på at noen investeringer og prioriteringer må gjøres nå, som vil få gevinst på et senere tidspunkt. Det vil bli nødvendig å prioritere helse og omsorgstjenestene og videreutvikle tiltakstrappa der, slik at ressursene brukes på lavest mulig nivå og flest mulig kan bo hjemme lengst mulig.

Kommunen må også i årene framover investere mer i tjenester som støtter familiers mestring, og sosial boligpolitikk vil bli et viktig virkemiddel i dette arbeidet. Kommunen vil også i årene som kommer utforske mulighet for flere tiltak i grupper og mindre én til én-tjenester, som både er svært dyrt og kan føre til ensomhet hos disse innbyggerne.

Barnevern, PPT og helsesykepleiere skal mer ut i barnehager og skoler for å veilede ansatte, bidra i konkrete saker og i kompetanseheving. Kommunen har mye å hente på solid arbeid med å få flere til å jobbe store stillinger, og arbeid med sykefravær vil ha prioritet.

Våre utfordringer krever at kommunen tenker helhetlig om vår ressursbruk. Investering ett sted kan føre til gevinst et annet. Denne sammenhengen forsøker vi å tydeliggjøre gjennom en rekke tiltak, ikke minst knyttet til innføring av barnevernreformen/oppvekstreformen som kommer fra 1.1.22. Reformen innebærer at kommunen får et større helhetlig ansvar for å sørge for en trygg og god oppvekst for barn og unge. Det vil lønne seg for en kommune å forebygge og sette inn tiltak tidlig og på lavest mulig nivå, når man er bekymret for et barn. Dette skal være en motivasjon for kommunen om å jobbe mer med tiltak i familie og nettverk, samarbeid med øvrige kommunale tjenester og lokalsamfunnet. Kommunen får også et økt finansieringsansvar for barnevernstiltak, med fullt økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem og økte kommunale egenandeler for bruk av spesialiserte hjelpetiltak, spesialiserte fosterhjem, institusjon og akutttiltak.

Gjennom kommunens eiendomsforetak må nye grep tas for å vedlikeholde og fortette kommunale bygg. Dette vil ha en kostnad, men gjennom avhending av bygg, samt mer effektiv arealbruk vil dette være lønnsomt, både økonomisk og i form av energiforbruk.

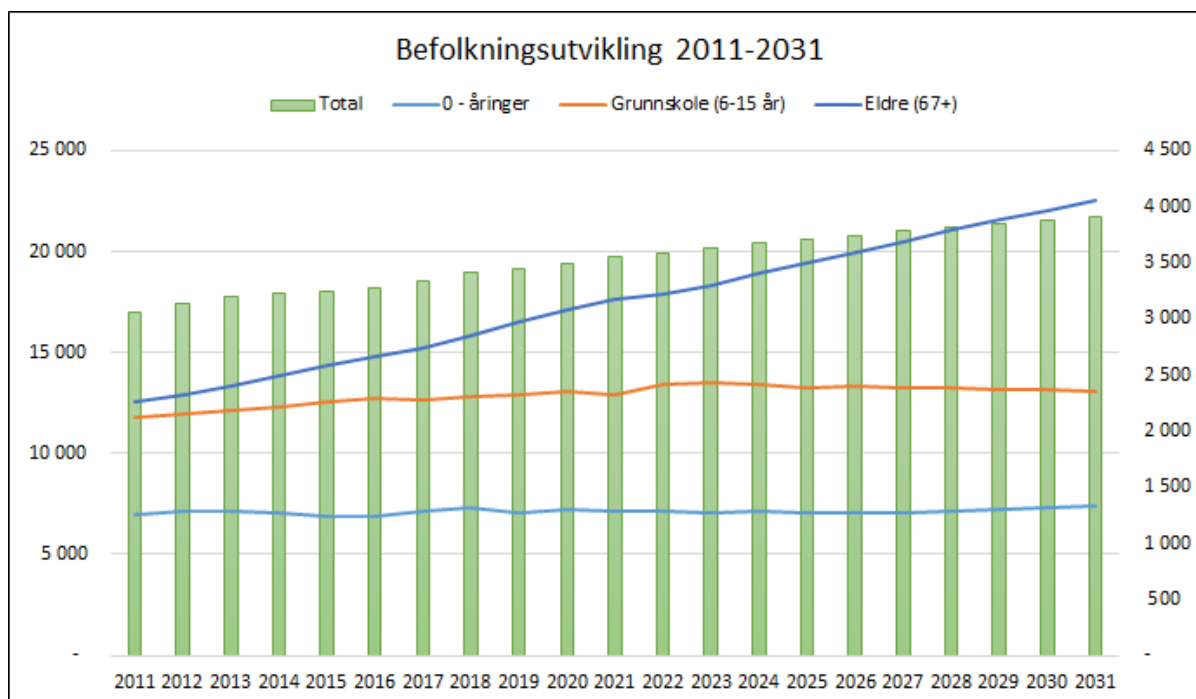
Dette gjelder i prinsippet alle formålsbygg, men særlig rådhuset peker seg ut som viktig å gjøre noe med. Det er også viktig å analysere hva det koster å ikke investere. Det er alltid en alternativkostnad ved et slikt veivalg.

Økonomiplanen du nå leser har langt på vei tatt inn over seg ambisjonsnivået til kommuneplanens samfunnsdel som etter alle solemerker vedtas i desember 2021.

Hokksund, 25. oktober 2021

Trude Andresen, kommunedirektør

1.2. Befolkningsutvikling

Statistisk Sentralbyrå (SSB) oppdaterer årlig sine befolkningsframskrivninger og brukes aktivt av kommunen for å planlegge tjenestetilbudet og utviklingen i kommuneøkonomien. Det er avgjørende at det utarbeides gode framskrivninger.

Befolkningsprognosene som SSB lager er meget treffsikre og prognosen som ble utarbeidet i 2011 bommet med kun 99 personer med tanke på befolkningsstørrelse 10 år senere i 2020.

	2011	2016	2021	2022	2023	2024	2025	2031
0-5 år	1 259	1 244	1 286	1 280	1 273	1 279	1 276	1 327
6-15 år	2 123	2 294	2 327	2 416	2 425	2 421	2 388	2 358
16-19 år	882	911	939	901	933	954	982	964
20-66 år	10 467	11 092	11 990	12 112	12 239	12 342	12 469	13 022
67 år eller eldre	2 256	2 664	3 167	3 223	3 303	3 401	3 492	4 058
Sum innbyggere	16 987	18 205	19 709	19 932	20 173	20 397	20 607	21 729

	2011	2016	2021	2022	2023	2024	2025	2031
0-5 år	100,0 %	98,8 %	102,1 %	101,7 %	101,1 %	101,6 %	101,4 %	105,4 %
6-15 år	100,0 %	108,1 %	109,6 %	113,8 %	114,2 %	114,0 %	112,5 %	111,1 %
16-19 år	100,0 %	103,3 %	106,5 %	102,2 %	105,8 %	108,2 %	111,3 %	109,3 %
20-66 år	100,0 %	106,0 %	114,6 %	115,7 %	116,9 %	117,9 %	119,1 %	124,4 %
67 år eller eldre	100,0 %	118,1 %	140,4 %	142,9 %	146,4 %	150,8 %	154,8 %	179,9 %
Sum innbyggere	100,0 %	107,2 %	116,0 %	117,3 %	118,8 %	120,1 %	121,3 %	127,9 %

Figurene over viser utviklingen i innbyggertall frem mot 2031, fordelt på alderssammensetningen i kommunen. Innbyggertallet per 01.01.2021 er 19.709, og Øvre Eiker er en kommune i vekst. Pr. 30.06.21 var befolkningen økt til 19 842 innbyggere og det er svært sannsynlig at antallet innbyggere er over 20 000 ved inngangen til 2022.

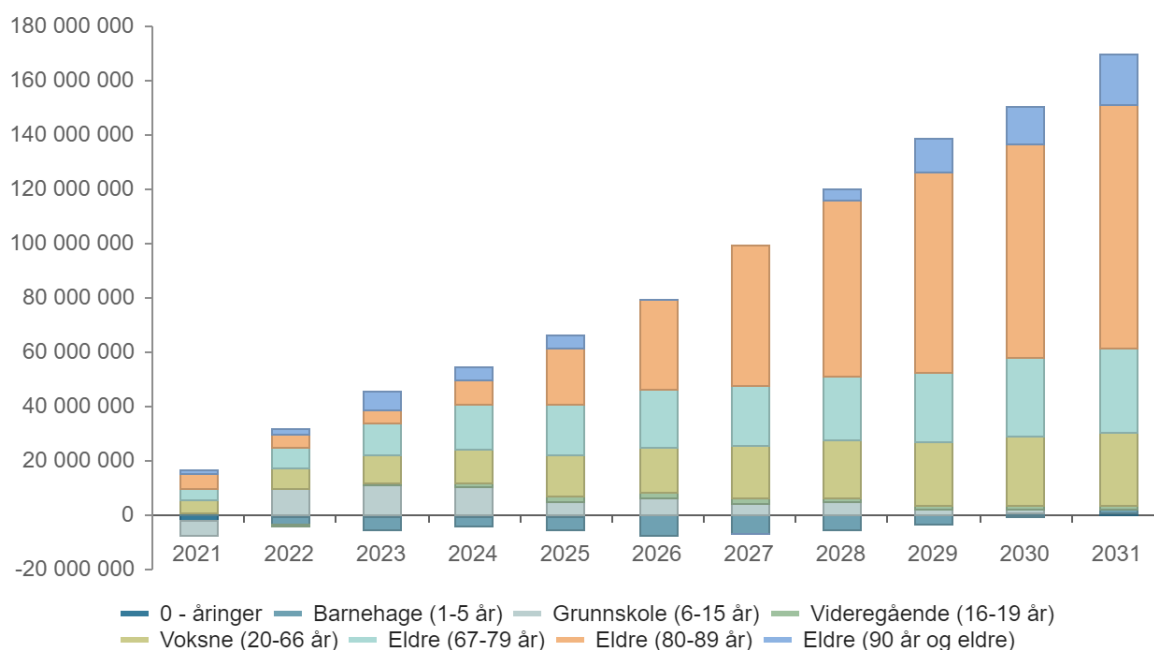
I 2031 er det forventet at innbyggertallet i Øvre Eiker vil være nesten 30 % høyere enn i 2011. Som det fremgår av grafen over, har aldersgruppen 67 år+ den sterkeste veksten både i perioden 2011-2021 og er forventet å være det også i perioden 2021-2031.

1.2.1. Frem mot 2025

Som det fremgår av grafen over er den forventede utviklingen svakere i de yngste aldersgruppene, med relativt flat vekst frem til grunnskolealder de neste årene. Veksten i aldersgruppen som går i grunnskole forventes å ligge i underkant av 3 % i løpet av perioden 2021-2025.

I den voksne del av befolkningen antas en vekst på noe under 4 % blant den arbeidende del av befolkningen, mens veksten i aldersgruppen over 67 år forventes å ligge på ca. 10 %. Dette indikerer at gjennomsnittsalderen i kommunen er stigende. Trenden vil ventelig styrke seg ytterligere frem mot 2031.

1.2.2. Demografiutgifter

I grafen over vises den akkumulerte økonomiske effekten av endring i befolkningsprognosen fra ett år til neste. I beregningen vil basisåret være året før første år i visningene. For eksempel vil 2020 være basisåret som det beregnes ut fra dersom 2021 er første år i grafen. Beregning av økonomisk endring som følge av befolkningsutviklingen er basert på Teknisk beregningsutvalg sin beregningsmetode.

- Fra 2021 til 2022 forventes det at rene demografikostnader vil øke med om lag 18,5 millioner kroner. I hele økonomiplanperioden er det forventet at demografikostnadene vil øke med omlag 50 millioner kroner.

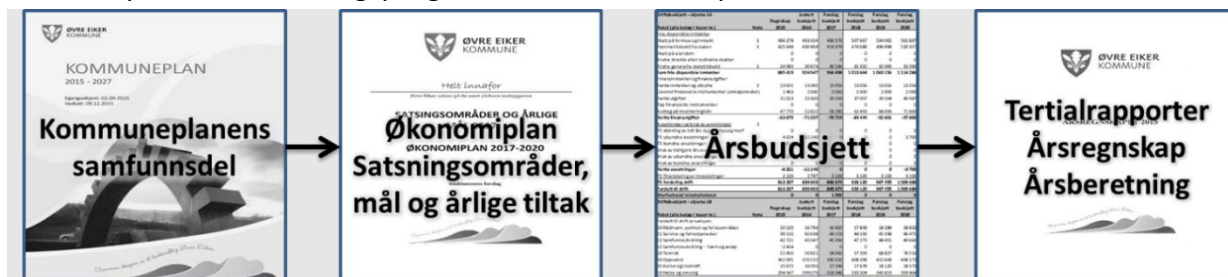
Befolkningsutviklingen alene indikerer at en stadig større andel av budsjettet vil måtte brukes til pleie og omsorgstjenester. I kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan er tjenestene kompensert for demografikostnader fullt ut før det er gjort prioriteringer mellom tjenestene.

1.3. Leseveiledning

1.3.1. Kommuneplan

Kommunestyret vedtok Kommuneplan 2015-2027 desember 2015, og Planstrategi 2020-2023 i mai 2020. Ny kommuneplan samfunnsdel behandles og vedtas innen utløpet av 2021.

Økonomiplanen er handlingsprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel.

1.3.2. Hva omtales i hvert kapittel?

- Kapittel 2 Strategiske satsinger 2022-2025
- Kapittel 3 Mål, delmål og strategier
Ståsted, hovedmål, delmål, indikatorer og hovedtiltak med utgangspunkt i kommuneplanens satsingsområder.
- Kapittel 4 Driftsbudsjettet 2022-2025
- Kapittel 5 Investeringsbudsjettet 2022-2025
- Kapittel 6 Beskriver årshjulet for økonomien for kommunesektoren, begrepsforklaringer og bekrivelse av kommunens handlingsregler.

I noen av kapitlene er det benyttet KOSTRA-indikatorer og andre sammenligningstall for å belyse eller underbygge det som omtales. Sammenligningskommuner skal være konsistent over tid og der det er mulig, legger Øvre Eiker disse kriteriene til grunn:

- Sammenligne Øvre Eiker kommune med seg selv over tid
- Kostragruppe 7* (gruppen består av 30 kommuner)
- Landet uten Oslo

* Statistisk sentralbyrå (SSB) grupperer sammenlignbare kommuner. Øvre Eiker er plassert i gruppe 7 for mellomstore kommuner med lave bundne kostnader per innbygger og lave frie disponible inntekter. Øvre Eiker vil kunne tilhøre en annen kostragruppe i løpet av 2022 grunnet veksten i innbyggertallet.

1.4. Folkehelse

Det er et mål for kommunen at våre innbyggere skal mestre livene sine, så langt hver og en har evne til det. Kommunens primære jobb er å legge til rette for mestring i ordets videste forstand. Arbeidet med å bedre helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold er en langsiktig innsats for alle innbyggere, kommunale tjenester, frivillige organisasjoner og næringer. “Sammen skaper vi et livskraftig Øvre Eiker” er ikke bare en visjon for kommunen, men også en idé om at livet blir godt – og enklere å mestre – om oppgavene løses sammen med andre. Vårt arbeid mot utenforskap - “Helt innafor” – er kommunens folkehelsefokus. Det skal gjenspeiles i hver seksjons planlegging og i de tiltakene vi gjennomfører i kommunal regi. Kommunens fire satsingsområder “Ett lag for god oppvekst”, “Sammen om hverdagsmestring”, “Livskraftige steder” og “Medarbeidere som mestrer” har alle et folkehelseperspektiv. Målet er innbyggere som tåler livet, med alle dets opp- og nedturer. Det er vårt folkehelsearbeid i praksis.

Folkehelse påvirkes av så vel samfunnsforhold som kunnskaper og holdninger hos den enkelte. Vi er avhengig av en allianse mellom den enkelte innbygger og kommunen for å lykkes. Det innebærer en dreining av folkehelsearbeidet fra et sykdomsperspektiv til et mestringsperspektiv. Det forutsetter å feste blikket langt fram – og jobbe med å investere i mennesker og lokalsamfunn slik at flest mulig klarer å mestre livet selv.

Et samfunn som fremmer helse hos den enkelte, har stor betydning for folkehelsen. Livsmestring dreier seg om å kunne forstå og å kunne påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv. Barn og unge må lære å tåle medgang og motgang, og å håndtere personlige og praktiske utfordringer.

Høsten 2021 har kommunedirektøren opprettet et Folkehelseforum med en koordinator i en liten stillingsprosent. Forumet består av ansatte fra alle seksjoner, og skal:

- Sammenstille folkehelseindikatorer og lage årlig oppdatering på utviklingen.
- Analysere sammenhengen mellom behov, tiltak og effekt.
- Komme med forslag til kommunedirektøren om nye tiltak/evt. hva vi bør slutte med – særlig i forbindelse med tjenestens gjennomgang og oppstart til budsjettprosess årlig.
- Overvåke behov for tverrfaglig innsats.
- Initiere samarbeid med samarbeidspartnere, som frivilligheten, sosiale entreprenører mfl.
- Vurdere hvordan folkevalgte og innbyggere skal komme i inngrep med arbeidet, enten gjennom faste møtepunkter eller på annen måte.
- Se på om det er en sammenheng mellom folkehelse og sykefravær blant ansatte i kommunen – ca. 65 % av våre ansatte bor i kommunen.

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Øvre Eiker	
Befolkning	1 Andel 80 år+, framskrevet til 2030	6	6,4	6,4	prosent		
	2 Personer som bor alene, 45 år +	24,6	24,0	25,7	prosent		
Opvekst og levekår	3 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	76	78	80	prosent		
	4 Vedvarende lavinntekt (hush.)	8,7	9,3	10,0	prosent		
	5 Inntektsulikhet, P90/P10	2,6	2,9	2,8	-		
	6 Barn av enslige forsørgere	15,2	14,8	14,8	prosent		
	7 Stønad til livsopphold, 20-66 år	17,6	15,0	15,6	prosent (a,k)		
	8 Ikke i arbeid eller utdanning, 16-66 år	20,1	19,2	19,1	prosent (a,k)		
	9 Bor trangt, 0-17 år	14	17	19	prosent		
	10 Leier bolig, 45 år +	12,9	11,0	11,8	prosent		
	11 Trives på skolen, 7. klasse	88	90	89	prosent (k)		
	12 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	19	22	23	prosent (k)		
	13 Gjennomføring i vdg. opplæring	70	79	77	prosent (k)		
	Miljø, skader og ulykker	14 God drikkevannsforsyning	100	93	89	prosent	
		15 Andel tilknyttet vannverk	86	90	88	prosent	
16 Luftkvalitet, finkornet svevestøv		4,3	5,1	4,4	µg/m³		
17 Fornøyd med lokalmiljøet, Ungd. 2017		67	70	70	prosent (a,k)		
18 Trygt i nærmiljøet, Ungdata 2017		85	88	88	prosent (a,k)		
19 Med i fritidsorganisasjon, Ungd. 2017		62	65	66	prosent (a,k)		
20 Ensomhet, Ungdata 2017		20	20	19	prosent (a,k)		
21 Kan svømme, 17 år		87	90	89	prosent (k)		
Helse- relatert atferd		22 Lite fysisk aktive, Ungd. 2017	16	14	14	prosent (a,k)	
		23 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	32	24	25	prosent (k)	
	24 Skjermtid over 4 timer, Ungd. 2017	29	29	29	prosent (a,k)		
	Helsestatus	25 Forventet levealder, menn	79,2	79,8	79,6	år	
26 Forventet levealder, kvinner		83,4	83,7	83,7	år		
27 Utd.forskjeller i forventet levealder		5,2	5,1	5	år		
28 Fornøyd med helse, Ungd. 2017		72	72	71	prosent (a,k)		
29 Psykiske sympt./lidelser		172	157	157	per 1000 (a,k)		
30 Muskel og skjelett		339	325	319	per 1000 (a,k)		
31 Overvekt og fedme, 17 år		25	21	22	prosent (k)		
32 Hjerter- og karsykdom, primærh.tj.		116	106	100	per 1000 (a,k)		
33 Hudkreft, nye tilfeller		74	83	78	per 100 000 (a,k)		
34 Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år		96,9	96,6	96,5	prosent		

Kilde fhi.no

Tegnforklaring til tabellen:

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- ▬ Variasjonen mellom kommunene i fylket
- ▭ De ti beste kommunene i landet

2. STRATEGISKE SATSINGER 2022-2025

Økonomiplanen har som mål å videreutvikle intensjonene i Kommuneplanen.

Kommunedirektøren har valgt å legge ambisjonsnivået etter kommuneplanen som vil bli gjeldende fra 2022. Strategiene som ble valgt fra 2018, og som kommunedirektøren foreslår videreført i ett år til, er et resultat av kommunens tidligere prioriteringer og vår historie, samt analyser av våre utfordringer, våre framtidige behov og våre rammebetingelser i årene som kommer.

De ansatte er det viktigste redskapet for å få til den utviklingen vi ønsker. Deres kompetanse, kapasitet og motivasjon avgjør om kommunen klarer å levere de tjenestene innbyggerne har krav på i årene framover. Kommunen skal være en god arbeidsgiver med interessante oppgaver for alle ansatte. God ledelse, relasjon mellom leder og ansatt, arbeidsmiljø og holdninger er viktige faktorer i dette arbeidet.

Kommunen vil ha fire hovedstrategier også i perioden 2022-2025:

- a) **Ett lag for god oppvekst** skapes gjennom samarbeid mellom familien, nærmiljø og oppveksttjenestene. Alle barn og unge trenger å utvikle god helse og livsmestring. Noen barn og familier trenger noe i tillegg til det ordinære. Ved tidlig å oppdage bekymringsfull utvikling hos barn og unge kan vi på lang sikt gi reduserte behov for reparering i etterkant. Vi må investere i nødvendige og riktige tiltak for barn og unge og familiene, tidlig. Vi vil skape sømløse tjenester sammen med innbyggeren selv, og der innbyggeren setter rammer for det som skal skje. Flest mulig skal vokse opp i familien sin, og da må vi tidlig fange opp de barn og familier som har det vanskelig.
- b) **Sammen om hverdagsmestring.** Kommunens helse og velferdstjenester er i kontinuerlig endring. Det blir flere eldre, kommunen får nye og mer komplekse oppgaver og forventningene til kommunen øker. Helse- og velferdstjenestene skal i større grad ha oppmerksomhet på det friske og den enkeltes ressurser. Det skal investeres i tiltak som støtter innbyggernes mestring av egen livssituasjon. Forebygging og rehabilitering skal være grunnholdningen. Samtidig får kommunen mer ansvar for innbyggere som er svært syke, og som krever mer spesialisert behandling enn før. Dette må også gjenspeiles i organisering og kompetanseutvikling.
- c) **Livskraftige steder.** Livet leves lokalt, og det er i hverdagslivet god helse opprettholdes og skapes. De fysiske rammene i nabolaget er av stor betydning for å leve et aktivt liv og med gode sosiale relasjoner. Det skal være enkelt å velge et aktivt hverdagsliv. Samarbeidet med grendeutvalg, lag og foreninger er viktig. Skolene er sentrale møteplasser på hvert sted. Gode bomiljø og gode tjenester henger tett sammen. Vi fortsetter derfor med å koble tjenestene tett sammen med utvikling av stedene.

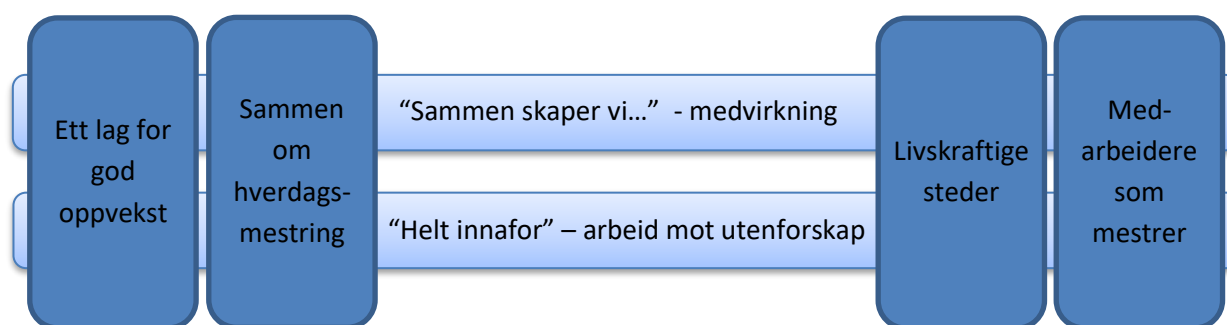
d) Medarbeidere som mestrer. For å lykkes med oppgavene som venter kommunen, må vi ha medarbeidere som har kompetanse til å mestre oppgavene. Ledere i kommunen skal skape kultur for mestring og utvikling, gjennom å anerkjenne sine ansatte, peke retning og etterspørre resultater. Det skal fortsatt satses på lederutvikling (intensivt lederutviklingsprogram våren 2022), god faglig og økonomisk styring, og det skal tas nye grep for å få ned fraværet. Det er et mål å øke andelen ansatte i store stillinger, for dermed å heve kvaliteten på tjenestene.

For å lykkes med hovedstrategiene ligger **to hovedprinsipper** i bunn:

- a) **Sammen skaper** vi et livskraftig Øvre Eiker. Vår visjon gjenspeiler en holdning, en kultur og en arbeidsmetode. Medvirkning (“sammen”) er vårt viktigste grep for å møte en floke og finne nye løsninger. Det betyr at ansatte, brukere og innbyggere skal være med på å identifisere kommunens floker, og bidra med innsikt og løsninger til det beste for lokalsamfunnene i Øvre Eiker. Sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft står sentralt i å forme det livskraftige lokalsamfunnet vår visjon peker mot.

- b) **Helt innafor.** Omkostningene ved at noen faller utenfor i et lokalsamfunn er store. Først og fremst er det tungt for den enkelte, enten det gjelder dårlig helse, svak tilknytning til arbeidslivet, rusproblemer eller ensomhet. Vi ønsker at våre innbyggere skal ha et liv de selv ønsker seg. Utenforskap er også dyrt for samfunnet. Mange deler av kommunen må inn og hjelpe når noen faller utenfor. Kommunen må jobbe smart forebyggende for å holde flest mulig innbyggere helt innafor.

Hovedstrategier og hovedprinsipper illustrerer vi på følgende måte:

3. MÅL, DELMÅL OG STRATEGIER

Øvre Eiker kommunes satsingsområder i økonomiplanperioden er basert på kommuneplanen 2015-2027, men har ivaretatt ambisjonene i kommuneplan som snart blir vedtatt. Økonomiplanen er kommuneplanens handlingsdel. Økonomiplanens fire satsingsområder og to hovedprinsipper springer ut av kommuneplanen.

For 2022-2025 har kommunedirektøren ryddet ytterligere i målstrukturen. Dette kapitlet er derfor bygget opp over ulike hovedmål som alle tar sikte på å iverksette kommuneplanen og økonomiplanens satsingsområder og hovedprinsipper. Koblingen mellom økonomiplanens mål og kommuneplanens og økonomiplanens satsingsområder er synliggjort under hvert hovedmål. Fra 2021 ble koblingen mot FNs bærekraftsmål synliggjort gjennom ikoner for hvert berørte bærekraftsmål.

I økonomiplanen er delkapitlene bygget opp rundt hovedmålene, med underavsnitt for delmål og de viktigste aktivitetene kommunen skal gjøre for å nå målene. På denne måten vil kommunedirektøren synliggjøre at hele organisasjonen har eierskap til alle mål, og at tjenestene og fagfolkene må jobbe på tvers for å nå målene.

For hvert delkapittel får du først en kort beskrivelse av hva målet betyr. Deretter kommer en oversikt over hvor kommunen står i dag med tanke på å oppfylle målet. Etter det kommer en kort beskrivelse av hvert delmål og tilhørende gjøremål.

Hovedmålene er langsiktige, og er formulert på samme måte som nullvisjonen for trafikkdød. Vi kan ikke være 100 % fornøyd før målet er nådd, så vi må alltid strekke oss. Samtidig vet vi at helt i mål kommer vi neppe på de aller fleste områder. Delmålene er derimot mål for økonomiplanperioden. De viser til hvor ambisiøse kommunen skal være de neste fire årene, ved å beskrive hvordan det ser ut ved utgangen av 2025.

Kommunens oppgaver er mangfoldige. Du finner derfor ikke en fullstendig oversikt over alt kommunen driver med i denne planen. Tvert imot: Dette er et dokument for prioriteringer. Her finner du hva som er det kommunedirektøren mener er det viktigste kommunen skal gjøre de neste årene og hvilke ambisjoner kommunen skal ha. Det som ikke er omtalt her i økonomiplanen skal ikke ha like høy prioritet. Kommunen skal imidlertid ivareta en rekke lovpålagte oppgaver, og er i mange tilfeller ellers bundet av avtaler med innbyggere, næringsliv og frivillighet. Selv om alle disse aktivitetene ikke er omtalt direkte i økonomiplanen, vil de danne grunnlag for hva kommunen må bruke penger på i planperioden.

Budsjettet for økonomiplanperioden er basert på de prioriteringene kommunedirektøren beskriver i dette kapitlet. Tallbudsjettet er lagt på seksjonsnivå. Det er derfor den enkelte

kommunalsjef som gjør prioriteringer innenfor seksjonens ramme for å bidra til måloppnåelse. Dersom kommunestyret ønsker å gjøre om på de prioriteringene kommunedirektøren foreslår, kan dette gi behov for å flytte penger mellom seksjoner.

Kommunedirektøren vil ved rapportering for 1. og 2. tertial rapportere på hvorvidt de aktivitetene økonomiplanen beskriver blir gjennomført, og vil i årsrapporten rapportere på måloppnåelse.

FNs bærekraftsmål

Mål 1: Øvre Eiker har livskraftige steder

Foto: Lene Myrvold Velle

Hvorfor er dette målet viktig?

Kommuneplanen slår fast at stedsutvikling er den langsiktige utviklingsstrategien for Øvre Eiker kommune, og det legges til grunn at det skal være utvikling i alle deler av kommunen. Kommunens mål om vekst skal realiseres gjennom å bygge gode og inkluderende steder og nabolag.

Hva er det viktigste vi skal få til?

Kommuneplanen legger grunnlaget for at den sterke veksten i antall innbyggere kan fortsette i den neste planperioden. Kommunens mål om vekst skal realiseres gjennom å bygge gode og inkluderende steder og nabolag. Kommuneplanen framhever boligpolitikken som helt sentralt for å nå kommuneplanens mål for samfunnsutvikling og tjenester.

Hvordan vet vi om vi får det til?

Stedsutviklingen lykkes hvis kommunens tjenester spiller sammen seg imellom, i tillegg til å spille sammen med innbyggere og næringsliv for å løse de utfordringene som de enkelte stedene har. Metoder for medvirkning og samskaping skal videreutvikles og brukes. Velfungerende by- og grendeutvalg er en betydelig fordel for å få til det gode samspillet mellom innbyggere og kommuneorganisasjon.

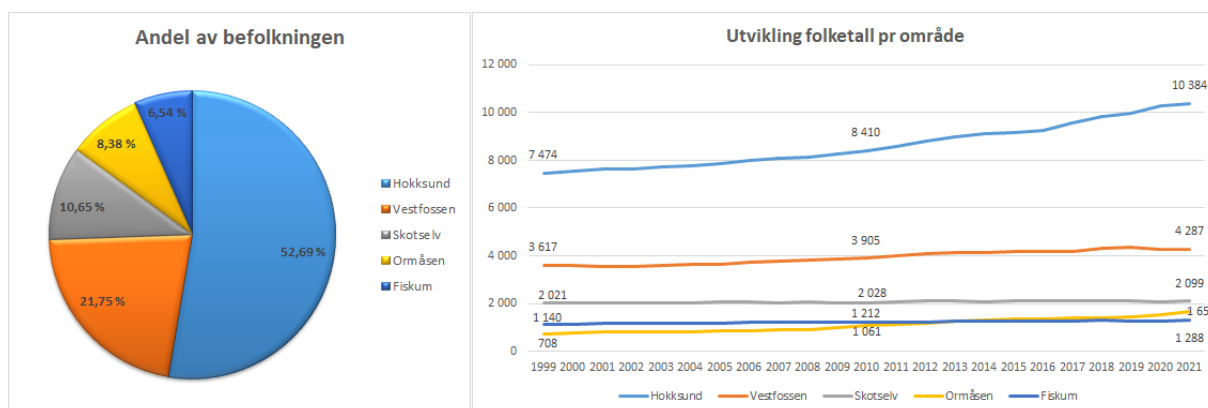
Befolkningsvekst i alle deler av kommunen er krevende å få til. Tilrettelegging for boligbygging skal gjøres med grunnlag i en fornyet sosial boligpolitikk.

Ståsted

Vestfossen og Hokksund vil ha størst vekst også i fremtiden. Små og store gode møteplasser er viktig.

Foto: Cathrine Grøner

Delmål 1.1: Det er gjennomsnittlig minst 1,3 % årlig befolkningsvekst i kommunen

Kommunestyret har satt mål for at alle deler av kommunen skal ha utvikling. Det er et mål at utviklingen er bærekraftig, både sosialt, økonomisk og for miljøet. Øvre Eiker er en vekstkommune. SSBs framskrivninger viser at denne veksten kan fortsette dersom det legges til rette for det. Strukturen for grunnskolene er vedtatt videreført. Nødvendige utbyggingsarealer for bolig og næring er avklart gjennom arbeidet med ny kommuneplan. Den største delen av veksten vil fortsatt være i Hokksund og Vestfossen.

Dette skal vi gjøre for å nå målet:

- Gjennom ny kommuneplan sikre arealer for boligbygging og legge til rette for fortetting i sentrumsområdene.
- Fortsette arbeidet med å utvikle attraktive steder som bygger på deres fortrinn, lokalt engasjement og kulturarv.
- Videreutvikle metoder for medvirkning og samskaping om stedsutvikling mellom innbyggerne og kommunens tjenester.

Delmål 1.2: Et stort flertall av innbyggerne opplever å bo i et godt nabolag

Kommuneplanen slår fast at kommunen skal ha en sosial boligpolitikk der fellesskap, generasjonsblanding og folkehelse er sentrale verdier. Kommunen skal bruke tilgjengelige virkemidler for å sikre at innbyggernes behov for et variert boligtilbud ivaretas. Kommunale reguleringsplaner, eksempelvis sentrumsplan for Vestfossen og plan for Øvre Eiker stadion skal ha belyst disse spørsmålene spesielt. En fornyet innsats i boligpolitikken skal gi stedsutviklingsarbeidet et nytt løft.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Samarbeide med private utbyggere for å bidra til utviklingen av et aldersvennlig lokalsamfunn med differensiert boligmasse.
- Konkretisere prosjekter i en helhetlig sosial boligpolitikk.
- Utnytte samarbeidet med Husbanken i nye prosjekter.

Delmål 1.3: Infrastrukturen i vei, vann og avløp gir grunnlag for vekst og sikrer miljøverdier og klimatilpassing

Oppgradert infrastruktur i vei, vann og avløp er en viktig del av den helhetlige stedsutviklingen. Det fremmer god folkehelse. Gode offentlige møteplasser er en sentral del av planleggingen. Tilrettelegging for gange og sykkel og nødvendig oppgradering i avløpssystemet er også viktige miljø- og klimatiltak. Kommunen skal så langt det er mulig gjennomføre ulike delarbeider i et utbyggingsområde som samordnede prosjekter, for å få investeringsmidlene til å rekke lenger. Kommunen skal fremme innovative løsninger og bruke tilgjengelig teknologi i bygging og drift.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Slutføre bygdegata på Darbu.
- Videreføre gang- og sykkelvei langs Drammensveien mot kryss ved Loesmoveien.
- Fornye vannledninger (1600 m) og avløpsledninger (1200 m).
- Planlegge og gjennomføre kostnadseffektive og samordnede prosjekter.
- Investeringer skal ha stor oppmerksomhet på å gi en kostnadseffektiv drift.

Delmål 1.4: Alle innbyggere og alt næringsliv i Øvre Eiker skal ha tilgang til fiber innen 2025

Utbygging av høyhastighets datakommunikasjon (fiber) er kommet langt i Øvre Eiker, men noe gjenstår.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Legge til rette for at utbyggingsstrategien som Øvre Eiker Energi AS har lagt for sin fibersatsing kan gjennomføres.
- Kommunen vurderer å søke midler gjennom offentlig støtte til bredbåndutbygging i Viken fylkeskommune hvis det er formålstjenlig for å fremskynde fiberutbyggingen i Øvre Eiker kommune.

Delmål 1.5: Oppvekstmiljøene i kommunen er utformet til barns beste

Oppvekstmiljøene skal være preget av inkludering og varme for alle barn og unge.

Barnehagers og skolars samarbeidsorgan, grendeutvalg og frivillige lag og organisasjoner må ta sin del for å skape de gode oppvekstmiljøene, sammen med kommunens tjenester.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Alle innbyggere har et samfunnsansvar for oppvekstmiljøene. Kommunen skal være aktiv pådriver for tiltakene.

- Etablere et forpliktende samarbeid mellom grendeutvalgene og stedlige tjenester i planprosesser.

Mål 2: Innbyggere i Øvre Eiker mestrer hverdagen

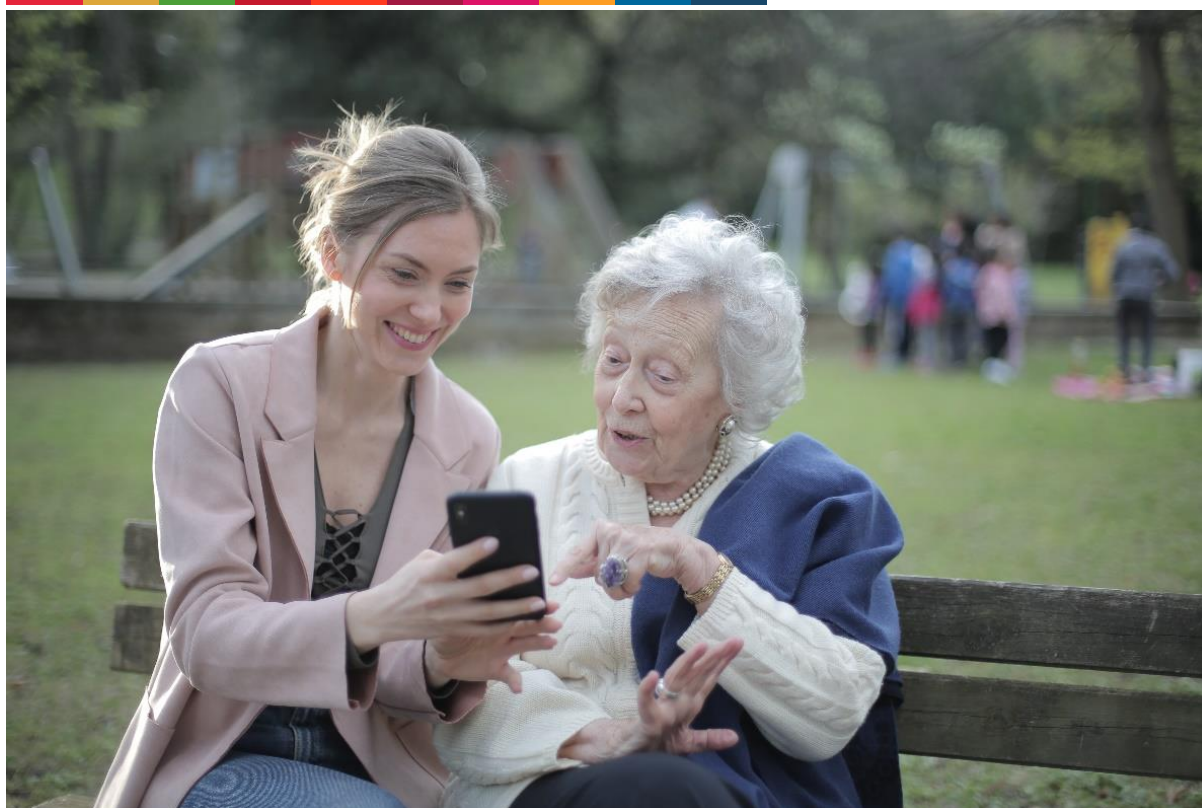

Foto: Andrea Piacquadio/Pexels

Hvorfor er dette målet viktig?

Innbyggerne i Øvre Eiker har økende behov for helse-, sosial- og omsorgstjenester. Befolkningsprognosen viser en markant økning i antall eldre det neste tiåret. Mange barn og unge må få hjelp fra barnevernet og familiesenteret. Folkehelsen i Øvre Eiker er på flere områder dårligere enn steder vi sammenligner oss med. Skal samfunnets ressurser strekke til, må kommunale tjenester bidra til at flest mulig mestrer hverdagen selv.

Hva er det viktigste vi skal få til?

Kommunens tjenester skal ha mer oppmerksomhet på innbyggernes ressurser og investere i tiltak som støtter innbyggernes hverdagsmestring i alle livsfaser. Særlig viktig er mulighet til å bo lengst mulig i eget hjem. Utenforskap skal forebygges og kommunens tjenester skal bidra til dette. Ved tidlig innsats og flerfaglig arbeid skal kommunen og innbyggerne skape velferd sammen. En velferd som er bærekraftig for fremtiden.

Hvordan vet vi om vi får det til?

Vi skal følge med på tall som indikerer utviklingen på flere viktige områder:

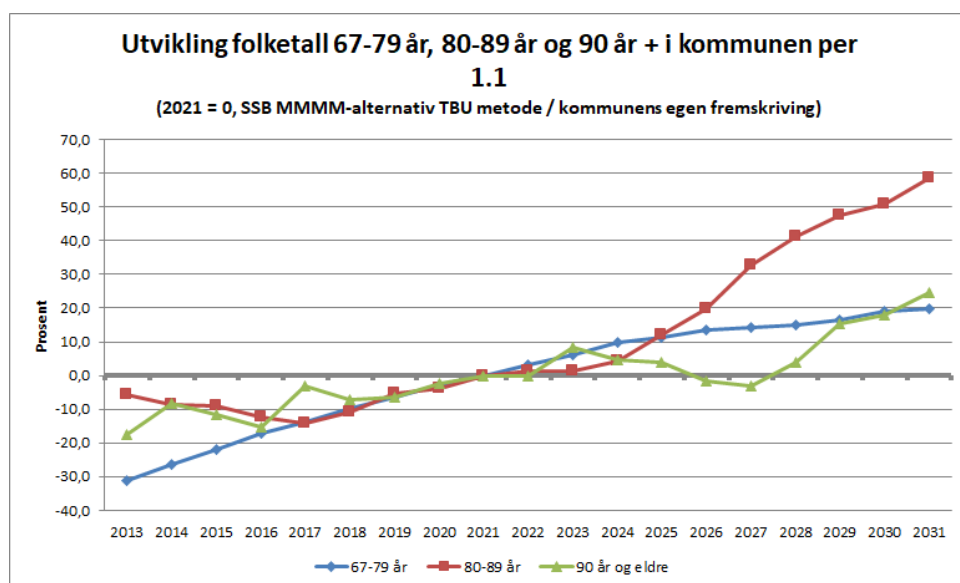
- Antall betalingsdøgn for utskrivningsklare fra sykehus
- Innbyggere som i påvente av langtidsplass på Eikertun helsehus oppholder seg på korttidsplass eller hjemme
- Plasser i sykehjem i forhold til antall innbyggere 80 år og eldre
- Brukere av trivsels- og mestringscenteret i forhold til antall innbyggere 80 år og eldre
- Personer/familier som får mulighet til å eie egen bolig ved bruk av startlån/leie til eie
- Innbyggere som mottar sosialhjelp
- Innbyggere med bakgrunn som flyktning, som er i arbeid eller under utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram
- Folkehelseindikatorne og oppvekstprofilen for Øvre Eiker vil over tid vise om vi lykkes

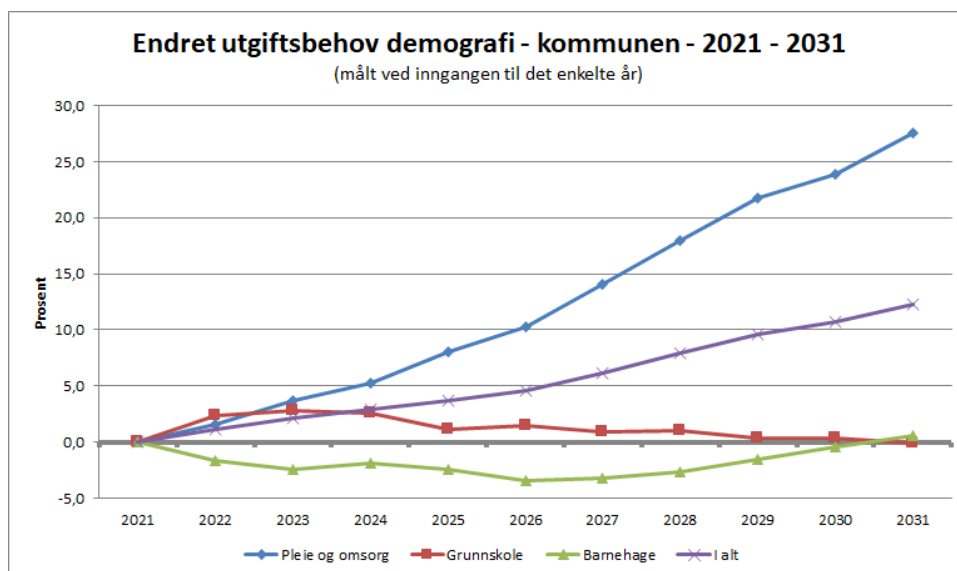
Ståsted

Musikk og fellesskap er viktig for opplevelsen av å mestre hverdagen. Heidi Grete Aasland og Bjørn R. Bergersen sprer glede på Trivsels- og mestringscenteret ved Eikertun helsehus.

Foto: Gry Cora Christensen Nordahl

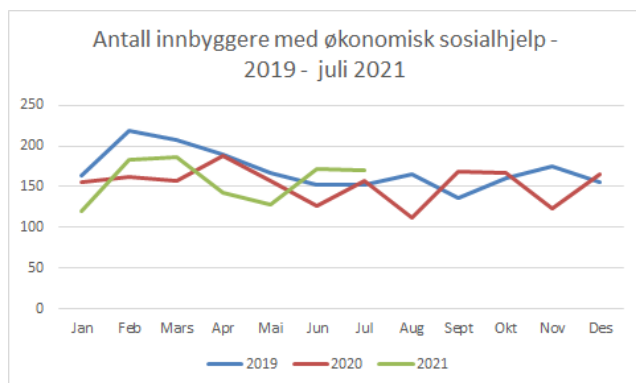
Innbyggernes behov for helse- og omsorgstjenester øker og blir stadig mer sammensatt. Sykehusene redder og behandler mange, og flere yngre innbyggere trenger helse- og omsorgstjenester og andre tilrettelagte tilbud i barnehage og skole.

Eldre har ofte mange sykdommer samtidig og antall innbyggere over 80 år er økende. Antall personer med demenssykdom forventes å øke når flere innbyggere når høy alder. Med dagens praksis vil behovet for sykehjem i Øvre Eiker fordobles innen 2040.

Kostnadene til pleie og omsorg ligger meget lavt i Øvre Eiker kommune sammenlignet med andre kommuner. Men, som figurene over viser, når innbyggernes behov øker, stiger kostnadene. Omstilling for å bremse kostnadsutviklingen er nødvendig. Kommunestyret har vedtatt ny modell for tildeling av tjenester som bygger på følgende prinsipper som også er relevante for alle tjenester:

- Rehabilitering og mestring er ikke en ulempe for innbyggeren – det er derimot en ulempe hvis vi ikke rehabiliterer eller setter inn tiltak som bidrar til mestring.
- Det hjelper ikke innbyggeren i det lange løp, hvis vi «bare» kompenserer for et problem og ikke tar hånd om årsaken til problemet.
- Vi må arbeide på to fronter – her og nå sikre forsvarlig helsehjelp – og på lengre sikt bidra til selvhjulpenhet og mestring.
- Vi skal ikke gjøre *for* innbygger, men *med* innbygger.

Kompleksitet i sykdommer og behov krever stadig mer kompetanse og kapasitet blant medarbeiderne.

Figuren viser at antall mottakere av sosialhjelp har vært relativt stabil de siste årene. Noe av det viktigste for å unngå at sosiale problemer går i arv, er at foreldrene er i arbeid. Gjennom NAV har vi tilgang til en rekke kommunale og statlige virkemidler. Disse virkemidlene i sammenheng med andre tjenester, styrker innbyggerens mulighet til å

forsørge seg selv og sin familie.

Som del av strategien «Ett lag for god oppvekst», er det vedtatt å jobbe mer helhetlig, i samarbeid mellom fag og på tvers av tjenester sammen med den aktuelle familie. Stikkord for endringene som skal iverksettes er investering i forebyggende tiltak.

Stadig flere personer med problemer innen rus og psykisk helse forventes behandlet i kommunen. Innbyggere i denne pasientgruppen har ofte komplekse utfordringer i livet og bolig er gjerne et vesentlig problem. Kommunen har mangler i tjenestetrappen for denne målgruppen. Det er både behov for flere lavterskeltiltak og virkemidler for å ivareta de sykeste. Per i dag må kommunen kjøpe et økende antall plasser med heldøgns oppfølging fra private leverandører.

Det er fortsatt behov for flere bemannede botilbud for innbyggere med utviklingshemming eller andre funksjonsforstyrrelser. Nytt botilbud i Myraveien 35 B skal bygges i 2022, med drift fra 2023. Det er behov for flere botilbud for målgruppen og detaljert planlegging må iverksettes i 2022.

Bruken av startlån fra Husbanken har gitt mange innbyggere/familier mulighet til å eie egen bolig. I 2021 var rammen 40 mill. kr. Kommunedirektøren anbefaler å øke startlånrammen til 50 mill. kr. i 2022. Erfaringen er at startlån er et meget godt virkemiddel for å styrke innbyggernes mestring gjennom eierskap til egen bolig.

Delmål 2.1: Innen 2025 bor minst 90 % av innbyggere over 80 år i Øvre Eiker i eget hjem

Sammensettingen av tjenestetrappen med riktige tiltak på alle trinn er en viktig del av omstillingen innen helse og omsorgstjenestene. Styrking av tjenester til hjemmeboende, bruk av velferdsteknologi, helhetlige pasientforløp og riktig bruk av korttids- og langtids plassene ved Eikertun helsehus, er pågående prosesser. Det er satt i gang konkret planlegging for utviklingen av Eikertunområdet for bl.a. å gi rom for flere sykehjemsplasser. At flere klarer seg selv i eget hjem bidrar til at kommunen har ressurser til de sykeste også i fremtiden.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Sikre at organisasjonen har tilstrekkelig kraft til å gjennomføre utviklingsprosessene som er nødvendig for å nå målet.
- Hverdagsmestring er etablert arbeidsmetode og tankesett i alle ledd i tjenestene. Tilbud om trening, bruk av velferdsteknologi og muligheter for tilpasning av bolig er vel kjent for eldre innbyggere.
- Utviklingen av Eikertunområdet realiseres i tråd med vedtatte planer innen 2025.
- I samarbeid med utbygger, og i tråd med Husbankens råd, legge til rette for ordninger som «omtanketun» i et sentrumsnært område. Dette som et ledd for å forsøke å løse en del av utfordringene med økende eldrebølge. Omtanketun med barnehage bør vurderes. Øvre Eiker stadion er en av lokasjonene som skal vurderes.
- Økt og mer målrettet bruk av tilskudd for utbedring av bolig.
- Følge opp tiltak i vedtatt lokal demensplan 2025 - for å møte økt antall personer med demens i planperioden, bl.a. etablere flere dagtilbud.
- Øke bruken av gruppetiltak der dette kan redusere tjenester som gis kun én til én.
- Ta i bruk nye virkemidler for å samarbeide med frivillige enkeltpersoner og organisasjoner.

Delmål 2.2: Alle innbyggere med behov for støtte til å mestre rus- og/eller psykiske problemer, får støtte i tide

Psykisk helsevern i spesialisthelsetjenesten bygges ned og det kommunale hjelpeapparatet må ivareta innbyggere med sammensatte rus og psykisk helseproblemer. Rus- og psykiske helsetjenester i kommunen er en liten del av den enkeltes bedringsprosess. De andre livsvilkårene må også ivaretas. Gjennom å vektlegge tidlig innsats og helhetlige tjenester til innbyggerne er målet å redusere problemene knyttet til psykiske lidelser og rusavhengighet.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Øvre Eiker-hjelpa (psykisk helse- og rustjenesten) skal være lett tilgjengelig og ha lav terskel for å bistå den enkelte i bedringsprosessen. Det skal unntaksvis være nødvendig å fatte vedtak om støtten. Bruken av FIT (Feedback-informerte tjenester) benyttes i samarbeidet

med innbyggeren. FIT er et system for tilbakemelding fra innbyggeren om hvordan samarbeidet og bedringen oppleves. Samarbeid med spesialisthelsetjenesten om de sykeste, og helhetlig innsats internt i kommunen, er vesentlig.

- Eksterne kjøp av plasser til rus og psykiatri trappes ned gjennom etablering av heldøgns bemannet bo- og tjenestetilbud i egenregi.
- Det etableres egnede lokaler der innbyggerne kan oppsøke ulike lavterskeltilbud for psykisk helsehjelp.
- Det utvikles et kompetanseprogram for styrket innsikt og forståelse i psykiske helseproblemer blant aktuelle medarbeidere.
- Kompetanse, kapasitet og organisering av tjenester og tiltak, gjennomgås for å nå målet.

Delmål 2.3: Andelen innbyggere som kan forsørge seg selv ved eget arbeid er økende i perioden

Nye arbeidsmetoder, bl.a. jobbspesialister og utvidet oppfølging, er tatt i bruk i stor grad på vårt NAV-kontor. Dette har gitt gode resultater og bidratt til å redusere frafall fra arbeidslivet og økt muligheten til inkludering av flere i arbeid. Det er viktig at oppmerksomheten ikke minst er rettet mot de unge. Arbeidet i NAV er og skal være, en integrert del av den kommunale virksomhet og det er nødvendig med innsats på tvers av seksjoner og tjenester for å nå målet.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Antall deltakere i Kvalifiseringsprogrammet i NAV økes også i 2022.
- Arbeidet mot barnefattigdom med bl.a. oppfølging av lavinntektsfamilier og bruk av familiekontakter fortsetter i en koordinert innsats i kommunen.
- Vurdere flere aktivitetstiltak for langtidsmottakere av sosialhjelp.

Delmål 2.4: Innen 2025 skal oppvekstreformen gi færre omsorgsovertakelser i barnevernet

Barnevernsreformen/oppvekstreformen gjeldende fra 2022 betyr ytterligere vektlegging av tidlig innsats og forebyggende arbeid. Tjenestene skal oppdage utfordringer tidlig og sammen med innbyggeren skape velferd som både er skreddersøm for den enkeltes behov, og som samtidig er bærekraftig for innbyggeren og for samfunnet. Tjenestene skal utvikle enda tettere samarbeid mellom fagområder.

Barnehager og skoler er den viktigste forebyggende arenaen. Disse tjenestene skal ha tett dialog med støttetjenestene og familier som trenger det. Familiehjelpa skal ellers være første instans for familien for å be om hjelp.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Tjenestene må fortsatt ha fokus på forebyggende arbeid, og tiltak skal settes inn så tidlig som mulig. Kommunen har opprettet lavterskeltilbud med ett telefonnummer der innbyggere og ansatte kan henvende seg. I samarbeid med statlige kompetansesentre for barn og unge, skal alle ansatte få felles kompetanseheving. Kommunen har et toårig samarbeid med kompetansesentrene.

- Informere innbyggerne om lavterskeltilbudet “ett lag for god oppvekst” og “familiehjelpen”.
- Utvikle en ny modell for bedre tverrfaglig samarbeid, med vekt på medvirkning fra dem det gjelder, og på alle nivå i organisasjonen.
- Justere praksis ut fra hva som har effekt for innbyggeren.
- Etablere Ung Arena – et lavterskeltilbud for ungdom.
- Familiepartnere i barnevern jobber for å redusere antall omsorgsovertakelser.
- Videreutvikle de faste tverrfaglige møtepunktene i alle barnehager og skoler.
- Styrke avlastningstilbud til foreldre med store omsorgsoppgaver for barn/unge med utviklingshemming eller andre funksjonsforstyrrelser.

Delmål 2.5: Minimum 70 % av nye innbyggere med bakgrunn som flyktning skal være i utdanning eller arbeid etter fullført introduksjonsprogram.

Nye innbyggere med bakgrunn som flyktning har varierende helsetilstand, språkkunnskaper, skolegang og arbeidslivserfaring. Introduksjonsprogrammet skal sikre en god velkomst, men integrering i lokalsamfunnet krever at mange bidrar, både i og utenfor kommunens organisasjon. Oppfølgingen av prosjektet “Velkommen til Øvre Eiker” pågår og videreføres med tiltak for å styrke integrering og inkludering. Det er av stor betydning for lokalsamfunnet Øvre Eiker at alle innbyggere i størst mulig grad mestrer egen hverdag, kan forsørge seg selv, trives og gjerne bidrar i fellesskapet som aktiv samfunnsdeltaker.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Alle tiltak besluttet i prosjektet “Velkommen til Øvre Eiker” skal være i gang innen 2022.
- Vurdere en ordning med aktivitetsguider og digital støtte for å gjøre det lettere å delta i ulike fritidsaktiviteter og bidra som frivillige ressurser i Øvre Eiker-samfunnet.

Delmål 2.6: Alle innbyggere har et trygt sted å bo

En trygg bolig er grunnlag for hverdagsmestring, gir mulighet for bedring og reduserer utenforskap. Den enkelte innbygger har selv ansvar for egen bolig, men kommunen har plikt til å medvirke for å skaffe bolig til innbyggere som av ulike grunner ikke klarer dette selv. Det er god kommuneøkonomi å sikre tilstrekkelig differensierte botilbud for ulike målgrupper, fordi en god bolig reduserer kostnader til andre velferdstjenester.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Kommunen har et godt samarbeid med Husbanken og vil øke bruken av bankens boligsosiale virkemidler i planperioden. Tiltaksplanen i boligsosialt program skal revideres og følgende tiltak gjennomføres:

- Øke rammen til Startlån fra 40 til 80 millioner kroner innen 2025.
- Bygge nytt bemannet botilbud for innbyggere med utviklingshemming eller andre funksjonsforstyrrelser i Myraveien i 2022.
- Planlegge i 2022 og bygge i 2023 ytterligere ett botilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse.
- Utvikle en sosial boligpolitikk som inkluderer reviderte behov og anbefalinger i den eksisterende sosiale boligpolitikken.
- Planlegge og anskaffe tilstrekkelig antall differensierte boliger for ulike målgrupper i tråd med behovene.
- Oppgradere kommunale boliger som forvaltes gjennom Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF.

Mål 3: Barn og unge har en trygg og god oppvekst

Foto: Pexels

Hvorfor er dette målet viktig?

Barna er vår felles fremtid og en god barndom varer hele livet. Foreldre har ansvar for egne barn, og lokalsamfunnet og kommunale tjenester skal støtte opp om foreldrenes oppdrageransvar.

Foreldrenes psykiske og somatiske helse og sosiale forhold i familien, har stor betydning for barns oppvekstvilkår. Alle tjenester må være årvåkne, og se helheten når en familie trenger støtte. Det er særlig viktig å se barns behov.

Hva er det viktigste vi skal få til?

Barn og unge skal oppleve å leke, lære, utvikle seg og mestre. Alle skal oppleve å bli møtt med respekt, toleranse og medmenneskelighet. Alle skal oppleve vekst og utvikling ut fra sine forutsetninger. Trygge rammer i barnehage, skole og i hjemmet er en viktig forutsetning for å lære. I samarbeid med de det gjelder skal vi finne gode løsninger for barn og unge som trenger noe ekstra.

Hvordan vet vi om vi får det til?

Kommunen følger med på utviklingen gjennom statistikk som er tilgjengelig på følgende områder:

- Barnevernsmonitor.
- Folkehelseprofiler og oppvekstprofiler.
- Brukertilfredshet målt ved foreldreundersøkelser i barnehage og skole skal være på nasjonalt nivå.
- Gjennomsnittskarakterer i grunnskolen skal ligge på nasjonalt nivå.
- Elevundersøkelsen skal vise at trivselen på skolen ligger på et nasjonalt gjennomsnitt.
- Elevene skal oppleve mindre mobbing enn nasjonalt gjennomsnittsnivå.
- Antall omsorgsovertakelser i barnevernet skal reduseres til under nasjonalt nivå.
- Andelen mottakere av sosialhjelp 18-24 år av antall innbyggere 18-24 år, skal være lavere enn 5,2 %.

Ståsted

Barn i fysisk aktivitet er viktig for en god helse, både lek initiert av barna selv og organisert lek, som her på bildet.

Oppvekstmiljøene skal utformes etter barnas beste. Foto: Sunniva Riste-Bjørkli

Oppvekstvilkår i Øvre Eiker kommune er gode for de aller fleste barn og unge. Gode tilbud og tjenester for barn og familien, bomiljø tett på naturen og allsidige aktivitetsmuligheter, bidrar til å skape et godt oppvekstmiljø. Tjenestene støtter opp om foreldrenes oppdrageroppgave både enkeltvis og i tverrfaglig samarbeid.

Øvre Eikers oppvekstprofil viser en høyere andel unge som ikke er i arbeid eller under utdanning sammenlignet med kommunene i Viken fylke og med landet som helhet. Unge dropper også oftere ut av videregående skole og det er relativt flere unge med psykiske plager. Psykiske plager gir utfordringer for barns oppvekstvilkår, og kan også være den bakenforliggende årsaken til høyt antall omsorgsovertakelse av barneverntjenesten.

Barnehage og skole har egne strategiske planer for å nå mål om høy kvalitet på tjenester for barn og elever. Kvaliteten i barnehager og skoler er god. Barnehagene og skolene jobber systematisk og verdibasert. De viktigste verdiene ligger forankret i felles formålsparagraf for barnehage og skole. Handlingsplan for et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø skal sikre at barna har det bra i barnehagen og at de utvikler seg til robuste og trygge barn. Arbeidet med lek, psykisk helse og livsmestring i barnehagene gjør at vi nå ser at vi i større grad sender robuste barn over til skolen. Skolene har også tiltak for å skape et trygt og helsefremmende elevmiljø. Skolene får gode resultater på elevundersøkelsen og resultater på nasjonale prøver ligger over nasjonalt gjennomsnitt. Karaktersnittet ligger på nasjonalt nivå.

Det er innført bemanningsnorm og pedagognorm for barnehagene, dette styrer bemanningsnivå i barnehagene. Grunnskolene har en lærernorm som sier at hver skole skal i gjennomsnitt ha en lærer per 15 elever i 1.-4-trinn, og en lærer per 20 elever i 5.-10.årstinn. I tillegg kommer timer til spesialundervisning og norsk for fremmedspråklige elever. Det er utfordrende for skolene å overholde disse kravene til enhver tid. Dersom en elev med rett til spesialundervisning flytter til kommunen, kan dette som eksempel forrykke bemanningskabalene. På den andre siden er bemanning i barnehage og skole styrket de siste årene som følge av bemanningsnormene, så bemanningen i skole og barnehage har neppe vært bedre noen gang.

Antall barn med spesialpedagogisk hjelp i barnehagene fortsetter å øke. Det er også en økning i antall barn med nedsatt funksjonsevne som har behov for ekstraressurser for å kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet. Tjenesten har tatt grep ved å styrke veiledning til barnehagene på det spesialpedagogiske feltet.

Antall elever med spesialundervisning er redusert noe det siste året. Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) har de siste par årene vridt innsatsen noe fra individrettet arbeid med enkeltelever til i større grad å veilede ansatte om hvordan barn og elever med særlige behov kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen. Denne omlegging av praksis er en del av samarbeidet med Kongsberg-regionen og «Alle med»-samarbeidet. Høsten 2021 ser vi imidlertid at antall henvisninger og utredninger øker kraftig.

Eiken spesialavdeling, under Vestfossen barneskole, er vedtatt videreført. Antall elever er færre nå enn på flere år. Skoleåret 2021/2022 har Eiken 8 elever som går ved Vestfossen barneskole eller Vestfossen ungdomsskole, som får deler av skoletilbudet tilpasset etter elevenes behov. Retningslinjene skal revideres.

Familiesenteret gir tilbud fra barnet er i magen til ungdommene er 18 år. De jobber primært forebyggende, i samarbeid med andre. Innsatsen er nå å få på plass gode prosedyrer for å kvalitetssikre arbeidet i tjenesten.

Barnevernet er i endring, en barnevernsreform/oppvekstreform er i gang og vil medføre større ansvar til kommunene. Målet er at vi gjennom enda tettere samarbeid på tvers av tjenestene, ser behovene til barna tidligere og starter opp med tiltak overfor barn som trenger det. En arbeidsgruppe har sett på hvordan kommunen kan møte barnevernsreformen. Arbeidsgruppas rapport er til politisk behandling høsten 2021.

Kulturskolen har utvidet antall elevplasser noe med flere gruppetilbud, innen eksisterende ressurser.

Delmål 3.1: Mestring og trivsel for barn og elever skal ligge på nasjonalt nivå eller høyere

Rammeplan for barnehage og læreplan i skole legger stor vekt på folkehelse og livsmestring. Mye godt arbeid pågår, og tjenestene vil videreføre arbeidet og fortsatt jobbe med denne satsingen i økonomiplanperioden. Det er et mål at alle barn og unge skal oppleve mestring og tilhørighet. Ansatte har ansvar for å sikre et trygt og helsefremmende sosialt barnehage- og skolemiljø for alle.

Barn, unge og deres familiers helse og sosiale forhold har stor betydning for oppvekstvilkårene. Å avdekke behov så tidlig som mulig, vil gi barn, unge og foreldre mulighet til å mestre livet. Her og nå, og i fremtiden.

Øvre Eiker kommune deltar i et samarbeid for psykisk helse, SAPH. Deltakere i samarbeidet: Modum bad, fylkeskommunen, kommunene Krødsherad, Modum, Sigdal og Øvre Eiker.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Kommunen skal gi gode, tilbud til alle barn og unge, det er det mest effektive forebyggende arbeidet.
- Barnehagene våre skal jobbe etter prinsippene om hva som gir psykisk helsefremmende barnehage.
- Skolen skal undervise i områder som gir elever økt forståelse for hva som påvirker egen helse, og bidra til å utvikle robuste barn og unge som kan tåle livets opp- og nedturer. Skolehelsetjenesten har som del av dette en fast plan for hvilke temaer som skal behandles når i skoleløpet.
- Videreutvikle lekemiljøene i barnehagene slik at de skaper møteplasser for glede og vennskap, utfordring og fleksibilitet, utforskning og læring.
- Gjennom SAPH-samarbeidet gi økt kompetanse hos alle ansatte i livsmestring og helse.
- Videreføre bruken av «Digital håndbok og veiviser til psykisk helsefremmende barnehager» for å jobbe systematisk og psykisk helsefremmende.
- Støttetjenestene (barnevern, familiesenteret og PPT) skal mer ut i tjenestene, nærmere barn og elever, skolepsykolog jobber på ungdomstrinnet med psykisk helsefremmende og forbyggende arbeid.

- Barns tilgang og nærhet til gode naturopplevelser er viktig. Kommunen skal i større grad vurdere driftsformer for våre barnehager som tar i bruk natur- og friluftslivsarealer.

Delmål 3.2: Elevenes faglige og sosiale læringsutbytte skal ligge på nasjonalt nivå

Skolene skal sørge for at barn og unge utvikler seg og lærer til det beste for seg selv og samfunnet. Elever lærer i samspill med andre barn og voksne.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Implementere fagfornyelsen i skolen, vektlegge tverrfaglige tema i læreplanen, folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling.

- Mestring, dybdelæring og aktiv deltakelse i læringsarbeidet skal bidra til god læring og motivasjon for læringsarbeid.
- Kompetanseheving i rammeplan for barnehage og fagfornyelsen for skolen sammen med universitets- og høyskolesektoren (finansiert av utdanningsdirektoratet).
- Fornyelse av toleransearbeidet i skolen.
- Forbedre samspillet mellom skolebibliotek og folkebibliotek.

Delmål 3.3: Minst 80 % av ungdom skal fullføre videregående opplæring i løpet av 5 år, innen 2025

Det er for mange unge innbyggere i kommunen som hverken er på skole eller i arbeid og står i fare for uheldig utvikling. Kommunen må tilrettelegge og samordne tjenestene slik at unge får gode forutsetninger for å klare seg i voksenlivet. Dette fokuset og forebyggende arbeidet må starte tidlig i livet, og man må identifisere barn i risiko allerede fra barnehagealder. Forskning viser at tiltak som iverksettes for alle, er det beste forebyggende tiltaket. Økt satsing på psykisk helse og livsmestring i de første leveårene, vil gi stor effekt i et langsiktig perspektiv og øke gjennomføring av videregående opplæring. Dette vil igjen være viktig for å mestre voksenlivet.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Kommunen har mange gode tjenester og tiltak som støtter opp om de unges vei inn i voksenlivet og som skal videreføres. Et nytt tiltak som skal vurderes nærmere i planperioden er etablering av et hus med hybler for unge. I huset kan det være tilgang på hjelp til praktiske ting, samtale og veiledning. Tiltaket sees i sammenheng med etablering av Ung Arena, og kommunens ressursbruk vil avhenge av gevinstrealisering av oppvekstreformen. I stedet for at ungdommen må oppsøke den enkelte tjeneste, er tjenestene tilgjengelige og samordnet rundt ungdommen. En kafé i huset åpner huset opp for innbyggerne. Inspirasjon til dette er blant annet Ung Bo i Bodø, som kan vise til gode resultater.

- Tidlig innsats i alle faser av livet.
- Barsel- og spedbarnskontroller blir prioritert bl.a. for å sikre at gode relasjoner mellom barn og foreldre er på plass.
- Barnehagene fortsetter sitt arbeid med psykisk helsefremmende arbeid, hver dag.
- Helsekontroll for 4-åring flytter til barnehagene der barna er, så langt det er mulig.
- Skolene har gode systemer for å se barn som har det vanskelig og finner løsninger sammen med barna, foreldre og støttetjenester.
- Ansatte er årvåkne og deler sin bekymring med foreldre på en ivaretagende måte.
- Fraværsteamet samarbeider med skolene om å avdekke og jobbe systematisk med barn og elever med bekymringsfullt skolefravær.
- Fange opp ungdommer som ikke er kvalifisert til læreplass på ordinært vis.
- Bo- og tjenestetilbud for unge som trenger tettere veiledning inn i voksenlivet skal vurderes etableres i planperioden, dette kobles sammen med Ung Arena som er vedtatt etablert i samarbeid med Mental Helse.

Mål 4: Kommunen sikrer bærekraftig utvikling, og har beredskap for uforutsette hendelser

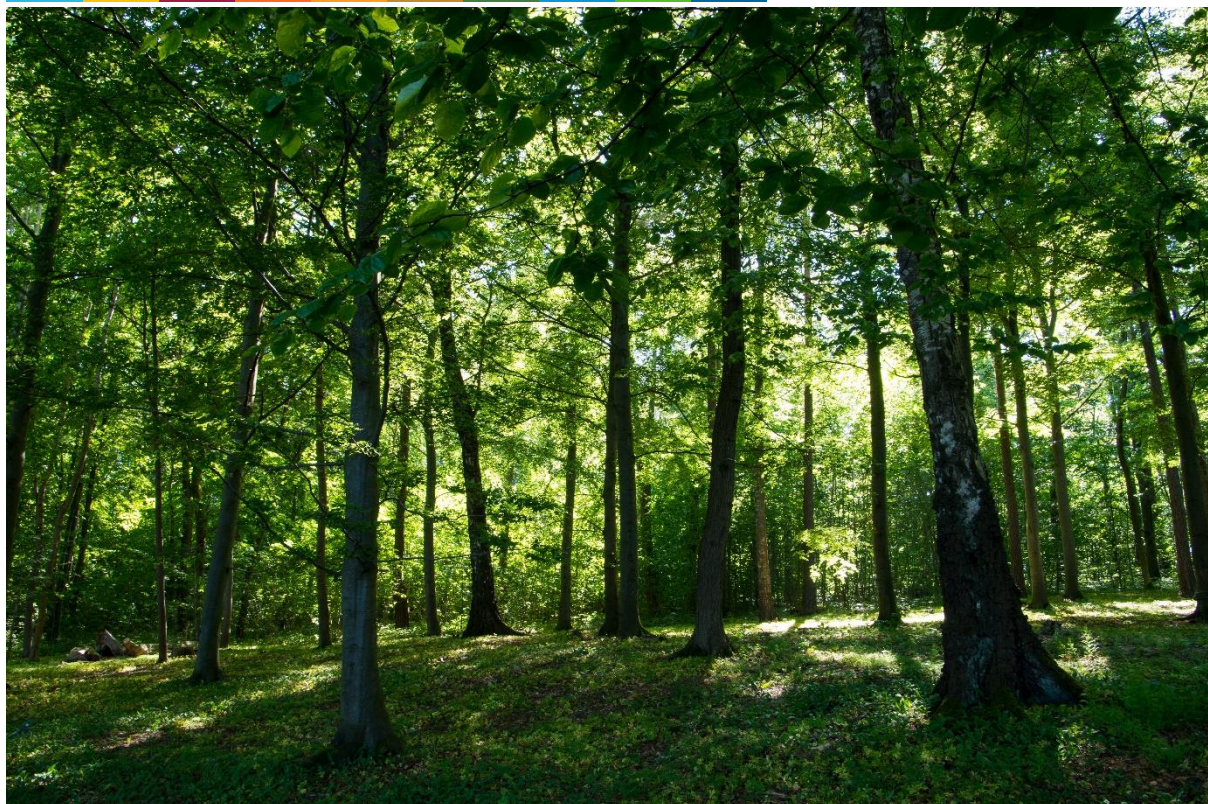
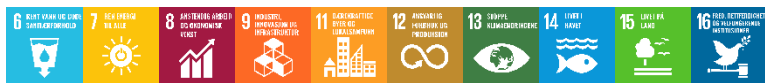

Foto: Øyvind Langum

Hvorfor er dette målet viktig?

Økosystemer blir ødelagt i en skala vi aldri har sett før. Klima og natur henger tett sammen. Klimaet berges ikke uten at naturen berges – og omvendt. Når biologisk mangfold svekkes, svekkes naturens evne til å fange karbon. Dette får for eksempel konsekvenser for lokal arealbruk. Kommunene får et økt ansvar og mer framtrædende rolle for å sikre bærekraftig utvikling, redusere klimagassutslipp og planlegge for tilpasning til et klima i endring og store endringer i befolkningen.

Utbyggingsområdene i Øvre Eiker, med unntak av Ormåsen, ligger alle under marin grense. Alle områder som ligger på gammel havbunn må kartlegges før utbygging, og enkelte områder har slike grunnforhold at det krever spesiell aktsomhet for alle inngrep og nye tiltak. Kommunen vil legge stor innsats i å bedre kunnskapen om grunnforhold, i nært samarbeid med grunneiere og utbyggere. Aktiv informasjon og tilgjengelighet til denne kunnskapen skal vektlegges sterkt.

Øvre Eiker kommune har gode forutsetninger for å bidra til å nå nasjonale og globale mål for reduserte klimautslipp og en bærekraftig sosial utvikling. Kommunen har hatt reduksjon i CO2-utslipp de siste 10 årene. Skog, jord og vassdrag kan imidlertid forvaltes enda bedre for å binde mer karbon og andre klimagasser. Kommunens vekst må håndteres slik at den kan skje innenfor vedtatt 0-vekstmål for biltrafikk.

Velferdssamfunnet står overfor ytterligere utfordringer knyttet til cyberkriminalitet, pandemier, globalisering og lave fødselstall. Kommunen må gjøre sitt for å være i forkant, slik at Øvre Eiker forblir et godt sted å bo, også når omverdenen endres dramatisk. Alt kan ikke forutses, så når en uønsket hendelse eller krise oppstår, må kommunen også kunne iverksette de tiltak som er nødvendige for å beskytte befolkningen og opprettholde kritisk infrastruktur og viktige samfunnsfunksjoner.

Hva er det viktigste vi skal få til?

Ny kommuneplan gir kommunen retning for en bærekraftig utvikling, og kommunen skal utvikle en klima- og miljøplan. Kommuneplanen er ambisiøs med tanke på klima. Kommunen skal også være i forkant av utviklingen, og arbeide mer systematisk med å fange opp hva som kan ligge lenger framme i løypa. Kommunen skal sikre at våre planer og strategier er syretestet mot ulike mulige fremtidsscenarier. Ikke minst må kommunen ha fleksibilitet og evne til å gå inn i utradisjonelle samarbeid for å løse det som måtte dukke opp.

Hvordan vet vi om vi får det til?

Gjennom arbeidet med klima- og miljøplanen skal kommunen avgjøre om miljøstyring skal være en del av kommunens styringssystem, herunder legge til rette for en styrket tilnærming til sirkulær økonomi. Areal- og transportpolitikken og forvaltningen av naturen og dyrka jord i kommunen er avgjørende viktig for klima og miljø.

Det er foreløpig store svakheter i nasjonal statistikk om klimautslipp. Dette kan vi kompensere gjennom bedre lokal statistikk, blant annet gjennom samarbeidet i Buskerudbyen. For Øvre Eiker kommune er det viktig å synliggjøre verdien av karbonbinding i skog.

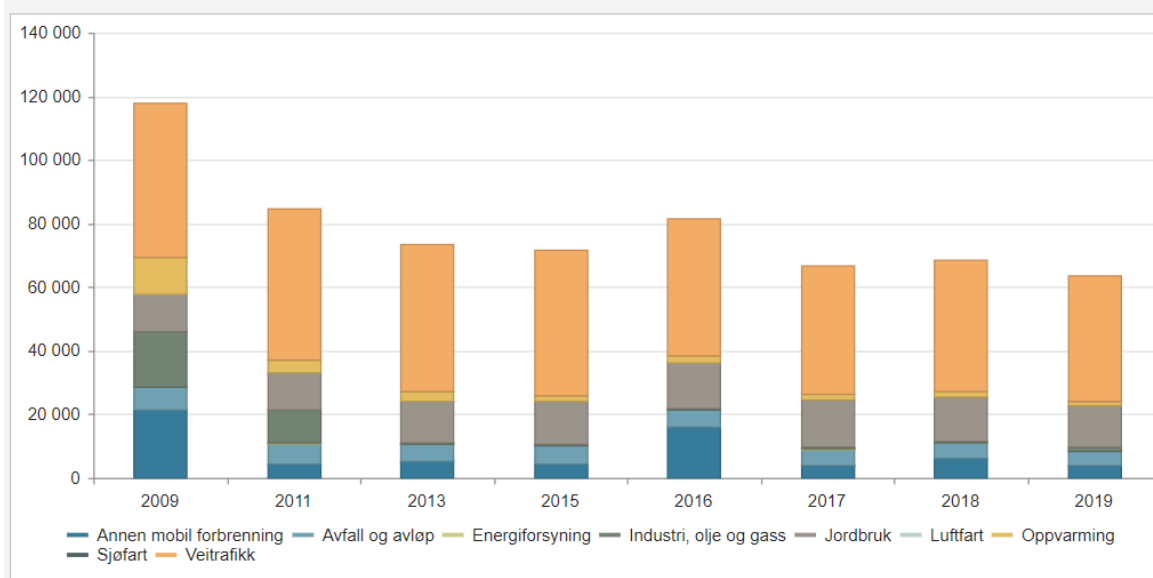
Vi vil vite mest om hvor gode vi har vært på å møte det nye og uforutsette etter endringen eller hendelsen har funnet sted, og vi kan se tilbake på hvordan det har gått med Øvre Eiker. Det er viktig å ha gode systemer for evaluering, både underveis og når krisen/hendelsen er over. Kommunedirektøren vil imidlertid jevnlig rapportere på hvordan organisasjonen arbeider for å håndtere ulike fremtidsscenarier og beredskapssituasjoner.

Ståsted

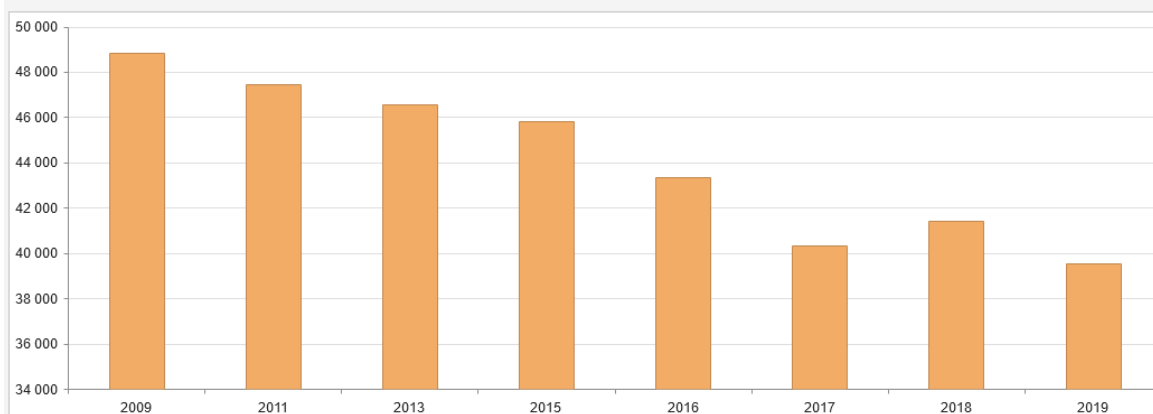
Eikeren skal sikres som drikkevannskilde. Foto: Cathrine Grøner

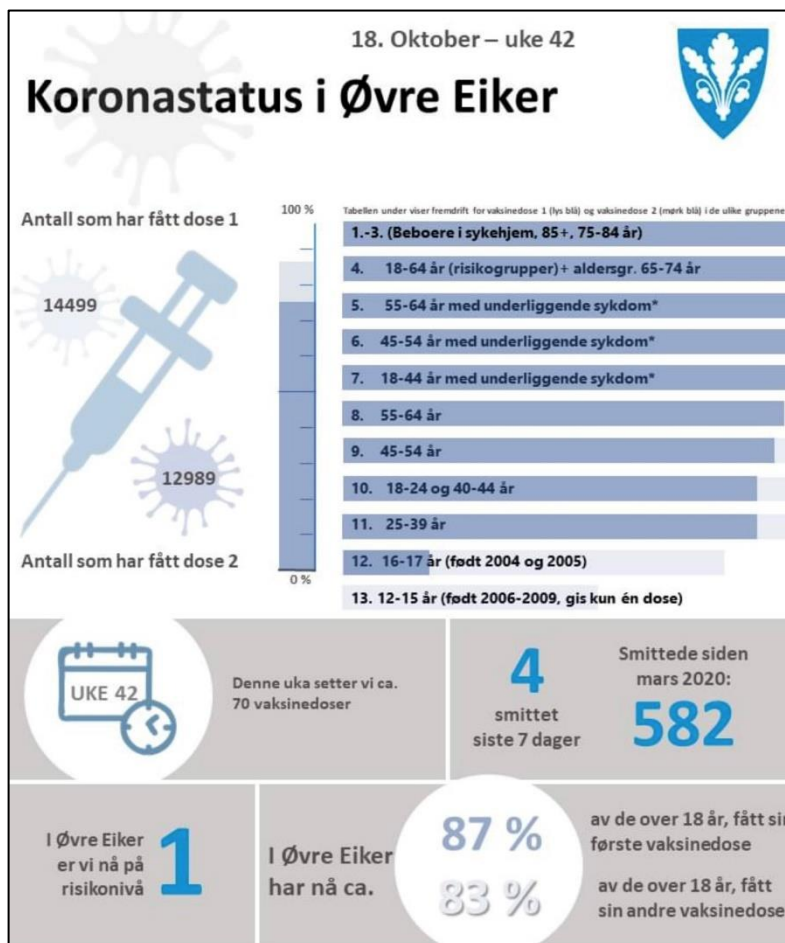
Grafen viser utslipp av klimagasser i tonn CO₂-ekvivalenter

Utslipp veitrafikk

Grafen viser utslipp av klimagasser i tonn CO₂-ekvivalenter

Koronastatus for Øvre Eiker kommune per 18.10.2021

Delmål 4.1: Bærekraftig arealforvaltning og transport

Belønningsmidlene finansierer tiltak for økt kollektivtrafikk og mer sykling og gange. En eventuell byvekstavtale med staten vil gi kommunene i Buskerudbyen flere og sterkere virkemidler i dette arbeidet.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Det regionale samarbeidet i Buskerudbyen bidrar til et felles kunnskapsgrunnlag, hjelper oss til nødvendig samordning mellom kommunene, fylkeskommunen og statlige etater.

- Felles areal- og transportplan for Buskerudbyen rulleres med en økt vekt på arealpolitikens betydning for transportbehov og klima.
- Virkemidlene i belønningsordningen og en framtidig byvekstavtale brukes aktivt for å lette overgangen til klimavennlige transportløsninger.
- Innføre parkeringsregime og kommunal håndhevingsmyndighet, samtidig som det legges en strategi for bilbruk og parkering i kommunens egen virksomhet.
- Masseforvaltning skal planlegges etter bestemmelsen i ny kommuneplan.
- Bygningsarven skal forvaltes som en ikke-fornybar ressurs i et bærekraftperspektiv.

Delmål 4.2: Kommunens naturressurser skal ikke forringes i verdi

Kunnskapsgrunnlaget for rulleringen av kommuneplanen er grunnlag for klima, miljø- og energiplanen og den oppfølgende handlingsplanen.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Det lages Klima-, miljø- og energiplan i 2022.
- Sikre at framtidig vekst og utvikling i minst mulig grad går på bekostning av dyrka jord og kulturlandskap, gjennom bevisst og kunnskapsbasert arealutvikling.
- Aktiv skogskjøtsel gir stor gevinst i klimaregnskapet. Kommunen skal samarbeide med skogeiere om skogforvaltning som optimaliserer opptak og lagring av CO₂.
- Som tiltak i Klima-, miljø- og energiplanen skal kommunedirektøren legge frem en strategi for opprydding av avfall på private og offentlige eiendommer, veier og offentlige steder i tråd med prinsippet at det er forurensere som har ansvaret. Kommunen skal gjennomføre holdningskampanjer for å forhindre forsøpling, med særlig fokus på plast fra landbruket og byggeplasser.
- Kunnskap og tiltak for å sikre stabilitet i grunn og håndtering av overvann er innarbeidet i all virksomhet i kommunen.

Delmål 4.3: Øvre Eiker kommune har vassdrag med god vannkvalitet

Øvre Eiker kommune er med å forvalte 2 sentrale vannområder; Eikeren og Drammenselva. Arbeidet i Eikeren er godt organisert, men er mindre godt organisert i Drammensvassdraget. Dette arbeidet vil kreve en betydelig innsats i handlingsprogramperioden.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Hindre utslipp i vann og vassdrag spesielt ved å oppgradere eller sanere spredte avløp og stimulere til omlegging i landbruket.
- Være en ressurs i vannforvaltningsarbeidet i begge vannområdene.
- Bedre tilstandsrapportering og følge opp reviderte tiltaksprogram for vannområdene Eikeren og Drammenselva.
- Bygge nytt og framtidssretta renseanlegg i Hokksund.
- Sikre og tilrettelegge friområder og grønne korridorer mot vassdragene.
- Oppdatere kunnskap og gjennomføre tiltak som sikrer Eikeren som drikkevannskilde.
- Støtte opp under statlig gjennomføring av utrydding av lakseparasitten.

Delmål 4.4: Øvre Eiker kommune har en trent beredskapsorganisasjon, som involverer nødetater og frivillighet

Beredskapsarbeidet baseres på fire hovedprinsipper: ansvarsprinsippet, likhetsprinsippet, nærhetsprinsippet og samvirkeprinsippet. Det er god forståelse for disse prinsippene i organisasjonen. Planverk og intern beredskapsorganisering er på plass, men det er behov for å videreutvikle samarbeid med andre beredskapsaktører. Dette omfatter blant annet nødetatene og frivilligheten.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Samvirkeprinsippet betyr at tjenestene i kommunen har selvstendig ansvar for å sikre best mulig samvirke med relevante partnere om forebygging, beredskap og krisehåndtering. Det er også viktig fremover å gjennomføre gode øvelser, både internt og i større skala, ved å delta på øvelser på regions- og fylkesnivå. Kommunen har utviklet et godt og solid planverk, men det krever at de ulike planene holdes oppdatert. Det er også et mål å utvikle gode kontinuitetsplaner i seksjonene.

- Etablere beredskapsråd bestående av ordfører, beredskapsledelsen i kommunen, politiet, brann, frivilligheten og næringslivet.
- Gjennomføre lokale øvelser.
- Delta i aktuelle øvelser i regi av Statsforvalteren i Oslo og Viken.
- Videreutvikle beredskapsplanverket.
- Utvikle kontinuitetsplaner i seksjonene.

Delmål 4.5: Klima og miljøperspektivet i kommunens bygg og tjenester

Energiforbruket skal reduseres med 30 % i eksisterende eiendomsportefølje i løpet av de neste tre årene. Kommunen skal så langt det er hensiktsmessig, ha gjenbruk av møbler og kontorutstyr.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Jobbe videre med energiledelse og energieffektivisering av kommunens eiendomsportefølje.
- Vurdere alternative energikilder som solcelleanlegg for våre bygg.
- Sette i system møbelinnkjøp og gjenbruk.
- Sette i gang et prosjekt for å redusere matsvinn på Eikertun helsehus.
- Etablere flere ladepunkter til elbil.
- Øke andelen fossilfrie biler. Når kommunen skal anskaffe kjøretøy skal disse, så langt det finnes marked for det, være fossilfrie.

Mål 5: Innbyggere og kommune løser utfordringer sammen

Foto: Christer Best Gulbrandsen

Hvorfor er dette målet viktig?

Øvre Eiker kommunes visjon er «Sammen skaper vi et livskraftig Øvre Eiker». Kommunen er ett av lokalsamfunnets verktøy for å bidra til at alle kan skape seg et godt liv. Kommunen skal ikke og kan ikke løse alle utfordringer, og erfaring tilsier at løsningene også blir bedre når flere hoder tenker sammen. Derfor skal kommune og innbyggere møtes for å finne gode løsninger sammen, framfor hver for seg. Det stiller høye krav til både kommunen og innbyggerne.

Hva er det viktigste vi skal få til?

Øvre Eiker kommune er et lokalsamfunn hvor innbyggerne tradisjonelt har hatt høy tillit til kommunens folkevalgte. Tilliten er nødvendig for å få oppslutning om krevende, men nødvendige tiltak. Et mer opphetet offentlig ordskifte kan true tilliten. Oppslutning om demokratiets kanaler er viktig for å bevare tilliten. Derfor er det viktig å opprettholde tilliten mellom folk og folkevalgte, og folk og kommuneadministrasjonen, samt holde deltakelsen i valg og frivillighet på et høyt nivå.

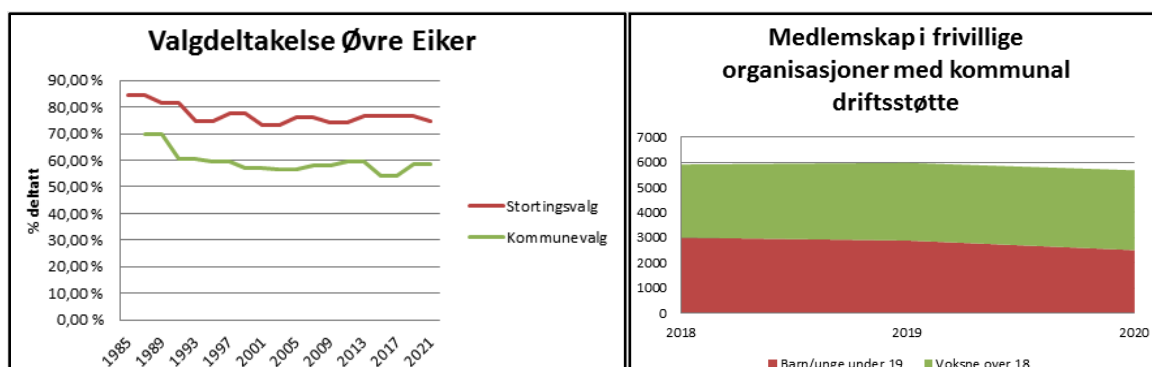
Hvordan vet vi om vi får det til?

Vi skal følge med på tre viktige tall:

- Valgdeltakelsen.
- Medlemskap i frivillige organisasjoner.
- Tillit, målt gjennom lokaldemokratiundersøkelser.

I tillegg vil vi beskrive de viktigste aktivitetene vi har gjennomført hvert år, og hvilke tilbakemeldinger vi får på dem.

Ståsted

Kommunens strategi for medvirkning og samskaping – «Livskraftige sammen» er godt kjent blant kommunens tjenester, og er i aktiv bruk i disse. Kommunen samarbeider med kommunene i Smartbynettverket om digitale verktøy for å gjøre det mulig for flere å medvirke.

Kommunen samarbeider med grendeutvalgene om å styrke samarbeidet mellom kommune og grendeutvalg, og mellom grendeutvalgene, og har fast kontaktperson for idrettsråd, musikkråd og teaterråd.

Delmål 5.1: Valgdeltakelsen i kommunevalg er i 2023 over 60 %

Kommunevalget er innbyggernes viktigste arena for å delta i styringen av kommunen. Uten bred oppslutning om kommunevalget, har kommunen et svakere grunnlag for samarbeidet med innbyggerne. Høy valgdeltakelse kommer imidlertid ikke av seg selv. Innbyggerne bør oppleve at de kan utgjøre en forskjell ved å stemme, og at hvem som styrer kommunen påvirker deres hverdag. Kommunen må derfor ha tett og god kontakt med innbyggerne mellom valg.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Mange får i dag sitt viktigste møte med kommunens beslutningsprosesser digitalt. Da må kommunen sørge for at kommunens hjemmeside og sosiale mediekanaler inviterer til engasjement. Mye avhenger også av at det kommunen kommuniserer ut er lett tilgjengelig,

og tar hensyn til at mange foretrekker andre budskap enn det skriftlige. Møter ansikt til ansikt skal fortsatt være viktige, og folk må oppleve at det er lett å kunne møte de som tar beslutninger i kommunen.

- Arbeid med ny hjemmeside starter opp i 2022.
- Kommunen skal lage mer tilgjengelige politiske saker, med mer bruk av bilder og film.
- Kommunen skal markedsføre mulighetene for å møte politikerne bedre.
- Kommunen skal utvikle møteplassene mellom kommune og grendeutvalg.
- Kommunen skal gjennomføre kampanjer for økt valgdeltakelse i 2023 og 2025.

Delmål 5.2: Øvre Eiker kommune gir driftsstøtte for 7 000 medlemmer i frivilligheten i 2024

Høy deltakelse i frivillighet skaper et mer robust lokalsamfunn. Det er fordi frivillighet betyr flere tette nettverk som kan håndtere nye utfordringer, og fordi deltakelse i frivillig arbeid gir verdifull kompetanse i å delta i beslutningsprosesser. I tillegg gir frivillig deltakelse bedre fysisk og psykisk helse for de fleste. Økt deltakelse i frivilligheten bør gi utslag i at frivilligheten søker om støtte for flere medlemmer.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Frivilligheten driver for sine egne mål, og skal ikke være kommunens verktøy. Kommunen skal ikke prøve å styre frivilligheten, men bør i stedet bidra til at det er lettere å starte opp og drive frivillig arbeid. Kommunen skal stadig fornye og forbedre sin samhandling med frivillig sektor, og skal ha en vedtatt frivillighetspolitikk.

- Kommunen skal stadig forenkle og forbedre sine tilskuddsordninger til frivilligheten.
- Kommunen skal prioritere at frivilligsentralen støtter opp frivillige organisasjoners arbeid.
- Kommunale lokaler skal være lett tilgjengelige for frivilligheten.
- Kommunens frivillighetspolitikk skal være oppdatert og utviklet i tett samarbeid med frivilligheten.

Delmål 5.3: Øvre Eiker kommune er ledende på virkningsfullt samarbeid med innbyggerne

Øvre Eiker kommune har lenge vært en foregangskommune når det gjelder samarbeid mellom kommune og innbyggere. Kommunen har gode forutsetninger for å ta innbyggerdeltakelse og samskaping til et nytt nivå, hvor kommunen går enda mer systematisk, kunnskapsbasert og dyptpløyende til verks. Det vil forutsette kulturendringer i alle tjenester – og kanskje utfordre innbyggerne også.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Metodeutvikling på dette området er større enn det Øvre Eiker kan gjøre alene. Kommunen må derfor delta aktivt i nettverk med andre kommuner. Kommunen har innledet samarbeid med Smartbynettverket. Fokus i samarbeidet er på å utvide verktøykassa for medvirkning og samskaping.

- Kommunen skal ta i bruk digitale verktøy som en forsterker av fysiske møter mellom mennesker, for å redusere terskelen for flere for å delta.
- Kommunen skal styrke støtten til ledere og medarbeidere som skal samarbeide med innbyggerne.
- Kommunen fortsetter utviklingen av samarbeidet med grendeutvalgene.

Mål 6: Innbyggere i Øvre Eiker har en meningsfylt fritid

Foto: Sunniva Riste-Bjørkli

Hvorfor er dette målet viktig?

En god fysisk og psykisk helse forutsetter at folk kjenner mening i tilværelsen. De fleste vil ha en fritid som er stimulerende og oppleves meningsfylt for dem. Kommunen skal legge til rette for at alle innbyggere har mulighet til å delta i slike aktiviteter, uavhengig av egne forutsetninger. Da må kommunen bidra til at det er utviklet et mangfold av gode møteplasser og kulturelle/sosiale tilbud i kommunen.

Hva er det viktigste vi skal få til?

For barn og unge er det en nasjonal målsetting gjennom Fritidserklæringen at alle barn skal kunne delta i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre barn. Slik skal det også være i Øvre Eiker. For voksne vil frivillige og privatdrevne møteplasser være viktige. Kommunen skal også gjennom bibliotek sørge for at hele befolkningen har tilgang til en gratis, lavterskel møteplass. Bruken av ulike møteplasser og tilfredsheten med dem bør over tid øke.

Hvordan vet vi om vi får det til?

Vi skal følge med på disse viktige tallene:

- Antall timer frivilligheten søker husleiestøtte til.
- Antall besøk på bibliotekene.
- Andel lite fysisk aktiv ungdom.
- Ungdoms tilfredshet med treffsteder i kommunen.
- Besøk i kommunale ungdomstilbud.
- Antall private møtesteder i kommunen, målt ved antall serveringssteder i kommunen.

Ståsted

Kommunen prioriterer biblioteket som kommunalt drevet møteplass. Med innføringen av meråpent i Hokksund og Fiskum har besøkstillene steget kraftig de siste årene, og ligger over landsgjennomsnittet - også gjennom covid-pandemien. Kommunen driver også

aktivitetstilbud for ungdom, innen psykisk helse og for mennesker med psykisk utviklingshemming. KOSTRA-statistikk for fritidstilbud fanger ikke opp økt aktivitet med Åpen hall eller liknende. Antallet serveringssteder i kommunen er stabilt over tid. I tillegg er det et stort omfang av aktivitet i frivillig sektor og i samarbeid med frivilligsentralen.

Delmål 6.1: I 2025 deltar minst 75 % av alle barn i Øvre Eiker i minst én organisert fritidsaktivitet med andre barn

Deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter er viktig for barn og unges trivsel og muligheter i livet, og for å motvirke utenforskap. Da er det viktig at ikke økonomiske, sosiale eller kulturelle barrierer hindrer deltakelse. I Øvre Eiker er det per 1. januar 2021 4 552 barn og unge i aldersgruppa 0-19 år. Medlemstallet i frivillige organisasjoner tilsvarer 55% av denne aldersgruppa – ned fra 63 % i 2020. Noen er medlem flere steder. Deltakelsen i organiserte fritidsaktiviteter bør derfor bli høyere, og stige mot 100 %.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Skal vi vite om vi når fritidserklæringen, må kommunen utvikle bedre måter å telle deltakelse på. Kommunen bør også samarbeide tett med den organiserte frivilligheten om utvikling av tiltak på området.

- Kommunen skal skaffe seg bedre statistikk over det enkelte barns deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter, deriblant vurdere om deltakelse i fritidsaktivitet skal være en obligatorisk del av lærernes utviklingssamtale med den enkelte elev.
- Kommunen skal ha lett tilgjengelig oversikt over fritidsaktiviteter for barn og unge i samarbeid med frivillige organisasjoner i kommunen.
- Kommunen skal, sammen med lag og foreninger, utvikle en egnet modell for inkludering i fritidsaktiviteter, med vekt på både økonomiske, sosiale og kulturelle hindringer for deltakelse.

Delmål 6.2: Andelen lite fysisk aktiv ungdom er under 10 %

Fysisk aktivitet er en forutsetning for et langt liv med god helse. Fysisk aktivitet bidrar også til bedre psykisk helse. Derfor er det viktig å gjøre det lettere å være fysisk aktiv. Ungdomstida er ei tid hvor mange slutter å være aktive. Derfor er det spesielt viktig å følge med på hvordan det går med ungdommen. Det er også det letteste å telle. Men kommunen bør samtidig jobbe med å gjøre det lettere for alle å være fysisk aktive i hverdagen. Foreløpig ser det ut som utviklinga går i riktig retning, men kommunen bør forsterke innsatsen for å sikre at dette fortsetter.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet har pekt på hva som er viktige barrierer for at folk er fysisk aktive, og beskriver hva Øvre Eiker kommune skal gjøre for å redusere barrierene. Samtidig har kommunen allerede konkrete aktiviteter som er med på å gjøre det

lettere for barn og unge å være fysisk aktiv. Disse aktivitetene skal kommunen fortsatt prioritere å bruke tid og ressurser på.

- Kommunen skal iverksette kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet.
- Kommunen skal bidra til at det blir flere lavterskeltilbud for fysisk aktivitet til alle i kommunen.
- Kommunen skal styrke tilretteleggingen for egenorganisert fysisk aktivitet og friluftsliv, og utstyrssentralen BUA skal fortsatt være attraktiv å bruke.
- Kommunen skal samarbeide tett med frivilligheten og innbyggerne om å få flere i aktivitet.

Delmål 6.3: Hvert tettsted har relevante og oppdaterte møteplasser for befolkningen

En god kulturpolitikk, som sikrer tilgjengelige lokale møteplasser og treffsteder, er viktig for sosiale fellesskap og meningsfylt fritid. Dette gjelder både arenaer for fysisk aktivitet, steder man kan droppe innom for å slå av en prat og arenaer for ulike arrangementer. Kommunen skal arbeide for at det finnes relevante møteplasser for befolkningen i hele kommunen, og at kommunens egne arenaer er tilpasset nåtidens behov. Kommunens arenaer må utfylle hverandre på en god måte.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Kommunen må ha oppdaterte og tydelige kulturpolitiske prioriteringer. Dette innebærer også å bestemme hvordan de ulike kulturarenaene og møteplassene som kommunen forvalter skal samspille, og hvor kommunen skal sette inn mest ressurser. En rekke møteplasser er privateide eller frivillig drevne, og kommunen bør styrke sitt samarbeid med eierne av disse.

- Kommunen skal ha oppdaterte og tydelige kulturpolitiske prioriteringer, utviklet i samarbeid med kommunens profesjonelle og frivillige kulturaktører og innbyggere. Dette innebærer også en konkret møtestedspolitikk.
- Kommunen skal synliggjøre frivillig eide møteplasser og aktiviteter i kommunen.
- Skolene, og det som ligger rundt dem, er de viktigste møteplassene på hvert enkelt sted og skal utvikles videre som dette.

Mål 7: Øvre Eiker utnytter sin landlige og sentrale posisjon og er en næringsvennlig kommune.

Foto: Cathrine Grøner

Hvorfor er dette målet viktig?

Etableringen av Viken fylkeskommune og Statsforvalter for Oslo og Viken endrer det regionale bildet. Hva dette betyr for Øvre Eiker er fortsatt uklart, blant annet med tanke på oppgavene til Viken og om den nye fylkeskommunen vil bestå. Endring i kommunestruktur har også endret forholdet til våre nabokommuner, da Øvre Eiker nå er nærmeste nabo til en av landets største kommuner. Det har pågått drøftinger på ordførernivå mellom kommunene i Drammensregionen (Holmestrand, Lier, Drammen og Øvre Eiker) gjennom 2021 om utvikling av Drammensregionen, organisasjonsform etter ny kommunelov og hva som er viktige faktorer for regionalt samarbeid. Det synes mest nærliggende å etablere et interkommunalt politisk råd i Drammensregionen, og vedtak om dette fattes sannsynligvis vinteren 2021/2022. Øvre Eiker samarbeider i flere retninger, og en slik etablering vil ikke hindre fortsatt godt samarbeid for eksempel med Kongsberg om legevakt, samfunnshelse og mer. Næringsutvikling og kompetanseutvikling blir en viktig del av kommunens vurdering av regionalt og interkommunalt samarbeid.

Øvre Eiker kommune vokser. En balansert utvikling krever at vi også har vekst i antall arbeidsplasser i kommunen. Antall arbeidsplasser i kommunen har ligget nokså stabilt over tid, og det er derfor betydelig flere som pendler ut av enn inn i kommunen for å komme på jobb. Det er naturlig å ha et spesielt fokus på næringsutvikling med basis i kommunens naturgitte ressurser.

Hva er det viktigste vi skal få til?

Rulleringen av kommuneplanen gav mulighet for en debatt om kommunens rolle i et langsiktig perspektiv. En strategisk viktig geografisk plassering gir grunnlag for fortsatt befolkningsvekst og næringsetableringer. Bedre samferdselsløsninger er nødvendig, men det er krevende å finne løsninger som samtidig ivaretar landskap og dyrka jord. Arbeidet med kommunedelplan for ny trase for rv. 350 mellom Hokksund og Åmot er skrinlagt, og mulighetene for økt togtilbud kan tidligst komme i 2026. Det må jobbes aktivt for å bedre framkommeligheten på eksisterende veinett og samtidig få finansiering til tiltak som bedrer trafiksikkerhet og framkommelighet for de som går og sykler langs rv. 350 gjennom Hokksund. En byvekstavtale mellom staten og Buskerudbyen vil kunne gi området mulighet til et bedre busstilbud og tilrettelegging for de som går og sykler.

Et konkurransedyktig, bærekraftig og framtidsretta næringsliv avhenger av den øvrige utviklinga lokalt, og kommunens evne til å tilrettelegge. Næringslivet i Øvre Eiker er i stor grad bygget opp av og med kommunens egne innbyggere, med stor lokalkunnskap og betydelig innsikt i historie, kultur og hva som skal til for at både innbyggere, ansatte og bedriftseiere skal trives og satse.

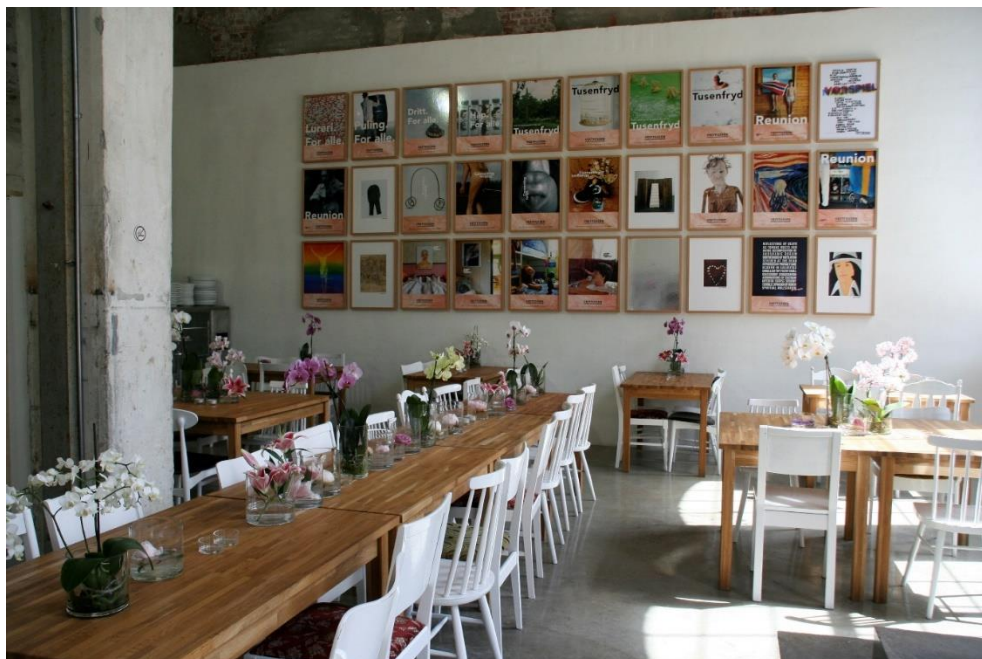
Fokus på næringsutvikling, digitalisering og innovasjon er viktige virkemidler. For å møte framtidens utfordringer lokalt, regionalt og nasjonalt må Øvre Eiker være en kommune hvor det er ukomplisert å skape og drive næring. Øvre Eiker skal legge til rette for innovasjon i kommunal forvaltning slik at både kommunen selv og brukere av kommunens tjenester er i posisjon til å skape verdier på nye måter.

Tilrettelegging for næring i sentrumsområdene vil bidra til liv i tettstedene. Bedre utnyttelse av eksisterende næringsarealer er av felles interesse både for eiere og kommune.

Hvordan vet vi om vi får det til?

NHOs kommunebarometer (Nærings NM) rangerer Øvre Eiker som nr. 60 av landets kommuner. Øvre Eiker kommune rangeres høyt på attraktivitet, samt robusthet og variasjon i næringslivet. De svakeste rangeringene har kommunen på størrelsen på arbeidsstyrken, kompetanse og uførhet. Vekst i antall arbeidsplasser i kommunen er et viktig mål for en balansert utvikling.

Ståsted

Tilrettelegging for næring i sentrumsområdene vil bidra til liv i tettstedene. Foto: Sunniva Riste-Bjørkli

Delmål 7.1: Øvre Eiker kommune har avklart framtidens løsninger for regional tilknytning og interkommunalt samarbeid

Opprettelsen av Viken fylkeskommune, felles Statsforvalter for Oslo og Viken og nye Drammen kommune vil trolig kreve en fornyet form for samhandling mellom nabokommuner. Øvre Eiker kommune deltar i mange regionale og interkommunale samarbeid.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Avklaring om organisering i Drammensregionen gjøres vinteren 2021/2022

Øvrige avklaringer om regionalt samarbeid gjøres løpende gjennom saker i kommunestyret.

Delmål 7.2: Buskerudbyen har inngått byvekstavtale med staten

En byvekstavtale vil innebære at området Buskerudbyen (Lier, Drammen, Øvre Eiker og Kongsberg) får en langsiktig og forpliktende avtale om samarbeid i areal- og transportutvikling i området. Avtalen vil kunne sikre finansiering av viktige tiltak for å nå 0-vekstmålet for personbiltrafikk i en situasjon der alle kommunene ønsker å legge til rette for befolkningsvekst.

En framtidig byvekstavtale vil kunne bidra til nødvendig framkommelighet også for næringslivets transportbehov.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Kommunen skal prioritere arbeidet med å klargjøre effektfulle prosjekter for en framtidig byvekstavtale.

Delmål 7.3: Antall arbeidsplasser i kommunen har gjennomsnittlig økt med 1 % i året

Det er avgjort et potensiale for nyetableringer og vekst i eksisterende virksomheter og næringer i kommunen. Kommunen kan bidra gjennom god stedsutvikling, gode tjenester, oppdaterte planer og forutsigbar saksbehandling. NHOs kommunerangering viser at mange næringer er robuste og har potensial for vekst. Kommunen skal bruke sine naturgitte fortrinn som grunnlag for vekst i nye næringer.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Ny strategisk næringsplan fremmes til for kommunestyret første halvår 2022.
- Kommunens ordinære tjenester skal gi prioritet til å møte næringslivets behov.
- Det avsettes ressurs til arbeid med næringsutvikling. Bruken av denne ressursen bestemmes i lys av arbeidet med næringsplanen og de avklaringene som er gjort om et regionalt samarbeid om næringsutvikling.
- Vi har regionale løsninger som gir nødvendig støtte til etablerere, grundere og entreprenørskap i utdanningen. Partnerskapsavtale med Viken fylkeskommune er et viktig grunnlag for disse tjenestene.
- Kommunen vil ha særlig oppmerksomhet på fag- og yrkesopplæringen, og lærlingordningen spesielt. Alle ungdommer i Øvre Eiker skal gis mulighet til å fullføre videregående opplæring. Alternative fagopplæringsløp skal være en del av denne strategien.
- Innovasjon i jord- og skogbruksnæringen er en sentral del av næringsplanen.
- Matnettverket Ekte Eiker fremmer lokal produksjon og markedsføring av lokalt produsert mat.

Delmål 7.4: Utnyttelsen av næringsarealene er økt

Kommuneplanens bestemmelser er oppdatert, og ny regulering kan være aktuelt for enkelte områder for å stimulere til næringsutvikling. Dette vil bli drøftet med eiere og de som driver virksomhet på områdene.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Det er dialog med eiere om planer og bestemmelser som kan gi fornyelse og bedre utnyttelse av etablerte næringsarealer.
- Sentrumsplaner for Hokksund og Vestfossen gir grunnlag for næringsutvikling, og næringsvirksomhet i sentrumsområder skal fremmes i alt relevant planarbeid.
- Den dyrka og dyrkbare jorda, skog- og andre naturressurser skal sikres for bærekraftig næringsdrift.

Mål 8: Kommunen er en effektiv, attraktiv og innovativ organisasjon

Foto: Marte Frøyse Granberg

Foto: Torbjørn Tandberg

Hvorfor er dette målet viktig?

Kommunen og omgivelsene er i stadig endring. Kommunen må regne med at oppgaver og forventninger til kommunen stiger raskere enn ressursene. Da er det nødvendig at kommunen til enhver tid driver mest mulig effektivt, som betyr å få til mest mulig kvalitet med lavest mulig bruk av ressurser. Kommunen må også våge å stille spørsmål ved om vi jobber riktig for å løse utfordringene, og tørre å gjøre ting på helt andre måter enn før når det er nødvendig. Noen utfordringer er floker som ingen har et klart eierskap til. Disse krever nytenking. Alt dette krever kompetente og engasjerte medarbeidere. Det forutsetter at Øvre Eiker kommune er en attraktiv arbeidsgiver, som skaper mening i arbeidsdagen for sine ansatte, ansetter og utvikler ledere med høy relasjonell kompetanse, og følger arbeidslivets og kommunesektorens spilleregler.

Hva er det viktigste vi skal få til?

Kommunen må ha systemer, rutiner og strukturer som gjør det lett for ledere og medarbeidere å løse floker i samarbeid med innbyggere, næringsliv og frivillighet. Det handler på den ene siden om å forenkle, på den andre siden om å ha riktig og hensiktsmessig støtte for kommunens medarbeidere og på den tredje siden om å ha riktig kompetanse i organisasjonen. En forutsetning for å lykkes er at vi har så lavt fravær blant våre medarbeidere som det er mulig å oppnå.

Hvordan vet vi om vi får det til?

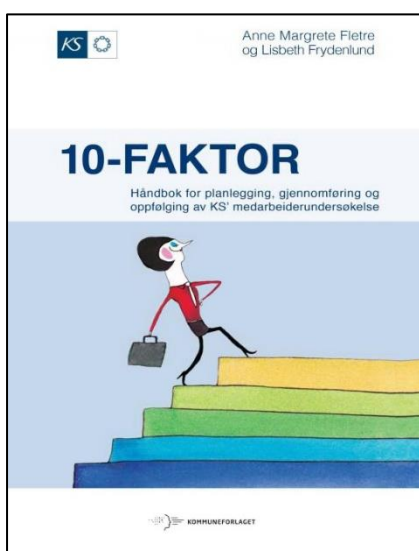
Vi lykkes når kommunen har handlingsrom til å prioritere det som er viktig for innbyggerne i Øvre Eiker, innbyggerne føler at kommunen gjør ting på en god måte og flest mulig opplever å ha det bra i Øvre Eiker. Kommunedirektøren vil rapportere til kommunestyret på prosjekter, samlet som portefølje og enkeltvis.

Vi skal følge med på disse tallene:

- Hvor mange som svarer at de er fornøyde med kommunens tjenestetilbud på Lokaldemokratiundersøkelsen.
- Kommunekompasset, gjennomføres i 2022.
- Antall søkere på stillinger i kommunen.
- Kommunebarmometeret.
- Fraværsprosent.
- Lavere kostnader pr innbygger i ulike sektorer målt mot andre kommuner i vår kostragruppe.

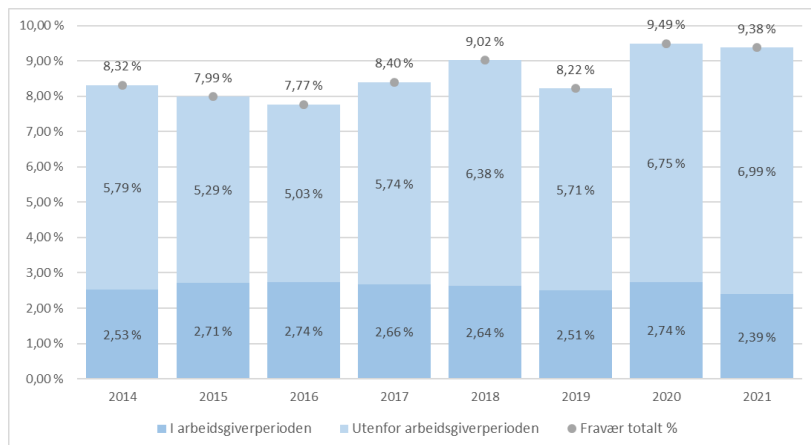
Ståsted

Kommunedirektøren vil også beskrive hvordan kommunen arbeider med innovasjon og effektivisering i sin rapportering.

Medarbeiderundersøkelsen og utviklingsverktøyet 10-faktor gir oss sammenlignbare måltall med tidligere undersøkelser i egen kommune og sammenligningsgrunnlag med andre kommuner.

Fraværstatistikk gir sammenlignbare tall på fravær i historisk perspektiv.

Delmål 8.1: Øvre Eiker kommune er blant landets fem mest effektive kommuner, med god kvalitet på tjenestene

Skal Øvre Eiker ha nødvendig handlingsrom for framtida, må kommunen fortsette å drive billig. Kommunen kan ikke drive mindre effektivt enn i dag. At kommunen driver så billig som vi gjør nå, betyr at det er begrenset hva vi kan håpe på å få ut av tradisjonelt effektiviserings- og kuttarbeid. Likevel er det som i alle organisasjoner alltid mulig å bli bedre, men det vil forutsette mer systematisk forbedringsarbeid. Øvre Eiker kommune har ikke økonomi til å levere optimale tjenester av alle typer. Kommunen må være nøktern, og prioritere hardt. Samtidig bør kommunens tjenester holde god nok kvalitet. Skal dette være mulig, må ledere og medarbeidere stadig jakte de beste måtene å jobbe på. Holdning i møte med innbyggerne vil være svært viktig for om innbyggerne opplever god kvalitet.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

Øvre Eiker kommune er klar for et mer helhetlig og offensivt blikk på kvalitetsutvikling av kommunens aktiviteter som vei til effektivisering. Kommunen skal derfor utvikle en helhetlig strategi for kvalitet, innovasjon og kontinuerlig forbedring som bygger på innovasjonsstrategien, og der kultur for innovasjon ligger som grunnforutsetning. Det er viktig for å sikre at medarbeidere og ledere blir vist tillit til å ta gode beslutninger sammen med innbyggerne, og våger å ta nødvendig risiko for å skape utvikling. Medarbeidere og ledere må ha avklarte rammer, nødvendige verktøy og kort vei til samarbeid med andre. Dette innebærer også å sette portefølje- og prosjektstyring mer i system. Organisasjonen trenger å bli bedre på å fokusere på færre prosjekter samtidig, og det er nødvendig med en god avklaring av hvordan samhandlingen mellom politisk og administrativt nivå skal være innen portefølje- og prosjektstyring.

- Kommunen skal utvikle en helhetlig strategi for kvalitet, innovasjon og kontinuerlig forbedring.
- Kommunen skal sette portefølje- og prosjektstyring mer i system.
- Kommunen skal være gode på tverrfaglige nettverk.
- Anskaffe og implementere nytt helhetlig kvalitetssystem med fokus på brukervennlighet for de ansatte.

Delmål 8.2: Sykefraværet skal ned mot 7 % innen 2025

Lavt sykefravær er et tegn på en sunn organisasjon, og vil gi kommunen flere muligheter til å skape velferd sammen med innbyggerne. Høyt sykefravær er verken bra for arbeidstaker, arbeidsgiver eller innbygger. Derfor setter hvert enkelt tjenestested seg lokale mål for sykefraværet, og kommunen jobber systematisk med å redusere sykefravær. Kommunen skal vise omsorg for syke medarbeidere, samtidig som tett oppfølging og samarbeid mellom arbeidsgiver og arbeidstaker kan redusere det fraværet det er mulig å gjøre noe med. Det forutsetter ledere som har kapasitet til å være tett på sine medarbeidere. Systematisk HMS-arbeid, godt partssamarbeid, arbeidsmiljø og sykefraværarbeid henger sammen. HMS-arbeid i offentlig sektor er i utvikling og Øvre Eiker kommune følger med i denne utviklingen.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Ta i bruk innovasjonsmetodikk i HMS-arbeid.
- Utvikle medarbeiderplakat - i samarbeid med organisasjonene.
- Avviksmeldinger skal systematiseres og benyttes som grunnlag til kontinuerlig forbedringsarbeid.
- Tett og målrettet oppfølging og opplæring av ledere, særlig på tjenestesteder med vedvarende høyt fravær.
- Tett oppfølging av sykemeldte som har et fravær det går an å gjøre noe med.
- Tett oppfølging av ansatte med hyppig fravær.
- Vurdere om noen ledere har for stort lederspenn, altså antall medarbeidere å følge direkte opp.
- Søke samhandling med behandlingsapparatet, spesielt fastlegene.
- Ha et prøveprosjekt på et arbeidssted i seksjon helse og omsorg, hvor en stor andel ansatte får tilbud om minimum 80 % stilling.

Delmål 8.3: Øvre Eiker kommune skal oppfattes som en attraktiv arbeidsgiver

Menneskene som jobber i kommunen er kommuneorganisasjonens viktigste ressurs. Kommunen må ha riktige folk med rett kompetanse, på rett plass og til rett tid. Mangel på kompetent arbeidskraft er en av de største utfordringene kommune-Norge står overfor i møte med store endringer i befolkningen. Øvre Eiker kommune må derfor være en attraktiv arbeidsgiver. Det betyr blant annet å sørge for at vi har attraktive stillinger, inkludert heltidstillinger i turnustjenestene, og god kompetanseutvikling for våre medarbeidere. Våre ansatte må være motivert til å styrke sin kompetanse, samtidig som kommunen som arbeidsgiver må legge stor vekt på målrettet og planmessig utdanning og opplæring. For mange av kommunens medarbeidere, spesielt innen helse og omsorg, jobber deltid. Det er fortsatt nødvendig å redusere bruken av midlertidig ansatte og øke forståelsen i organisasjonen for hvor viktig heltidskultur er for innbyggerne som møter de kommunale helse- og omsorgstjenestene og for medarbeidernes arbeidsmiljø.

Dette skal vi gjøre for å nå målet

- Ha et helhetlig kompetansearbeid, med årlige kompetansekataloger for organisasjonen.
- Iverksette mer systematisk opplæring for nyansatte ledere og medarbeidere.
- Gi læring og utviklingsmuligheter for medarbeidere, studenter, lærlinger, elever og andre med behov for praksis i arbeidslivet.
- Inngå strategisk samarbeid med ett eller flere universiteter eller høyskoler.
- Videreføre arbeidet for å øke forståelsen for heltidskultur blant alle medarbeidere i kommunale turnustjenester.

4. DRIFTSBUDSJETT 2022-2025

4.1. Driftsbudsjettet 2022

4.1.1. §5-4 Bevilgningsoversikter - drift

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Rammetilskudd	-542 031	-516 183	-550 119	-568 055	-570 040	-578 054
Inntekts- og formuesskatt	-573 812	-601 693	-652 121	-657 012	-661 940	-666 904
Andre generelle driftsinntekter	-18 132	-18 449	-14 702	-15 221	-14 848	-15 360
Sum generelle driftsinntekter	-1 133 974	-1 136 325	-1 216 942	-1 240 288	-1 246 828	-1 260 318
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 074 913	1 069 885	1 178 635	1 186 677	1 195 692	1 194 809
Avskrivninger	38 989	51 954	45 726	46 940	48 833	49 819
Sum netto driftsutgifter	1 113 902	1 121 839	1 224 361	1 233 617	1 244 525	1 244 628
Brutto driftsresultat	-20 072	-14 486	7 419	-6 671	-2 303	-15 690
Renteinntekter	-22 036	-22 703	-3 320	-3 260	-3 250	-3 240
Utbytter	-9 346	-6 900	-13 800	-13 800	-13 800	-13 800
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-3 069	-2 200	-2 300	-2 400	-2 500	-2 600
Renteutgifter	29 118	25 697	15 520	19 260	20 950	22 940
Avdrag på lån	68 501	67 574	35 247	40 108	44 278	47 191
Netto finansutgifter	63 168	61 468	31 347	39 908	45 678	50 491
Motpost avskrivninger	-38 989	-51 954	-45 276	-46 940	-48 833	-49 819
Netto driftsresultat	4 107	-4 972	-6 510	-13 703	-5 458	-15 018
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	4 046	3 050	2 805	2 805	2 805	2 805
Netto avsetning til eller bruk av bundne fond	42	-4 104	-5 790	-120	-730	-50
Netto avsetning til eller bruk av disposisjonsfond	-8 195	6 026	9 495	11 018	3 383	12 263
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	-4 107	4 972	6 510	13 703	5 458	15 018
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Budsjett for 2022 gjøres opp med et netto driftsresultat på 6,5 millioner kroner eller 0,54 % av brutto driftsinntekter. I 2023 er det budsjettert med et netto driftsresultat på 13,7 millioner kroner, i 2024 er det budsjettert med 5,5 millioner kroner, mens det øker til 15 millioner kroner i 2025. Hvis det i tilleggspolisjonen kommer mer penger til kommunesektoren bør frie midler benyttes til å øke netto driftsresultat og ikke øke det permanente utgiftsnivået.

Frie inntekter øker fra 1 136 millioner kroner i opprinnelig budsjett i 2021 til 1 216 millioner kroner i 2022. Dette tilsvarer en vekst på 7 % og innbefatter generell pris- og lønnsvekst, økte inntekter som følge av befolkningsvekst, vekst i frie inntekter og nye oppgaver fra staten (oppvekstreform).

Statsbudsjettet for 2022 ga kommunesektoren en vekst i frie inntekter som var i det nedre intervallet for det som ble anslått i kommunepolisjonen. Og i stor grad er dette «frie

inntekter» som det følger forpliktelser med eller som spises opp av utgiftsøkninger. For Øvre Eiker kommune er den økonomiske situasjonen veldig anstrengt og statsbudsjettet for 2022 ga ingen lettelse i den situasjonen.

Det er noen utviklingstrekk over tid som har bidratt til at situasjonen strammer seg til år for år:

- Svekkelse av refusjonsordningen for ressurskrevende bruker. 7 år på rad er grensen for refusjon økt med 50.000 kroner utover deflator. For Øvre Eiker kommune betyr dette at det er foretatt en innstramming med 42 millioner kroner over 7 år og samtidig presiseres det fra staten at det ikke skal få konsekvenser for tjenestemottagerne.
- Bemanningsnormer i barnehage som ikke ble fullfinansiert. For Øvre Eiker kommune betyr dette 4-5 millioner kroner årlig.
- Lærernorm i skole ble heller ikke fullfinansiert ved innføringen. For Øvre Eiker kommune betyr dette 3-4 millioner kroner årlig.
- I 2022 innføres oppvekstreformen og Øvre Eiker kommune får 8,145 millioner kroner, mens utgiftene er på over 10 millioner kroner hvis dagens tiltak videreføres.
- Demografiutgiftene tar utgangspunkt i dagens tjenestestruktur, men det er en tendens at det blir flere og flere tjenestemottagere med dyre en til en-tjenester.

Satsinger, korreksjoner og innlemminger i forslag til statsbudsjett i 1000 kr: Øvre Eiker	
Service og fellestjenester	121
Universell utforming av IKT	121
Samfunnsutvikling	456
Basistilskudd til fastleger (helårseffekt av endring i 2021, og økning i 2022)	456
Oppvekst	-1 199
Ekstra skoletime naturfag i grunnskolen	355
Inntektsgradert foreldrebetaling SFO på 3. - 4. trinn	128
Statlig/private skoler, endring i elevtallet	-419
Tolkeloven	74
Økonomisk tilsyn med private barnehager	-18
Nominell videreføring av kapitaltilskudd barnehagene 2021	-939
Redusert pensjonstilskudd, private barnehager	-736
Barnekoordinator	356
Helse og omsorg	1 747
Dagsats tiltakspenger	245
Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger	1 146
Implementering av rusreformen	356
Sum alle endringer	1 125

Tabellen viser de direkte endringene i rammetilskuddet som følge av forslaget til statsbudsjett. Der hvor endringen får direkte utslag i utgifter/inntekter til en seksjon er denne trukket/kompensert.

4.1.2. §5-4 Bevilgninger - drift

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK	9 819	11 233	10 961	11 961	10 961	11 961
SERVICE OG FELLESTJENESTER	45 369	42 755	43 939	43 939	43 939	43 939
SAMFUNNSUTVIKLING	59 074	56 846	34 523	34 523	34 523	34 523
FELLES DRIFTSOMRÅDE	-54 956	-46 069	-6 694	-8 330	-8 969	-11 289
ØKONOMI, INNKJØP OG EIERSKAP	11 013	11 337	13 319	13 169	13 169	13 169
ØVRE EIKER KOMMUNALE EIENDOM KF	0	0	0	0	0	0
SELVKOSTOMRÅDER	235	0	0	0	0	0
OPPVEKST	526 072	514 599	543 792	545 092	542 992	542 992
KULTUR OG LIVSKRAFT	37 765	38 906	39 591	39 591	39 591	39 591
HELSE OG OMSORG	440 955	435 792	493 294	506 552	518 706	519 833
Sum bevilgninger drift, netto	1 075 345	1 065 399	1 172 725	1 186 497	1 194 912	1 194 719
Herav:						
Netto renteutgifter og –inntekter	-173	-352	-120	-60	-50	-40
Overføring til investering	523	0	0	0	0	0
Netto avsetning til eller bruk av bundne fond	956	-4 104	-5 790	-120	-730	-50
Netto avsetninger til eller bruk av disp.fond	-873	-30	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 074 913	1 069 885	1 178 635	1 186 677	1 195 692	1 194 809

4.1.3. Budsjettpremisser for kommunens budsjett og økonomiplan

Rammetilskudd og skatteinntekter

I kommunedirektørens budsjettforslag er KS' modell for beregning av skatt og rammetilskudd benyttet. Det er anslått et innbyggertall pr. 01.01.2022 på 20.100. Innbyggertall pr. 01.01.2022 er viktig for beregning av inntektsutjevning av skatteinntekter.

Pensjonskostnader

Pensjonskassenes prognoser for 2022 er lagt til grunn for beregning av pensjonspremie, pensjonskostnad, premieavvik og amortisering av premieavvik. Kommunen har to pensjonsleverandører; Statens Pensjonskasse (SPK) for pedagogisk personell og KLP for resten av arbeidstakerne. Det forutsettes benyttet 15 millioner kroner av premiefondet for dekning av pensjonskostnader.

Nettorammer

Seksjonenes budsjetter vedtas på nettoramme (utgifter-inntekter=nettoramme). For seksjonene betyr dette at de har ansvaret for den totale disponeringen av ressurser sett opp mot måloppnåelsen. Netto ramme benyttes fordi det skal gi et handlingsrom med tanke på virkemiddelbruk, men fasthet med tanke på mål.

Lønns- og priskompensasjon

Deflator er et teknisk begrep som skal uttrykke summen av lønns- og prisvekst. For 2021 er kommunal deflator anslått til 2,5 %, mens lønnsveksten er anslått til 3,2 %. Alle seksjoner er kompensert med forventet pris- og lønnsvekst (deflator) 2,5 %.

Driftsvolum 2021

Budsjettrammene for seksjonene i 2022 tar utgangspunkt i opprinnelig budsjett for 2021, korrigert for vedtak fattet i økonomiplan 2021-2024. Rammene justeres deretter med endringer i tjenestevolum (demografi), lønns- og prisvekst, tekniske justeringer, og endringer fra statsbudsjettet. Detaljert informasjon om endring i rammene er gitt under hver seksjon.

Budsjettrenter

I økonomiplanperioden er budsjettrentene fra Kommunalbanken lagt til grunn. Det betyr svakt stigende budsjettrenter utover i perioden, men Øvre Eiker kommune har også noen fastrentelån med høye renter som går ut i økonomiplanperioden og som er med på å dra ned veksten i rentekostnadene.

4.1.4. Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. bud. 2021	Økonomiplan			
			2022	2023	2024	2025
Skatt på inntekt og formue	-573 812	-601 693	-652 121	-657 012	-661 940	-666 904
Ordinært rammetilskudd	-542 031	-516 183	-550 119	-568 055	-570 040	-578 054
Andre generelle statstilskudd	-18 132	-18 449	-14 702	-15 221	-14 848	-15 360
Sum sentrale inntekter	-1 133 974	-1 136 325	-1 216 942	-1 240 288	-1 246 828	-1 260 318

Anslaget for de frie inntektene er basert på Grønt Hefte som er en del av statsbudsjettet og prognosemodellen til KS hvor egne anslag over befolkningsvekst og skatteinntekter legges inn. Skattøren reduseres med 1,2 prosentpoeng fra 2021 til 2022 og vil i 2022 være på 10,95 %.

I inntektssystemet er det anslått at ca. 40 % av kommunesektorens inntekter skal være fra skatt og dette er årsaken til at den kommunale skattøren blir øket. For Øvre Eiker kommune er det isolert sett en fordel at skatteandelen av de frie inntektene er så lav som mulig, men med øket skatteinngang de senere år sammenlignet med resten av landet blir denne relative ulempen mindre og mindre.

For årene 2022-2025 er det lagt til grunn en årlig befolkningsvekst på 1,4 % og en tilsvarende vekst i skatteinntektene. Prognosen for 2021 er skatteinntekter på 642 millioner kroner og anslaget for 2022 er på 652,1 millioner kroner. Dette tilsvarer en vekst på 1,5 % fra 2021 til 2022. Dette betyr en vekst på 2,7 % når nedgang i skattøre tas hensyn til.

Rammetilskuddet består av tilskudd pr. innbygger justert for utgiftsbehov, særskilte bevilgninger og inntektsutjevning for ulikt skatteinngang. Rammetilskuddet er basert på prognosemodell fra KS. Dette avviker i noen grad fra Grønt Hefte fordi beregningene i statsbudsjettet er litt mindre finmasket.

For 2022 får ikke Øvre Eiker kommune noe veksttilskudd. Årsaken til dette er at gjennomsnittlig befolkningsvekst for de siste tre årene endte på 1,36 %, mens grensen for veksttilskudd ligger på 1,4 %. I 2021 fikk Øvre Eiker 1,4 millioner kroner i veksttilskudd.

Inntektsutjevningen for 2022 er beregnet til 22 millioner kroner. Inntektsgarantiordningen kompensere kommuner som har svakere skatteinngang enn landet i gjennomsnitt. Øvre Eiker kommune har uten inntektsutjevningen en skatteandel på 93,4 % av landet og etter skatteutjevningen 96,2 % av landsgjennomsnittet.

Rammetilskudd og skatteinntekter for Øvre Eiker kommune er fortsatt lavere enn det objektive utgiftsbehovet (99 %), men differansen har de senere årene minsket noe. Men fortsatt betyr inntektsnivået og utgiftsbehovet til Øvre Eiker kommune at effektiviteten og produktiviteten må være langt bedre enn landsgjennomsnittet for å kunne gi likeverdige tjenester til innbyggerne.

Andre generelle statstilskudd består av to komponenter; kompensasjonstilskudd fra Husbanken til omsorgsboliger og skolebygg, samt integreringstilskudd for mottak av flyktninger. Integreringstilskuddet utbetales til kommunene for 5 år ved mottak av nyankomne flyktninger.

Tilskuddsbeløp

År 1	kr 194 300
År 2	kr 249 000
År 3	kr 177 300
År 4	kr 88 000
År 5	kr 72 000

I og med at det i årene 2015-2017 ble bosatt mange flyktninger var inntektene også relativt høye, men fra 2018 og fremover har det vært færre bosettinger. Kommunestyret har vedtatt at det årlig skal bosettes 15 nyankomne flyktninger. For årene 2022-2025 er det beregnet mottak av 15 flyktninger årlig, men inntektene faller fra 2021 til 2022 fordi det er flere som går ut av programmet.

Nedgangen i inntekter må motsvares av en tilsvarende nedgang i utgifter og dette vil synes under NAV og Voksenopplæringen.

4.1.5. Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. bud. i fjor 2021	Økonomiplan			
			2022	2023	2024	2025
Renteinntekter og utbytte	-15 383	-13 700	-17 000	-17 000	-17 000	-17 000
Gevinst finansielle instrumenter	-3 069	-2 200	-2 300	-2 400	-2 500	-2 600
Renteutgifter, prov. og andre fin.utg.	29 118	25 697	15 520	19 260	20 950	22 940
Avdrag på lån	68 501	67 574	35 247	40 108	44 278	47 191
Konserninterne renter	-15 999	-15 551	0	0	0	0
Netto finansinntekter/finansutgifter	63 168	61 820	31 467	39 968	45 728	50 531

Renteinntektene reduseres kraftig fra 2021 til 2022. Årsaken til dette er at Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF fra 2022 overtar egne lån og at det derfor ikke blir noen konserninterne renteinntekter.

Utbytte fra Øvre Eiker Energi er budsjettert med 8 millioner kroner, Vardar med 4,8 millioner kroner og Eiker Eiendomsutvikling med 1,0 millioner kroner. For Øvre Eiker Energi skal det nå budsjetteres med et utbytte tilsvarende 50 % av konsernets årsresultat etter skatt.

Gevinst på finansielle instrumenter er plasseringer i aksjer, obligasjoner og rentepapirer. I økonomiplanperioden er det budsjettert med 2,3 millioner kroner i 2022 og stigende til 2,6 millioner kroner i 2025. Forvaltningskapitalen er på om lag 100 millioner kroner, så det legges opp til et konservativt avkastningsmål. Historisk sett ligger avkastningen noe høyere, men av forsiktighetshensyn legges det inn et lavt avkastningsmål.

Renteutgiftene reduseres kraftig fra 2021 til 2022. Årsaken til dette er at Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF overtar egen låneportefølje fra 2022. Økningen utover i økonomiplanperioden er i hovedsak knyttet til investeringer i vann og avløp og er således selvfinansierende.

Avdrag på lån går kraftig ned fra 2021 til 2022 og skyldes at låneporteføljen knyttet til kommunale formålsbygg overføres til Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF fra 01.01.2022. Når det investeres i kommunale formålsbygg vil altså dette ikke gi seg utslag i økte renter og avdrag for Øvre Eiker kommune, men en økning i husleiekostnaden som betales av seksjonene.

4.1.6. Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. bud. i fjor 2021	Økonomiplan			
			2022	2023	2024	2025
Netto avsetning eller bruk bundne fond	-914	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-7 322	6 056	0	0	0	0
Avsetning til ubundne fond	0	0	9 495	11 018	3 383	12 263
Overføring til investering	4 046	3 050	2 805	2 805	2 805	2 805
Netto avsetninger	-4 190	9 106	12 300	13 823	6 188	15 068
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	83	-4 134	-5 790	-120	-730	-50
Totale avsetninger	-4 107	4 972	6 510	13 703	5 458	15 018

Prosjekt Eierskap og Prosjekt Ned med fraværet avvikles henholdsvis fra 01.02.2022 og 01.01.2022.

Overført til investering er pliktig egenkapitalinnskudd i KLP som det ikke er anledning til å lånefinansiere, men må finansieres over driftsbudsjettet. I 2022 er egenkapitalinnskuddet anslått til 2,805 millioner kroner.

Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene er bruk av fond innenfor vann og avløp. I 2022 er det budsjettert med å bruke 5,8 millioner kroner.

Avsetninger til ubundne fond er avsetning av årsresultatet, som i 2022 er på 9,5 millioner kroner.

4.2. Seksjonenes økonomi 2022

4.2.1. KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen omfatter kommunedirektør, politisk ledelse og alle politiske styrer, råd og utvalg, politisk sekretariat.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	11 233	11 233	11 233	11 233
Vedtatt forrige periode				
Valg, nytt kom.styre (ipad etc.), flere møter	-1 000	0	-1 000	0
Sum Vedtak forrige periode	-1 000	0	-1 000	0
Sum Lønns- og prisvekst	203	203	203	203
Konsekvensjustert budsjett	-797	203	-797	203
Konsekvensjustert ramme	10 436	11 436	10 436	11 436
Nye tiltak				
Digi Viken - innbyggertilskudd	40	40	40	40
Godtgjøring folkevalgte	500	500	500	500
Rådene overført til Kultur og livskraft	-15	-15	-15	-15
Sum Nye tiltak	525	525	525	525
Nye tiltak og realendringer budsjett	525	525	525	525
Ramme 2022-2025	10 961	11 961	10 961	11 961

Budsjettvurdering

Endringene i budsjettet fra 2021 til 2022:

- Kompensasjon for pris- og lønnsvekst.
- Kommunestyret vedtok våren 2021 en endring i godtgjøringsreglementet og effekten av disse endringene er en samlet økning i godtgjørelsene med 0,5 millioner kroner. En mulighet til å redusere dette beløpet er å avholde færre møter i løpet av året.
- DigiViken finansieres med et tilskudd pr. innbygger på 3 kroner og det er avsatt 2 kroner pr. innbygger og 20.000,- kroner finansieres innenfor rammen.
- Kostnader til gjennomføring av valg tas ut i 2022 og 2024 og ligger inne med 1,0 millioner kroner i 2023 og 2025.
- Midler til drift av rådene overført til Kultur og livskraft med 15.000,- kroner. Midlene skal dekke bevertning i forbindelse med møter, behov for kurs etc.

4.2.2. SERVICE OG FELLESTJENESTER

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen har en støttefunksjon i organisasjonen, samt at den har systemansvar for en rekke områder. Seksjonen består av servicesenter, arkiv, HR, IT, digitalisering og kommunikasjon. I tillegg har HR-avdelingen ansvar for å koordinere beredskapsarbeidet i kommunen og ansvar for å koordinere arbeidet med våre lærlinger.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	42 755	42 755	42 755	42 755
Vedtak forrige periode				
Bruk av fond til prosjekt "Ned med fravær"	-860	-860	-860	-860
Sum Vedtak forrige periode	-860	-860	-860	-860
Budsjettendring i år				
Skatteoppkrever statlig, tilbakeført til Fellesområde	-552	-552	-552	-552
Sum Budsjettendring i år	-552	-552	-552	-552
Sum Lønns- og prisvekst	975	975	975	975
Konsekvensjustert budsjett	-437	-437	-437	-437
Konsekvensjustert ramme	42 318	42 318	42 318	42 318
Nye tiltak				
Universell utforming av IKT - Bevilgning/trekk statsbudsjettet	121	121	121	121
Økte lisenskostnader	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum Nye tiltak	1 621	1 621	1 621	1 621
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 621	1 621	1 621	1 621
Ramme 2022-2025	43 939	43 939	43 939	43 939

Budsjettvurdering

Endringene i budsjettet fra 2021 til 2022:

- Kompensasjon for pris- og lønnsvekst med 2,5 %.
- Prosjekt Ned med fraværet avsluttet og midler til prosjektleder tatt ut av budsjettet fra 01.01.2022.
- Styrket IKT-budsjettet med 1,5 millioner kroner. Dette er en konsekvens av at mer og mer av programvare og serverkapasitet er skybasert og at det derfor må flyttes fra investeringsbudsjettet til driftsbudsjettet som lisenskostnader.

4.2.3. SAMFUNNSUTVIKLING

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen omfatter: Forvaltning av natur og miljø, næringsutvikling, landbruksforvaltning, stedsutvikling, fysisk planlegging og overordnet planlegging, geodata og byggesak, vann og avløp, forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens veier og grøntområder, fiske- og viltforvaltning og kommuneskogen.

Ansvaret for fastlegeordningen og tjenestene knyttet til Samfunnshelse, legevakt og miljørettet helsevern flyttes til Seksjon Helse og omsorg. Kommuneadvokatkontoret flyttes til Seksjon Økonomi, innkjøp og eierskap.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	56 846	56 846	56 846	56 846
Vedtatt forrige periode				
Overtakelse nye arealer og elementer	500	500	500	500
Sum Vedtak forrige periode	500	500	500	500
Budsjettendring i år				
Aktiv Eiker overført til Kultur og livskraft fra Samfunnsutvikling	-300	-300	-300	-300
Vedtatt 1.tertail PS 77/21	268	268	268	268
Sum Budsjettendring i år	-32	-32	-32	-32
Sum Lønns- og prisvekst	1 327	1 327	1 327	1 327
Konsekvensjustert budsjett	1 795	1 795	1 795	1 795
Konsekvensjustert ramme	58 641	58 641	58 641	58 641
Nye tiltak				
Elbysykler - Drift ladestasjoner	50	50	50	50
Kommuneadvokatene fra Samfunnsutvikling til Økonomi	-2 800	-2 800	-2 800	-2 800
Legevakt, samfunnshelse og fastlege fra Samfunnsutvikling til HO	-21 768	-21 768	-21 768	-21 768
Næring og klima	250	250	250	250
Tilskudd til veterinærene for stordyrpraksis på dagtid	150	150	150	150
Sum Nye tiltak	-24 118	-24 118	-24 118	-24 118
Nye tiltak og realendringer budsjett	-24 118	-24 118	-24 118	-24 118
Ramme 2022-2025	34 523	34 523	34 523	34 523

Budsjettvurdering

Endringene i budsjettet fra 2021 til 2022:

- Det er satt av 500.000,- kroner til økte driftsutgifter som følge av nye veier og arealer som kommunen har overtatt. Dette kan sees som en «vekstkostnad».
- Vedtak 1. tertial med 268.000,- kroner er knyttet til økte utgifter som følge av at det ble innført et «knekkpunkt» i fastlegeordningen hvor det gir mer uttelling for de første 800 pasientene på lista.
- Lønns- og prisvekst kompensert med 1,327 millioner kroner. Dette tilsvarer kommunal deflator på 2,5 %.
- Drift av ladestasjoner for elbysykler lagt inn med 50.000,- kroner.
- Tekniske justeringer med flytting av kommuneadvokatene til økonomi, innkjøp og eierskap med 2,8 millioner kroner.

- Tekniske justeringer med flytting av legevakt, samfunnshelse og fastlegeordningen til Helse og omsorg – flyttet 21,8 millioner kroner. Fra og med 2023 må det fremforhandles en ny legevaktavtale med eksisterende samarbeidspartner eller ny samarbeidspartner.
- Det er avsatt ressurser til arbeid med klima og næring tilsvarende 250.000,- kroner. Det er ikke vurdert nærmere hvordan ressursene skal benyttes.
- Økning av veterinærtilskudd med 150.000,- kroner. Ref. kommunestyrevedtak i 2021.

4.2.4. FELLES DRIFTSOMRÅDE

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen består av pensjon/premieavvik og inntektsføring av kalkulatoriske renter og avdrag fra selvkostområdene. Kjøp av tjenester fra og tilskudd til Drammensregionens brannvesen IKS (DRBV), Vestviken 110 IKS og Buskerud kommunerevisjon IKS. Det avsettes i tillegg midler til betaling for tjenester som ikke naturlig hører inn under andre seksjoner.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	0	0	0	0
Budsjettendring i år				
Skatteoppkrever statlig, reserve på fellesområde	552	552	552	552
Sum Budsjettendring i år	552	552	552	552
Konsekvensjustert budsjett	552	552	552	552
Konsekvensjustert ramme	552	552	552	552
Nye tiltak				
Buffer strøm	1 500	1 500	1 500	1 500
DRBV og Sør Øst 110	16 415	16 415	16 415	16 415
Husleiekostnader	800	800	800	800
Indirekte kostnader fra selvkostområder	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
Kalkulatoriske renter og avskrivninger	-23 595	-29 815	-37 850	-43 320
Konsesjonskraft	-500	-500	-500	-500
Premieavvik	-619	-619	-619	-619
ØEKE konsekvenser av investering - økt husleie	953	5 537	12 933	16 083
Sum Nye tiltak	-7 246	-8 882	-9 521	-11 841
Nye tiltak og realendringer budsjett	-7 246	-8 882	-9 521	-11 841
Ramme 2022-2025	-6 694	-8 330	-8 969	-11 289

Budsjettvurdering

Kalkulatoriske renter og avdrag:

Selvkostområdene betaler sin andel av renter og avdrag på lån som følger av investeringer. Inntektene føres her og utgjør i 2021 23,6 millioner kroner og økende til over 43 millioner kroner i 2025.

Eierbidrag DRBV og SørØst 110

Eierbidraget øker som følge av befolkningsveksten i Øvre Eiker siden forrige revisjon av bidrag fra eierkommunene. Samlet eierbidrag er på 16 millioner kroner, inkludert refusjon for at Drammen kommune ønsker å beholde en brannstasjon i Mjøndalen.

Konsesjonskraft og buffer til strømkostnader

Årlige inntekter fra konsesjonskraft inntektsføres her. Budsjetteres med en inntekt på 0,5 millioner kroner. Det avsettes i tillegg en buffer på 1,5 millioner kroner til å kompensere seksjonene hvis energiprisene fortsetter på rekordhøye nivåer.

Premieavvik

Premieavviket på pensjon oppstår når innbetaling er lavere/høyere enn det netto pensjonskostnad som skal belastes driftsregnskapet er. Positivt premieavvik skal inntektsføres, mens negativt premieavvik skal utgiftsføres. Premieavviket amortiseres over 7 år. I 2021 budsjetteres det med et netto premieavvik på 0,6 millioner kroner.

Økt husleie

På fellesområdet avsettes forventet økning i husleie som følge av planlagte investeringer i kommunale formålsbygg. I 2022 avsettes det 0,9 millioner kroner og økende til 16 millioner kroner i 2022.

Det er også avsatt 0,8 millioner kroner til betaling for lokaler til sivilforsvaret som kommunen er pliktig til å holde lokaler for. I dag holder Sivilforsvaret til i lokaler eid av EEU i Vestfossen, men det har aldri vært innkrevet noen husleie. EEU vurderer hva lokalet skal benyttes til i fremtiden og det er igangsatt en vurdering av alternative lokaler. Uansett må det påregnes å betale husleie.

Indirekte kostnader selvkost

Veilederen for selvkost angir hvilke «felleskostnader» som kan innbefattes i selvkostregnskapet. Det har vært gjort en ny vurdering i 2021 og i 2022 er det beregnet at selvkostområdenes andel av felleskostnader utgjør 2,2 millioner kroner.

4.2.5. ØKONOMI, INNKJØP OG EIERSKAP

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen omfatter økonomi, innkjøp, lønn og eierskap, i tillegg til at seksjonen har ansvaret for å koordinere samhandling mellom kommune og eiendomsforetak. Fra 01.01.2022 overføres også ansvaret for kommuneadvokatembetet fra seksjon samfunnsutvikling.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	11 337	11 337	11 337	11 337
Vedtatt forrige periode				
Prosjektstilling eierskap og samarbeid	-350	-1 275	-1 275	-1 275
Sum Vedtak forrige periode	-350	-1 275	-1 275	-1 275
Sum Lønns- og prisvekst	232	232	232	232
Konsekvensjustert budsjett	-118	-1 043	-1 043	-1 043
Konsekvensjustert ramme	11 219	10 294	10 294	10 294
Nye tiltak				
Kommuneadvokatene fra Samfunnsutvikling til Økonomi	2 800	2 800	2 800	2 800
Prosjektstilling eierskap og samarbeid	-700	75	75	75
Sum Nye tiltak	2 100	2 875	2 875	2 875
Nye tiltak og realendringer budsjett	2 100	2 875	2 875	2 875
Ramme 2022-2025	13 319	13 169	13 169	13 169

Budsjettvurdering

Endringene i seksjonens budsjetttramme er kun av teknisk karakter.

- Kompensasjon for pris- og lønnsvekst med 232.000,- kroner. Tilsvarende deflator på 2,5 %.
- Overføring av kommuneadvokatembetet fra seksjon Samfunnsutvikling utgjør 2,8 millioner kroner.
- Avvikling av prosjekt Eierskap fra 01. februar 2022.
- Viken Vest Innkjøpssamarbeid utvides med Ringerike kommune fra 2022 og det budsjetteres med en økning i provenyinntekter som benyttes til å bygge opp mer kapasitet i innkjøpssamarbeidet.

4.2.6. SELVKOSTOMRÅDER

Beskrivelse av dagens virksomhet

Omfatter vann, avløp, byggesak, seksjonering og oppmåling og ligger under seksjon Samfunnsutvikling.

Gebyrene reguleres etter selvkostprinsippet og beregnes ut fra tjenestenes faktiske kostnader. Kostnadene til produksjon av VA- tjenester dekkes direkte av abonnentene.

Kostnadene for byggesak, seksjonering og oppmåling dekkes over gebyrene per sak.

Byggesak, seksjonering og oppmåling ble egne selvkostområder fra 2018. Dette er tjenester der det kan være store variasjoner fra et år til et annet.

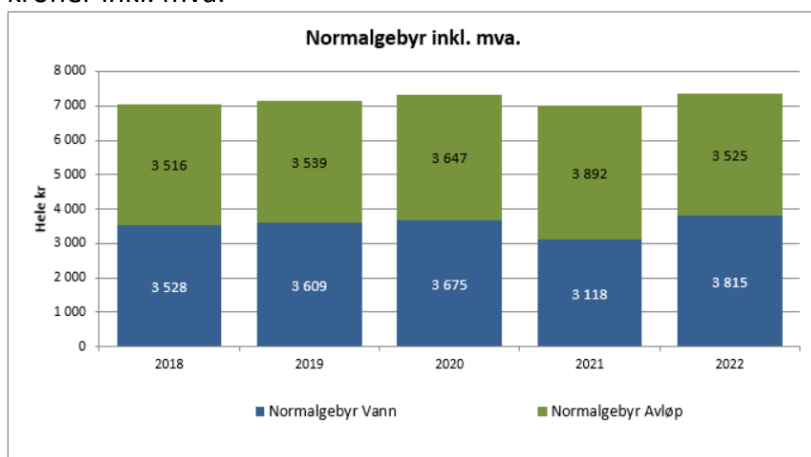
Driftsbudsjett med endringer

Driftsbudsjettet i selvkostområdene budsjetteres i null. Ved et overskudd avsettes det til fond og ved et underskudd brukes det av fond. Ved eventuelt underskudd og tomt fond som fremføres underskuddet til neste år for vann og avløp, men må dekkes av kommunekassen for byggesak, seksjonering og oppmåling.

Budsjettvurdering

Det er nødvendig med store investeringer både i ledningsnett og behandlingsanlegg i årene fremover. Kostnadene for disse investeringene påvirker fremtidige årsgebyr for vann og avløp.

For en normalhusstand (125 m³pr. år) vil det gi et totalgebyr for vann og avløp på 7340,- kroner inkl. mva.

4.2.7. OPPVEKST

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen består av følgende tjenesteområder: Ordinært barnehagetilbud (både kommunale og private), ordinært grunnskoletilbud, skolefritidsordning (SFO), kulturskole, voksenopplæring, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), familiesenteret med helsestasjons- og skolehelsetjeneste og familieteam, barneverntjeneste og bolig for enslige mindreårige flyktninger.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	514 599	514 599	514 599	514 599
Vedtatt forrige periode				
Fra kjøp til drift av barnehageplasser	0	0	-1 500	-1 500
Oppfylling av lærernorm	7 600	8 900	8 300	8 300
Sum Vedtak forrige periode	7 600	8 900	6 800	6 800
Demografijustering				
Demografikostnader barnehage	-3 616	-5 109	-3 980	-5 226
Demografikostnader barnevern	268	449	511	229
Demografikostnader grunnskole	8 204	9 546	8 949	4 027
Sum Demografijustering*	4 856	4 886	5 480	-970
Sum Lønns- og prisvekst	11 654	11 654	11 654	11 654
Konsekvensjustert budsjett	24 110	25 440	23 934	17 484
Konsekvensjustert ramme	538 709	540 039	538 533	532 083
Nye tiltak				
Disponering demografi kostnader*	-4 856	-4 886	-5 480	970
Barnekoordinator - statsbudsjettet	356	356	356	356
Ekstra skoletime naturfag i grunnskolen - statsbudsjettet	355	355	355	355
Inntektsgradert foreldrebetaling SFO på 3. - 4. trinn - statsbudsjettet	128	128	128	128
Nominell videreføring av kapitaltilskudd barnehagene 2021 - statsbudsjettet	-450	-450	-450	-450
Oppvekstreform	8 145	8 145	8 145	8 145
Redusert pensjonstilskudd, private barnehager - statsbudsjettet	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
Statlig/private skoler, endring i elevtallet - statsbudsjettet	249	249	249	249
Styrking barnehage	3 000	3 000	3 000	3 000
Tolkeloven - statsbudsjettet	74	74	74	74
Økonomisk tilsyn med private barnehager - statsbudsjettet	-18	-18	-18	-18
Sum Nye tiltak	5 083	5 053	4 459	10 909
Nye tiltak og realendringer budsjett	5 083	5 053	4 459	10 909
Ramme 2022-2025	543 792	545 092	542 992	542 992

Budsjettvurdering

Seksjon Oppvekst har en særdeles krevende økonomisk situasjon ved at barnevernet har store merforbruk samtidig som befolkningsutviklingen tilsvarer at sektoren over tid skal redusere kostnadene.

Netto har barnehage, skole og barnevern et objektivt behov for å øke kostnadene med 4,856 millioner kroner fra 2021 til 2022.

- Men med tanke på kostnadsutviklingen i 2021 vurderer kommunedirektøren at det ikke er realistisk å holde seg innenfor denne rammen og styrker sektoren med 10,6 millioner kroner (skole, barnehage og barnevern).
- Oppvekstreformen er lagt inn med 8,145 millioner kroner. Dette er tilsvarende det Øvre Eiker kommune er tildelt i statsbudsjettet. Dette er ikke tilstrekkelig til å dekke kostnadene med dagens tjenestestruktur i barnevernet. Underdekningen er på ca. 2 millioner kroner og sammen med merforbruket i 2021 må tjenesten redusere kostnadsnivået med 8-10 millioner kroner. Dette må gjøres ved å ha en absolutt nulltoleranse for innleie av konsulenter, både til saksbehandling og tiltak. Samtidig så må antallet plasseringer reduseres betydelig.
- Lovfestet rett til barnekoordinator innføres. Dette er kompensert med 356.000,- kroner.
- Ekstra time naturfag i grunnskolen kompensert med 355.000,- kroner.
- Inntektsgradert foreldrebetaling i SFO kompensert med 128.000,- kroner for 3. og 4.-klassinger.
- Endring i antall elever som går i privat skole kompensert med 249.000,- kroner.
- Endring i finansiering av private barnehager – reduksjon i påslag til pensjon og uendret kapitaltilskudd. Ramme redusert med 2,35 millioner kroner, men er kun en rent teknisk endring.
- Kompensasjon for innføring av tolkeloven kompensert med 74.000,- kroner.
- Økonomisk tilsyn med private barnehager overflyttes til statsforvalteren fra 2022 og det er trukket ut 18.000,- kroner av rammen.

4.2.8. KULTUR OG LIVSKRAFT

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen omfatter kulturfaglige aktiviteter for barn og unge, idrett, bibliotek, kulturarv, svømmehaller, samt systemansvar for bruker- og innbyggermedvirkning, frivillighet, innovasjon, samskaping og fra 2022 folkehelse. Seksjonen forvalter tilskudd til Kirkelig Fellesråd.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	38 906	38 906	38 906	38 906
Vedtatt forrige periode				
Videreutvikling av Nøstetangen norsk glassmuseum	-500	-500	-500	-500
Sum Vedtatt forrige periode	-500	-500	-500	-500
Budsjettendring i år				
Aktiv Eiker overført til Kultur og livskraft fra Samfunnsutvikling	300	300	300	300
Sum Budsjettendring i år	300	300	300	300
Sum Lønns- og prisvekst	870	870	870	870
Konsekvensjustert budsjett	670	670	670	670
Konsekvensjustert ramme	39 576	39 576	39 576	39 576
Innsparingstiltak				
Ikke full deflator justering til Den norske kirke	-125	-125	-125	-125
Reduksjon administrasjon (saldering mot 1200 på ansvar 350)	-21	-21	-21	-21
Sum Innsparingstiltak	-146	-146	-146	-146
Nye tiltak				
Egenandel innovasjonsløypa	30	30	30	30
Meråpent bibliotek Skotselv	21	21	21	21
Rådene overført til Kultur og livskraft	15	15	15	15
Tilpasset renhold i svømmehallene	95	95	95	95
Sum Nye tiltak	161	161	161	161
Nye tiltak og realendringer budsjett	15	15	15	15
Ramme 2022-2025	39 591	39 591	39 591	39 591

Budsjettvurdering

I budsjetttrammen er det gjort flere tekniske justeringer som ikke får innvirkning på aktiviteten i seksjonen. Dette er:

- Engangstilskudd til Nøstetangen glassmuseum trukket ut med 0,5 millioner kroner.
- Redusert deflator til Den Norske Kirke og tilskudd til frivillighet og kulturliv. Effekten tas ut fordi det ikke ble endret i 2020 når deflator ble redusert i revidert nasjonalbudsjett. Tilsvarende endring kan gjøres på tilskudd til frivillighet og kulturliv, men da 2022 er frivillighetens år, ønsker ikke kommunedirektøren å foreslå dette.

Seksjonen har flere nye tiltak som er finansiert innenfor egen ramme:

- Egenandel innovasjonsløype med 30.000,- kroner.
- Meråpent bibliotek i Skotselv 21.000,- kroner.
- Tilpasset renhold i svømmehallene 95.000,- kroner.

4.2.9. HELSE OG OMSORG

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjonen består av følgende tjenesteområder: Tjenestetildeling og samordning, Tjenester til funksjonshemmede, Tjenester i institusjon, Tjenester til hjemmeboende, Øvre-Eiker hjelpa, Driftsstab og NAV-kontoret.

Ansvaret for fastlegeordningen og tjenestene knyttet til Samfunnshelse, legevakt og miljørettet helsevern flyttes fra seksjon Samfunnsutvikling.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett	435 792	435 792	435 792	435 792
Vedtatt forrige periode				
Styrking av budsjettramme tjeneste til funksjonshemmede	4 000	8 000	11 000	11 000
Styrking av budsjettramme tjenester i institusjon	1 500	4 500	8 500	8 500
Styrking av ramme til hjemmetjenester	1 500	4 500	7 500	7 500
Tilbud til innbyggere med omfattende utfordringer knyttet til psykisk helse, rus og adferd	1 000	2 000	3 000	3 000
Velferdsteknologi - gevinstrealisering	-500	-500	-500	-500
Sum Vedtak forrige periode	7 500	18 500	29 500	29 500
Demografijustering				
Demografikostnader kommunehelse	0	2 258	3 412	4 539
Demografikostnader pleie- og omsorg	7 707	18 395	26 038	40 480
Demografikostnader sosial	1 062	2 169	3 079	3 945
Sum Demografijustering*	8 769	22 822	32 529	48 964
Sum Lønns- og prisvekst	9 631	9 631	9 631	9 631
Konsekvensjustert budsjett	25 900	50 953	71 660	88 095
Konsekvensjustert ramme	461 692	486 745	507 452	523 887
Justering vedtak forrige periode				
Styrking av budsjettramme tjeneste til funksjonshemmede	-2 000	-4 000	-4 000	-1 000
Styrking av budsjettramme tjenester i institusjon	-1 500	0	0	0
Styrking av ramme til hjemmetjenester	3 500	4 000	4 000	1 000
Sum Justering vedtak forrige periode	0	0	0	0
Nye tiltak				
Disponering av demografikostnader*	-8 769	-22 822	-32 529	-48 964
Basistilskudd til fastleger (helårseffekt) – statsbudsjettet	456	456	456	456
Dagsats tiltakspenger - statsbudsjettet	245	245	245	245
Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger - statsbudsjettet	1 146	1 146	1 146	1 146
Implementering av rusreformen - statsbudsjettet	356	356	356	356
Legevakt, samfunnshelse og fastlege fra Samfunnsutvikling til HO	21 768	24 026	25 180	26 307
Styrking BPA	6 900	6 900	6 900	6 900
Styrking tildeling og samordning	2 000	2 000	2 000	2 000
Videreføre PS-28/21 - styrking HO	6 000	6 000	6 000	6 000
Økt innslagspunkt ressurskrevende brukere	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum Nye tiltak	31 602	19 807	11 254	-4 054
Nye tiltak og realendringer budsjett	31 602	19 807	11 254	-4 054
Ramme 2022-2025	493 294	506 552	518 706	519 833

Budsjettvurdering

Helse og omsorg er den seksjonen som påvirkes i sterkest grad av den demografiske utviklingen i kommunen. Antallet innbyggere over 67 år vokser raskt, samtidig som behovet for tjenester vokser sterkt i de yngre alderssegmentene. Seksjonen er i en krevende økonomisk situasjon ved at mer av ressursene burde vært allokert til eldreomsorgen,

samtidig som det er en-til-en-tjenestene i form av brukerstyrt personlig assistanse, personlig assistanse, kjøp av plasser innen psykisk helse og rus og avlastning for yngre funksjonshemmede hvor kostnadene vokser raskt eller det er et stort behov.

Tekniske justeringer:

- Full kompensasjon for forventet pris- og lønnsvekst med 2,5 %. Dette utgjør 9,6 millioner kroner.
- Overføring av samfunnshelse, legevakt og fastlegeordning fra seksjon Samfunnsutvikling med 21,8 millioner kroner.
- Økning av basistilskudd til fastleger – økning med 456.000,- kroner.
- Endring av dagsats tiltakspenger (NAV) – økning med 256.000,- kroner.
- Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger – 1,146 millioner kroner. Lovforslag ligger i Stortinget og blir det vedtatt kommer det regning tilsvarende denne summen og kostnadsøkninger må kommunen selv dekke. Avsetningen flyttes til IKT hvis lovforslaget vedtas i Stortinget.
- Økt innslag ressurskrevende tjenester – for 7. året på rad økes innslagspunktet med 50.000,- kroner utover lønns- og prisvekst. Dette utgjør et inntekststap på 1,5 millioner kroner. Er i realiteten et kutt i kommunens budsjett og det er over siste 7 årene en effektivisering på 42 millioner kroner.
- Videreføring av PS 28/21. Dette var en styrking av budsjettet til Helse og omsorg i 2021 som var ment som en engangskompensasjon, men kommunedirektøren finner ikke at det er mulig å trekke ut denne summen fra budsjett 2022.

Styrkinger av budsjett 2022:

- (B)PA-ordningen styrket med 6,9 millioner kroner for å sikre finansiering av ordninger som utvides og ordninger hvor refusjon bortfaller fordi tjenestemottagerne passerer 67 år. Det er i tillegg forutsatt at det innvilges 2,5 millioner kroner i skjønnsmidler. Dette betyr at ordningen øker med nesten 10 millioner kroner fra 2021 til 2022.
- Implementering av rusreformen – ramme økes med 356.000,- kroner.
- Rammen til hjemmetjenestene økes med 5,0 millioner kroner. Dette som konsekvens av demografisk utvikling.
- Tjenesten for funksjonshemmede økes med 2,0 millioner kroner. Tjenesten har i 2021 et mindreforbruk og det vurderes derfor at det innenfor økningen er rom for å øke avlastningskapasiteten for barn og unge, samt en styrking av tverrfaglig boteam.
- Styrking av tildeling og samordning med 2,0 millioner kroner. I hovedsak er dette til kjøp av plasser innenfor psykisk helse og rus.
- Styrking av budsjetttramme til institusjonstjenesten skjøvet fra 2022 til 2023. Årsaken til dette er at tjenesten i 2021 driftes med et stort mindreforbruk.

Helse og omsorg er sektoren som må styrkes i årene fremover for å kunne klare omstillingen som følge av den demografiske utviklingen. Fastlegeordningen skal utvikles for å sikre innbyggernes tilgang til legetjenester. Det interkommunale samarbeidet i Samfunnshelse skal vurdere nye mulige samarbeidsområder der kommunene har felles interesser for å gi bedre tjenester i felleskap.

4.2.10. ØVRE EIKER KOMMUNALE EIENDOM KF

Budsjettvurdering

Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF har sine inntekter fra husleie for kommunale formålsbygg. I forbindelse med behandlingen av økonomiplan 2020-2023 ble det besluttet at vedlikeholdsmidler skulle vedtas eksplisitt i kommunestyret, mens styret i det kommunale foretaket ønsket en høyere husleie som kunne legges til rette for et overskudd i selskapet og som kunne benyttes til å bygge opp et vedlikeholdsfond. Kommunedirektøren har i budsjett for 2022 ikke funnet rom for å øke vedlikeholdsbudsjettet utover at det justeres med kommunal deflator.

Husleien for 2022 er justert med 50 % av kommunal deflator. Årsaken til dette er at ca. 50 % av grunnlaget for husleien er renter og avdrag som allerede ligger inne med faktiske kostnader fra 2020 når husleie ble fakturert første gang. Det generelle rentenivået har sunket siden den gang og KF'et har derfor en buffer i sitt budsjett allerede.

Konsekvenser av investeringer som Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF foretar innarbeides som økt husleie og legges på Felles inntekter/utgifter og flyttes ut på seksjonene når bygget overdras fra KF'et.

Investeringer i kommunale boliger forutsettes finansiert gjennom tilskudd fra Husbanken og leieinntekter fra beboere.

ENØK-tiltak som legges inn forutsettes finansiert gjennom reduserte kostnader til energi.

Gevinsten av digitalisering forutsettes tatt ut i foretaket og at dette ikke fører til høyere utgifter for kommunekassa.

4.3. Risiko- og sårbarhetsanalyse

Risiko og sårbarhetsanalyse budsjett og økonomiplan 2022-2025		Høy risiko	Moderat risiko	Lav risiko
Skatteinntekter	Kommunesektoren har over tid hatt en langt sterkere skattevekst enn det staten har lagt opp til. Dette er hovedårsaken til at kommunene har levert netto driftsresultater over anbefalt nivå.			
Rammetilskudd	Rammetilskuddet gis som et rent innbyggertilskudd og med en korrigering av ulikt utgiftsbehov basert på demografiske og sosioøkonomiske kjennetegn ved befolkningen. Treffsikkerheten til inntektssystemet kan diskuteres, men fastslått inntektsnivå for det enkelte år er det ikke knyttet risiko til.			
Inntektsutjevning	Sterk befolkningsvekst i Øvre Eiker kommune bidrar til at inntektsutjevning i nominelle kroner går opp, men økonomien er sårbar med tanke på tilbakeslag i skatteinntektene i noen av de store bykommunene.			
Finansinntekter	Avkastningen på plasserte midler budsjetteres meget forsiktig. Over mange år har det vært en meravkastning sammenlignet med budsjett. En urolig verden med stigende renter gjør at risikoen knyttet til finansinntekter vurderes som moderat.			
Finanskostnader	Øvre Eiker kommune har relativt sett en lav gjeldsbelastning, men har samtidig lav betjeningsevne. Høy grad av rentebinding og forsiktig investeringsstrategi gjør at risikoen har vært begrenset de siste årene. Større behov for investeringer de neste 10 årene vil øke risikoen kraftig. Forventning om stigende rentenivå øker risikoen betydelig knyttet til nye investeringer.			
Utbytte	Øvre Eiker kommune har 3 selskaper (Vardar, EEU og ØEE) som det kan forventes utbytte fra. Vardar og ØEE er i energibransjen hvor det er ventet høyere priser. Det budsjetteres i henhold til guiding fra selskapene og det anses derfor som liten risiko knyttet til utbytteforventningene.			
Pensjonskostnader	I likhet med de fleste andre kommuner har Øvre Eiker oppsamlet "gjeld" i balansen i form av premieavvik som gradvis skal belastes driftsregnskapet. Økte pensjonskostnader spiser opp en stor andel av de "frie" inntektene årlig.			
Sykefravær	Med et sykefravær i størrelsesorden 9-10% utgjør dette en enorm kostnad for organisasjonen, i form av redusert kvalitet på tjenestene og en personlig kostnad for den enkelte. Variasjonen i sykefravær anses som en stor økonomisk risiko for kommunen.			
Befolkningsvekst	En av bærebjelkene i strategien for å kunne investere og ha et økonomisk handlingsrom er en moderat til sterk befolkningsvekst. Om dette ikke lykkes vil både forutsetningene for investeringene til dels falle bort og evnen til å bære investeringene reduseres.			
Demografi	Endringen i befolknings sammensetningen går raskt og det betyr at det må allokeres midler til helse og omsorg, samtidig som oppvekstsektoren må bygges ned. Dette er svært krevende og utgjøre en stor risiko hvis man ikke klarer å ta nødvendige grep raskt nok.			
Statlige finanser	Regjeringen og Stortinget har over mange år varslet at det ikke er rom for økte offentlige utgifter og at kommunesektoren må innovere og prioritere for å skaffe seg et økonomisk handlingsrom. Nye krav fra staten sammen med manglende finansiering anses som en økonomisk risiko.			
Likviditet	Øvre Eiker kommune har over år hatt en likviditetsmessig anstrengt situasjon. Til en viss grad er løpende drift finansiert med låneopptak til tider. En forverring av likviditeten anses som alvorlig og kan føre til at kassekreditt må opprettes.			

Risiko- og sårbarhetsanalysen må leses i en kontekst hvor Øvre Eiker kommune ikke opererer i et vakuum, men i et samfunn med andre kommuner, bedrifter, organisasjoner etc. Isolert sett viser ROS-analysen at sannsynligheten for alvorlige økonomiske tilbakeslag er relativt stor og konsekvensene likeså. Men det er også slik at Øvre Eiker kommune er i en situasjon med positiv befolkningsvekst, økende skatteinntekter (relativt sett) og har tjenester i god utvikling. Det betyr at Øvre Eiker er i en veldig god situasjon sammenlignet med mange andre kommuner som har stagnerende eller fallende befolkningstall og høy gjeld som skal betjenes.

Risikoreduserende elementer

- ✓ Befolkningsvekst.
- ✓ Nøktern pengebruk og god budsjett disiplin over tid.
- ✓ Bedre skatteinnngang år for år.
- ✓ Sentral plassering med tanke på et stort arbeidsmarked.
- ✓ Gode tjenester.
- ✓ Godt samarbeid mellom administrasjon og folkevalgte.
- ✓ Transparent organisasjon med korte linjer.

Risikoelementer

- ✓ Statlige finanser.
- ✓ Øvre Eiker fortsatt avhengig av god skatteinnngang i landet.
- ✓ Manglende tilgang på kapital til investeringer – ref. «finanskrisen».
- ✓ Mange store investeringsprosjekter samtidig.
- ✓ Krav fra staten som reduserer handlefriheten; ref. bemanningsnormer.
- ✓ Store behov hos enkeltbrukere som binder opp driftsbudsjettet, samtidig som staten svekker finansieringsordningene.

4.4. Finansielle nøkkeltall

	Ikke akseptabelt	Laveste akseptable resultat	Ønsket resultat	Resultat pr. 2020	Budsjett 2022
Netto driftsresultat	<0,5 %	0,5%-1,75%	>1,75%	0,20 %	0,44 %
Disposisjonsfond	<5%	5%-7%	>7%	6,30 %	7,00 %
Gjeldsgrad	>100%	75%-100%	<75%	73,80 %	90,00 %

Kommunene er pålagt å ha måltall for den økonomiske utviklingen som skal søkes oppnådd gjennom aktive tiltak. Minimum 2 av de finansielle måltallene bør være på gult eller grønt nivå samtidig og over tid bør alle finansielle måltall være på grønt eller gult samtidig.

Øvre Eiker kommune har noen utfordringer knyttet til de finansielle måltallene:

- Kommunen har lave frie inntekter.
- Relativt små fondsavsetninger.
- Store investeringsbehov.

Investeringene i økonomiplanperioden vil føre til at husleie for å betale renter og avdrag i Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF legger større og større beslag på de frie inntektene.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser hvilke midler som ikke er benyttet i driftsregnskapet, og som gjenstår til bruk for avsetninger og investeringer.

Øvre Eiker kommune hadde i 2020 et netto driftsresultat på 0,2 %. For 2022 budsjetteres det med et netto driftsresultat på 0,6 %.

	2016	2017	2018	2019	2020
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	1,50 %	2,60 %	1,10 %	1,70 %	0,20 %

De fem siste årene har Øvre Eiker kommune hatt et positivt netto driftsresultat, men dette har i stor grad hatt sammenheng med høye skatteinntekter, synkende renteutgifter og premieavvik på pensjon. Det må derfor tas sikte på å skaffe et netto driftsresultat som følger av permanent reduserte kostnader og ikke tilfeldige variasjoner fra år til år.

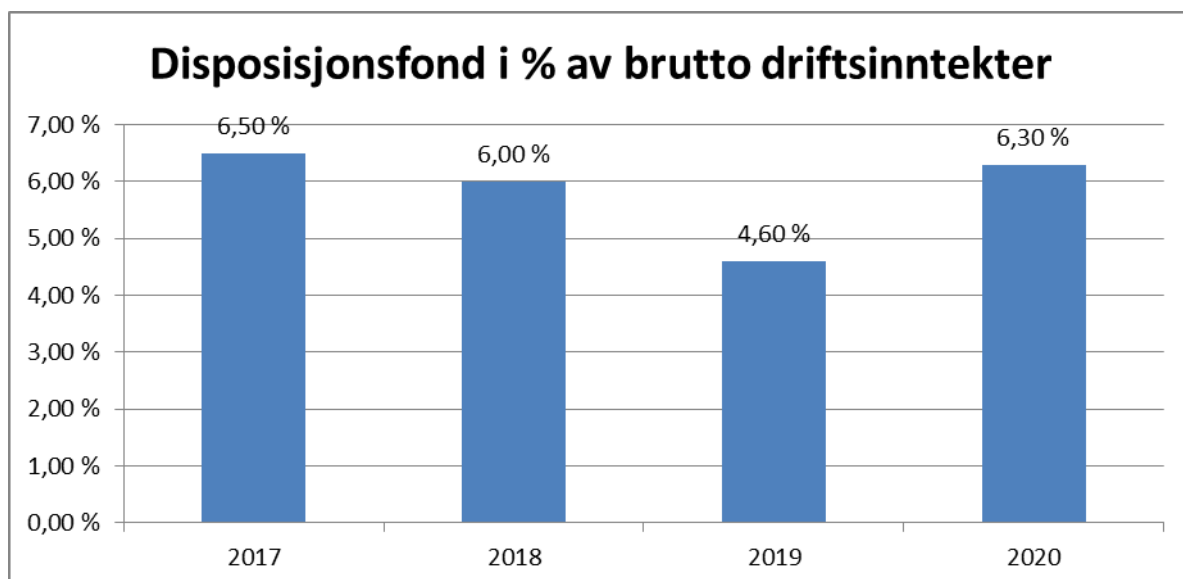
Disposisjonsfond

Disposisjonsfond av en viss størrelse er viktig for å kunne egenfinansiere investeringer og kunne håndtere uforutsette utgifter. Pr. 2020 hadde Øvre Eiker kommune et disposisjonsfond på 6,3 % av brutto driftsinntekter. Dette var opp fra 4,6 % i 2019.

Gjennomsnittet i KOSTRA-gruppa var på 10,5 %, mens det for landet var et gjennomsnitt på 11,7 %.

Bildet fortregnes litt av at disposisjonsfondet benyttes til å forskuttere spillemidler og momsrefusjon. Det er blant annet forskuttert 26 millioner kroner i spillemidler til Hokksundhallen, noe som i realiteten betyr at disposisjonsfondet er 26 millioner kroner høyere.

I realiteten betyr dette at Øvre Eiker kommune er i gul sone pr. 2021 og at det bør fylles opp ytterligere før det eventuelt benyttes til egenfinansiering av investeringer.

Netto lånegjeld

Indikatoren viser netto lånegjeld i kroner per innbygger, for kommunekonsernet. Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler.

Netto lånegjeld i kr. pr. innbygger	2017	2018	2019	2020
Øvre Eiker	55 693	55 568	55 849	56 946
Kostragruppe 07	71 302	78 159	84 020	89 013
Landet uten Oslo	71 103	75 664	80 940	87 166
Landet	66 827	71 453	76 520	82 784

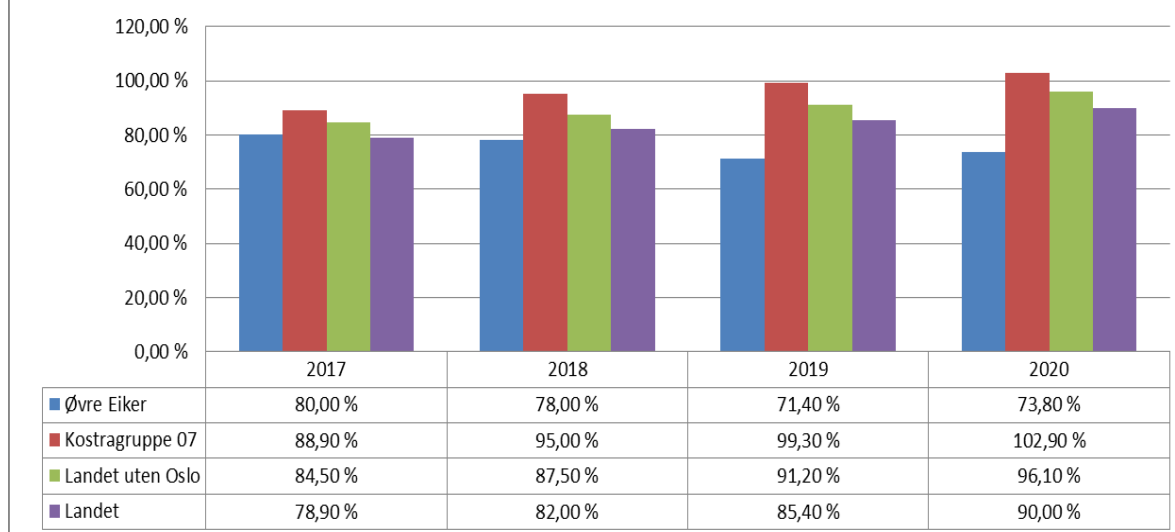
Øvre Eiker kommune hadde pr. 2020 en netto lånegjeld pr. innbygger på 56 946,- kroner.

Gjennomsnittet for landet utenom Oslo er på ca. 87.000,- kroner. Hvorvidt det er en bærekraftig gjeld vil avhenge av kommunens inntektsnivå og hva det er lånt til.

Fra 2017 til 2020 økte netto lånegjeld pr. innbygger med 2,2 % i Øvre Eiker kommune, mens det i landet uten Oslo økte med 22,6 %.

Investeringene i 2021 er så lave at netto lånegjeld pr. innbygger i realiteten vil synke sammenlignet med 2020.

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Investeringsprogrammet krever at intensjonene og oppdraget som ble gitt Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF følges opp. Dette gjelder bl.a.:

- Arealeffektivisering.
- Salg av eiendom til å finansiere investeringer.
- Styrket vedlikehold slik at behovet for fremtidige investeringer reduseres.
- Annen bruk av «gamle» Hokksund barneskole. I dag betaler Øvre Eiker kommune 6,8 millioner kroner i leie for denne skolen. Når ny skole er klar til bruk på Loesmoen må dette være en del av finansieringen av ny husleie.

5. INVESTERINGSBUDSJETTET 2022-2025

5.1. Handlingsregel for låneopptak

I PS 164/20 ble det vedtatt at renter og avdrag fratrukket VA-gjeld, startlån og utlån til Eiker omsorgsbygg (EO) ikke skal utgjøre mer enn 6,5 % av kommunens frie inntekter. I perioder med store investeringer vil handlingsregelen brytes, men over tid (5-10 år) må intensjonen i regelen ivaretas.

I og med at Eiker omsorgsbygg tas inn i Øvre Eiker kommunale eiendom KF (ØEKE) ser kommunedirektøren behov for å presisere formulering for å bevare intensjonen i handlingsregelen. ØEKE vil overta låneporteføljen som har ligget i Eiker Omsorgsbygg AS og dermed bryte handlingsregelen umiddelbart.

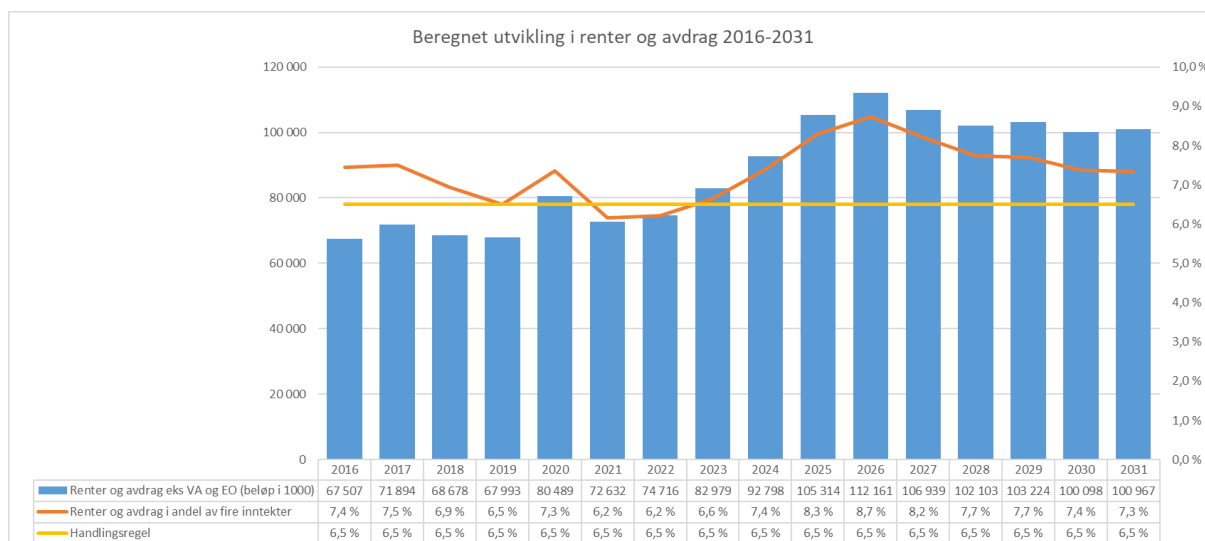
Intensjonen i handlingsregelen er å ikke belaste driftsbudsjettet til kommunen med mer enn 6,5% av de frie inntektene. Det er gjelden som kommunekassen selv må bære som er relevant. Det vil si renter og avdrag i ØEKE som gjelder formålsbygg, som faktureres kommunen som husleie, og kommunens egen gjeld fratrukket selvkost gjeld, startlån og utlån til Eiker Omsorgsbygg AS (overtas av ØEKE). Gjelden i Eiker Omsorgsbygg AS bæres i utgangspunktet av beboerne i de ulike boligene.

Forslag til ny formulering av handlingsregel:

«Renter og avdrag i kommunen og ØEKE fratrukket selvkostgjeld, selvfinansierende gjeld i ØEKE og startlån skal over tid ikke utgjøre mer enn 6,5 % av kommunens frie inntekter». Dette er i realiteten samme formulering som tidligere, men flytting av EO inn i ØEKE og ØEKE's overtakelse av egne lån krever en presisering.

I beregningen av fremtidige renter og avdrag er det lagt til grunn:

- Lån pr. 1.1.2021.
- Forventet låneopptak for 2021.
- Lånefinansiering av fremtidige investering i kommunen.
- Fremtidige investeringer i ØEKE fratrukket det som forventes å være selvfinansierende.
- Gjeld i Eiker Omsorgsbygg, selvkostgjeld og startlån er holdt utenfor beregningen. I 2020 ble det et hopp på avdrag som skyldes endret avskrivningstid på formålsbygg og at prinsippet om at avdrag er like avskrivninger fortsatt ble ivaretatt.

Pr. 2022 er det forventet at renter og avdrag vil utgjøre 74,7 millioner kroner eller 6,2 % av frie inntekter. Med stigende investeringstakt vil belastningen i driftsregnskapet utgjøre 6,6 % av driftsinntektene, mens det i 2026 vil utgjøre 8,7 % før det gradvis vil reduseres igjen. I beregningen av frie inntekter er det lagt til grunn en gjennomsnittlig befolkningsvekst på 1,4 % og en kommunal deflator på 2,0 % i gjennomsnitt.

I tabell og graf er det ikke hensyntatt avhending av gammel barneskole på Lerberg eller effekten av reduserte eksterne husleier hvis rådhusprosjektet realiseres.

- Bygging av ny barneskole må føre til en restriktiv holdning til andre prosjekter fram til handlingsregelen igjen oppfylles.
- Totalt areal som Øvre Eiker kommune benytter må reduseres.

5.2. Investeringsbudsjettet 2022

5.2.1. §5-5 Bevilgningsoversikter – investering

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Investeringer i varige driftsmidler	158 198	200 638	134 363	175 188	139 938	135 938
Tilskudd til andres investeringer	3 150	3 000	0	0	1 000	1 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	24 379	3 050	2 805	2 805	2 805	2 805
Utlån av egne midler	52 287	40 000	50 000	60 000	70 000	80 000
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	238 014	246 688	187 168	237 993	213 743	219 743
Kompensasjon for merverdiavgift	-8 437	-22 038	-8 493	-8 138	-7 488	-6 688
Tilskudd fra andre	-88 300	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-100	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-12 050	-10 082	-1 834	-1 834	-1 834	-1 834
Bruk av lån	-93 081	-220 600	-173 370	-225 250	-201 650	-208 450
Sum investeringsinntekter	-201 968	-252 720	-183 697	-235 222	-210 972	-216 972
Bruk av lån til videreutlån	-51 712	0	0	0	0	0
Avdrag på lån til videreutlån	26 266	5 682	4 222	4 792	5 514	7 555
Mottatte avdrag på videreutlån	-9 240	0	-4 222	-4 792	-5 514	-7 555
Netto utgifter videreutlån	-34 687	5 682	0	0	0	0
Overføring fra drift	-4 046	-3 050	-2 805	-2 805	-2 805	-2 805
Netto avsetning til eller bruk av bundne inv.fond	-9 743	0	0	0	0	0
Netto avsetning til eller bruk av ubundet inv.fond	12 430	3 400	-666	34	34	34
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-1 360	350	-3 471	-2 771	-2 771	-2 771
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

Det foreslås en bevilgning på investeringer i kommunen på totalt 187 mill. kr. for 2022, og totalt 859 mill.kr. for perioden 2022-2025.

Hovedpunktene for 2022:

- 50 millioner kroner startlån, finansiert ved låneopptak men dekkes av lånemottaker.
- 2,8 millioner kroner egenkapitaltilskudd KLP, finansieres ved overføring fra drift.
- 90,9 millioner kroner til selvkost investeringer, finansieres av gebyrer betalt av abonnentene.
- 43,5 millioner kroner til øvrige investeringer, som finansieres av:
 - 8,5 millioner kroner moms kompensasjon
 - 2,5 millioner kroner fra investeringsfond
 - 32,5 millioner kroner lån

5.2.2. §5-5 Bevilgninger - investering

5.2.3. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK	292	625	625	625	625	625
SERVICE OG FELLESTJENESTER	7 372	7 500	1 875	1 875	1 875	1 875
SAMFUNNSUTVIKLING	48 060	29 438	34 275	35 063	31 813	27 813
FELLESOMRÅDE	16	0	0	0	0	0
ØVRE EIKER KOMMUNALE EIENDOM KF	0	68 500	0	0	0	0
SELVKOSTOMRÅDER	93 834	89 450	90 900	133 500	101 500	101 500
OPPVEKST	2 893	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
KULTUR OG LIVSKRAFT	4 788	0	1 250	375	375	375
HELSE OG OMSORG	942	2 625	2 938	1 250	1 250	1 250
Investeringer i varige driftsmidler	158 198	200 638	134 363	175 188	139 938	135 938

5.2.4. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Investeringer i kirker	3 150	3 000	0	0	1 000	1 000
Tilskudd til andres investeringer	3 150	3 000	0	0	1 000	1 000

5.2.5. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
VIKEN KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT IKS	28	0	0	0	0	0
Kjøp av aksjer og andeler	21 431	0	0	0	0	0
Avsatt egenkapitalinnskudd pensjonsfond	2 920	3 050	2 805	2 805	2 805	2 805
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	24 379	3 050	2 805	2 805	2 805	2 805

5.2.6. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Utlån Bakke IF PS 79-19	575	0	0	0	0	0
Utlån ØEKE KF	8 350	0	0	0	0	0
Startlån til videre utlån	43 362	40 000	50 000	60 000	70 000	80 000
Utlån av egne midler	52 287	40 000	50 000	60 000	70 000	80 000
Sum punkt 5.2.3 - 5.2.6	238 011	246 688	187 168	237 993	213 743	219 743

5.3. Investeringsprosjektene

5.3.1. Kommunale investeringer

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK				
Investeringer i kirker	0	0	1 000	1 000
Miljø og beredskap	625	625	625	625
Sum KOMMUNEDIREKTØR OG POLITISK	625	625	1 625	1 625
SERVICE OG FELLESTJENESTER				
IKT-investeringer i utstyr og programvare	1 875	1 875	1 875	1 875
Sum SERVICE OG FELLESTJENESTER	1 875	1 875	1 875	1 875
SAMFUNNSUTVIKLING				
Bygdegate Darbu	3 750	0	0	0
Forlengelse gang/sykelvei Semsveien	0	3 750	1 250	0
Grunnerverv	1 000	1 000	1 000	1 000
Loesmoen vei/fortau	0	6 875	0	0
Maskiner og utstyr - Vei- og parkanlegg (6001)	4 375	3 750	1 250	3 313
Oppgradering av bruer og veier (6026)	7 500	8 125	9 375	6 000
Oppgradering sentrumsområder	1 350	1 375	1 625	1 438
Trafikksikkerhetstiltak (6003)	4 250	2 063	1 063	1 688
Under prosjektering utenfor selvkost	9 238	5 313	13 438	11 563
Vei- og gateløys	2 813	2 813	2 813	2 813
Sum SAMFUNNSUTVIKLING	34 275	35 063	31 813	27 813
ØKONOMI, INNKJØP OG EIERSKAP				
Avsatt egenkapitalinnskudd pensjonsfond	2 805	2 805	2 805	2 805
Sum ØKONOMI, INNKJØP OG EIERSKAP	2 805	2 805	2 805	2 805
OPPVEKST				
Inventar og utstyr i Oppvekst	2 500	2 500	2 500	2 500
Sum OPPVEKST	2 500	2 500	2 500	2 500
KULTUR OG LIVSKRAFT				
Etablering av lavterskelanlegg for aktivitet	375	375	375	375
Oppgradering Skotselv kunstgressbane - krav i ny forurensningsforskrift	250	0	0	0
Rehabilitering av skibruer	625	0	0	0
Sum KULTUR OG LIVSKRAFT	1 250	375	375	375
HELSE OG OMSORG				
Startlån til videre utlån	50 000	60 000	70 000	80 000
Utstyr Helse og omsorg	2 938	1 250	1 250	1 250
Sum HELSE OG OMSORG	52 938	61 250	71 250	81 250
Sum	96 268	104 493	112 243	118 243

5.3.2. Selvkost investeringer

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
SELVKOSTOMRÅDER				
Ledninger og kummer - Vann- og avløpsanlegg (7500/7600)	2 000	2 000	2 000	2 000
Maskiner og utstyr - Vann og avløp (7607)	1 500	2 500	2 500	2 500
Rehabilitering pumpestasjoner	1 500	1 500	1 500	1 500
Rensetrinn vann	5 000	5 000	20 000	20 000
Strømbo og Eikern vannverk (7503)	500	500	500	500
Under prosjektering selvkost	80 400	122 000	75 000	75 000
Sum SELVKOSTOMRÅDER	90 900	133 500	101 500	101 500

5.3.3. Prosjektbeskrivelse

5101 - Startlån til videre utlån

En trygg boligsituasjon gir mulighet for bedre å takle ulike problemer i livet. Muligheter for utdanning, arbeid og familieliv utfordres hvis man ikke har en god boligsituasjon. For barn kan en stabil bosituasjon kompensere for mangler i oppveksten og dermed bidra til å redusere utenforskap. Innbyggere med sosiale eller helsemessige problemer kan gjennom Husbankens startlånsordning få mulighet til å skaffe seg varig bolig.

Ordningen bidrar til å løfte barnefamilier ut av fattigdom, familier er prioritert målgruppe. Bruk av startlån er i tråd med kommunens satsing på sosial boligpolitikk, og vår satsing på helhetlig innsats for barn, unge og familier. Kommunen har trappet opp bruken av startlån over flere år. I 2021 var bevilgningen på 40 mill. kr. Det foreslås en ytterligere økning til 50 mill. kroner til startlån i 2022.

6400 - Grunnerverv

Grunnerverv knyttet til planlagte investeringsprosjekter utenom VA-prosjekter.

6912 - Investeringer i kirker

Midlene på prosjektet ble fremskyndet i PS 106/20. Midler bevilget i 2022 og 2023 ble flyttet til 2020 og 2021. Ytterligere bevilgning foreslås ikke før 2024.

7000 - Utstyr Helse og omsorg

Det er et kontinuerlig behov for oppgradering av gammelt inventar og utstyr i helse- og omsorg. I 2022 står blant annet følgende på listen: Fortsette oppgradering av takheiser for å sikre nødvendige godkjenninger, fortsette oppgradering av gardiner på Eikertun Helsehus, velferdsteknologiske hjelpemidler som ikke kan leies, nye medisintraller som kommuniserer med vårt pasientjournalssystem. Oppgradering av gardiner er spesielt kostbart på grunn av kravene til brannsikkerhet. Det er også nødvendig med reserve dersom driftskritiske maskiner på Eikertun kjøkken eller vaskeri går i stykker og ikke kan repareres.

102001 - Miljø og beredskap

Herunder El-billading, sikring, beredskap og fiberutbygging ved kommunens formålsbygg.

110999 - IKT-investeringer – teknologisk skifte

IKT anskaffelsene som ble påbegynt i 2021 er ikke ferdige, sak/arkiv (1) legges ut på offentlig anbud oktober 2021 og inkluderer også punkt (2) under. Rekrutteringsløsning (3) er valgt men ikke anskaffet ennå pga. at kommunen må vente på sak/arkiv løsning.

Midlene videreføres, og det er satt av mer penger til samme prosjekter i 2022. Internettløsning og Kvalitetssystem vil det bli kjørt anbudsprosess og anskaffelse på i 2022. Kostnadsramme usikker siden kommunen bare er i anbudsfasen ennå.

1. Nytt sak- og arkivsystem - eksisterende system er en begrensning for digitale løsninger innen andre områder og det er i tillegg et system som ikke lenger vedlikeholdes av leverandør, noe som gjør det svært sårbart.
2. E-byggesak - investering i en mer effektiv byggesaksbehandling fordrer først at det er anskaffet et nytt sak- og arkivsystem.
3. Rekrutteringssystem - i dag benyttes det ikke et elektronisk rekrutteringssystem, noe som er svært tidkrevende for lederne og veldig tungvint for potensielle søkere.
4. Ny hjemmeside. Dagens hjemmeside supporteres ikke lenger av leverandør og det er svært sårbart å fortsette med dagens løsning.
5. Kvalitetssystem.
6. Digitalisering/robotisering.

Innenfor avsatte midler til IKT-investeringer i 2021 rekrutteres det en digitaliseringsrådgiver på midlertidig basis. Øvrige midler vil bli benyttet til å styrke kommunens infrastruktur. HO prioriteres.

Kostnadsrammen til IKT-investeringer er redusert sammenlignet med tidligere år. Årsaken til dette er at det er tilstrekkelig med ubrukte investeringsmidler til å gjennomføre igangsatte prosjekter i 2021 og at mer og mer av kostnadene flyttes over i drift og ikke kan tas i investering.

101198 - Under prosjektering utenfor selvkost

Kommunal egenandel til delfinansierte Buskerudbyprosjekter, samt prosjekterings-/planleggingsmidler før, under og etter reguleringsarbeid eller annet planarbeid.

Egenandel ved tilrettelegging for mobilitet (sykkel, gange, elektriske fremkomstmidler mm.) som del av eller i tråd med Buskerudbysamarbeidet.

Midler for investeringer i samhandling med andre prosjekter der samhandling kan være svært kostnadsbesparende.

Omfatter også regulering for realisering av infrastruktur (vei, VA, mm.)

101199 - Under prosjektering selvkost

Prosjektering av vann- og avløpsanlegg:

- Objekt 230913 Loesmoen - vann- og avløpsnett fase 2.
Det er gjennomført en samspillsentreprise for rehabilitering av resterende VA- anlegg på Loesmoen. Anlegget strekker seg fra krysset ved Teigen, frem til og med

Travbaneveien. Fysisk gjennomføring ble startet opp i 2021 og vil slutføres første halvår 2023.

- **Objekt 231404 - Hokksund renseanlegg**
Det henvises til politisk behandling i sak PS 109/20
Vedtak i Kommunestyret - 09.09.2020
Det er valgt samspillsentreprise som medfører at detaljprosjektering av anlegget gjennomføres i samspill mellom valgt entreprenør og byggherre.
Byggestart er planlagt høsten 2022.
- **Objekt 231802 Bygdegata Darbu**
Vann og avløp påbegynt høst 2020, dette er et samarbeidsprosjekt med vei og park/ny bygdegata Darbu. Anlegget er utvidet til også å omfatte ny gangbro som også fungerer som kryssing for vann over Fiskumelva. Det avsettes midler til nødvendige tiltak på vann og avløp i forbindelse med videreføring av bygdegataprojektet fra Gamleveien til skolen.
- **Objekt 232005 - Rehabilitering Knivedalen**
Området har et ledningsnett som er i dårlig forfatning. Det har vært en del vannlekkasjer i området, så det er behov for oppgradering.
- **Objekt 232103 - Infrastrukturanlegg - Kantum - Eiker VGS**
Området har et ledningsnett som er i dårlig forfatning. Det er også behov for separering av spillvann og overvann. Det er lagt inn midler til planlegging i 2022.
- **Objekt 232106 - Infrastrukturanlegg -Forprosjekt Gamle Hokksund**
Gamle Hokksund har mange gamle ledninger. Det iverksettes et forprosjekt for å utrede alternative løsninger for sanering av ledningsnettet i disse områdene. Det legges inn midler til planlegging av første etappe(Storgata) i 2022. Det planlegges oppstart av fysiske arbeider i 2023.
- **Objekt 232107 - Infrastrukturanlegg – Gang/ sykkelvei Semsveien**
Det reguleres gang/sykkelvei langs Semsveien fra Eiker Næringspark til Torespæren. I forbindelse med dette tiltaket planlegges det samtidig fremføring av vann- og avløpsledninger. Dette åpner for styrket vanntilførsel fra Eikeren vannverk til Hokksund. Samtidig vurderes det om en ytterligere styrking kan realiseres ved å bygge en ny vannledning fra trykkøkningsstasjonen i Fabrikkgata.

- Objekt 232108 - Infrastrukturanlegg -Birthes vei – Sanering
Området har et ledningsnett som er i dårlig forfatning. Det er også behov for separering av spillvann og overvann.
- Objekt 232109 - Infrastrukturanlegg Elektroveien
Området har et ledningsnett som er i dårlig forfatning. Det har vært en del vannlekkasjer i området og innlekking i avløpsanlegg, så det er behov for oppgradering.
- Objekt 232201 – Elvekryssinger
Elvekryssinger er sårbare punkter i ledningsnettet. Flere av våre kryssinger er av eldre dato og det er utfordrende å foreta reparasjoner om det oppstår brudd. Det iverksettes derfor et program for oppgradering av disse.
- Objekt 232203 - Flesaker
Vannledningen langs Flesakerveien har vært utsatt for stadige lekkasjer. Det avsettes midler til å utbedre de mest utsatte strekningene av denne ledningen.

220904 - Oppgradering sentrumsområder

Bevilgning til tiltak i sentrumsområder, tettstedene, parker og friområder. For friluftsområdene gir bevilgningen grunnlag for søknad om sentrale midler.

220995 - Oppgradering av bruer og veier (6026)

Oppgradering av broene prioriteres etter feil og mangler som fremkommer i årlig ekstern brokontroll.

Oppgradering av veistrekninger med overvannssystemer, veioverbygning og asfaltering. Flere veier er nedslitt og trenger full ombygging.

220996 - Vei- og gatelys

For hele perioden gjelder å videreføre årlig utskifting av veilyssarmatur til mindre energikrevende LED-armatur. I tillegg til utskifting av eldre anlegg avsettes midler til å delta i samhandlingsprosjekter der VA og ØEN skal rehabilitere anlegg.

220997 - Maskiner og utstyr - Vei- og parkanlegg (6001)

Utskifting av maskiner og utstyr i henhold til maskinutskiftingsplan.

220998 - Trafikksikkerhetstiltak (6003)

Tiltak som er beskrevet i kommunens vedtatte Trafikksikkerhetsplan 2017-2021. Det gjennomføres også løpende mindre trafikksikkerhetstiltak etter innspill fra innbyggere og grendeutvalg.

221701 - Loesmoen vei/fortau

Vei og fortau på Loesmoen finansieres gjennom egne midler. Det neste på programmet er gjennomføring av regulering.

221704 - Forlengelse gang/sykkelvei Semsveien

Det som ligger til dette prosjektet er prosjekteringsmidler for gjennomføring av anlegget. Det neste på programmet er gjennomføring av regulering som finansieres med midler fra Buskerudbyen.

221904 - Bygdegate Darbu

Prosjektet består av flere elementer som gang-/sykkelvei, fylkesvei, og vann og avløp. Vann og avløp finansieres på eget prosjekt mens det som er vei og gangvei finansieres av fylket, kommunen og krisepakke midler.

230909 – Strømbo og Eikern vannverk

Det avsettes noen midler for å kunne gjennomføre nødvendige mindre investeringer ved vannverkene.

230998 - Maskiner og utstyr - Vann og avløp (7607)

Midlene er avsatt til å dekke kostnader til løpende behov for oppgradering og fornyelse av maskiner og utstyr innen vann og avløp. Programmet for utskifting til fjernavleste vannmålere dekkes med 50% investering og 50% drift. Investeringsmidlene dekkes fra dette prosjektet.

230999 - Ledninger og kummer - Vann- og avløpsanlegg (7500/7600)

Midlene er avsatt til å dekke strakstiltak på ledningsnettet og der private utbyggingsprosjekter initierer deltagelse fra VA-tjenestene.

231801 - Rehabilitering pumpestasjoner

Eldre pumpestasjoner for avløp har behov for rehabilitering og bytte av overbygg. Dette er et prosjekt som kan videreføres de neste årene slik at vi opprettholder høy driftssikkerhet på stasjonene.

232101 - Rensetrinn vann

Vann fra grunnvannsverket på Strømbo inneholder noe jern og mangan. Vannet tilfredstiller kravene i drikkevannsforskriften, men mangan gir noen drifts- og bruksutfordringer på ledningsnett og for abonnentene. Det blir i første fase gjennomført geoteknisk grunnundersøkelse. Dette for å kartlegge om det finnes vann i området med mindre mengde jern og mangan. Parallelt søkes det om utslippstillatelse for et eventuelt rensetrinn om dette skulle bli nødvendig. Det er derfor lagt inn midler i langtidsbudsjettet for en eventuell realisering av rensetrinn.

302201 - Oppgradering Skotselv kunstgressbane - krav i ny forurensingsforskrift

I 2020 kom ny forsyningsforskrift med spesielle tiltak for å forhindre flukt av gummigranulat fra kunstgressbaner. Øvre Eiker kommune må gjennomføre tiltak på Skotselv kunstgressbane for å komme i tråd med nytt regelverk. Konkrete tiltak er etablering av sluser til banen med avskrapningsrister for gående og driftsutstyr. Montering av et fysisk skille på min. 20 cm høyde rundt sikkerhetssonen på banen. Installere siler i avløpskummer og informere ved skilting om rutiner for bruk av banen.

302202 - Rehabilitering av skibruer

To skibruer for kryssing av Dørja har gjennomgått en bruinspeksjon. Det er behov for rehabilitering av brukonstruksjonen for å kunne ivareta sikkerheten/bæreevnen til bruene.

302203 - Etablering av lavterskelanlegg for aktivitet

I kommuneplanen er det stadfestet en satsing på sosial bærekraft og livskraftige tettsteder. I ny kommunedelplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv legges det opp til strategier som skal øke tilbudet for lavterskelaktivitet for hele befolkningen. Dette med sikte på å skape gode møteplasser som gir positive effekter på folkehelsen. Det foreslås her å sette av investeringsmidler til etablering av små lokale lavterskelanlegg (nærmiljøanlegg) som vil bidra til å nå disse målene. Det foreslås en lav årlig sum som kommer til benyttelse når kommunen har anleggsplaner som passer med målsettingen nevnt over. Denne typen nærmiljøanlegg er spillemiddelberettiget (betyr at kommunen får refundert inntil 50 % av anleggskostnaden).

301801 - Inventar og utstyr i Oppvekst

Mulighet for å anskaffe større inventar og utstyr til tjenestene i seksjon oppvekst. Fordeles av seksjonen. Summen skal etter planen benyttes til kjøp av digitale tavler i skolene og oppgradering av inventar og utstyr i seksjonen.

Investeringsprogram ØEKE

Høsten 2020 utarbeidet Øvre Eiker Kommunale Eiendom KF (ØEKE) et 10-årig investeringsprogram for alle eiendommer som foretaket eier. Investeringsprogrammet skal rulleres årlig, slik at man kan innarbeide endrede behov og eventuelle hendelser som måtte oppstå. Forslaget til rullert investeringsprogram ligger som vedlegg til saken og inneholder detaljerte beskrivelser av de ulike tiltakene.

Forslaget fra ØEKE er fordelt på følgende tiltak.

	2022	2023	2024	2025	2026-2031	Sum
Universell utforming alle bygg	1 500	1 500	1 500		1 500	6 000
Forebyggende sikring - kamera	1 000					1 000
Oppgradering ventilasjon	1 500	1 500	1 500		1 500	6 000
Tak og fasade skolebygg	2 500	2 500	500		2 500	8 000
Uteområde skole og barnehage	1 100					1 100
Vedlikeholdsetterslep løpende	2 000	2 000	2 000	2 000	12 000	20 000
Digitalisering	1 000	1 000			1 000	3 000
Oppgradering rådhuset		20 000	25 000	35 000	20 000	100 000
Ny Hokksund barneskole	75 000	150 000	140 000			365 000
Ny Hokksund barnehage	25 000	25 000				50 000
Utvikling Eikertunområdet/HO		25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Kjøp av strategisk viktig eiendom		1 000	1 000		1 000	3 000
Enøk tiltak	23 000	10 000	10 000	10 000	40 000	93 000
Endringer innmeldte behov	5 000	5 000	5 000	5 000	25 000	45 000
Myraveien	40 000					40 000
Omsorgsbolig med bemanning skjermet		40 000				40 000
Oppgradering eksisterende boliger	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000	20 000
Anskaffelse boliger	15 000	10 000	10 000	10 000	10 000	55 000
Sum	196 100	297 000	224 000	89 500	149 500	956 100

Investeringsprogrammet synes fremdeles å være veldig fortungt med store investeringer tidlig i perioden. Kommunedirektøren foreslår derfor å gjøre noen endringer tidsmessig på låneopptakene, men som ikke vil endre forventet fremdrift. Tabellen under som benevnes «Grunnlag låneopptak» er de investeringene hvor det er beregnet en økning i husleie for kommunen som følge av låneopptak.

Grunnlag låneopptak	2022	2023	2024	2025	2026-2031	Sum
Universell utforming alle bygg	1 500	1 500	1 500			4 500
Oppgradering ventilasjon	1 500	1 500	1 500			4 500
Tak og fasade skolebygg	2 500	2 500	500			5 500
Uteområde skole og barnehage	1 100					1 100
Vedlikeholdsetterslep løpende	2 000	2 000	2 000	2 000		8 000
Oppgradering rådhuset		20 000	25 000	35 000		80 000
Ny Hokksund barneskole		75 000	150 000	140 000		365 000
Investering i barnehage			25 000	25 000		50 000
Utvikling Eikertunområdet/HO		25 000	25 000	25 000		75 000
Endringer innmeldte behov	5 000	5 000	5 000	5 000		20 000
Omsorgsbolig med bemanning skjermet		5 000				5 000
Sum	13 600	137 500	235 500	232 000	360 000	978 600

Den store investeringen i perioden er ny Hokksund Barneskole med 365 millioner kroner. Grunnen til at første låneopptak er skjøvet til 2023 er at 2022 sannsynligvis vil gå med til

regulering og planarbeid, anbudskonkurranse og kontrahering. For 2022 har ØEKE fondsmidler som kan benyttes til å sikre fremdriften i prosjektet. Leverandørmarkedet gir tilbakemelding på at byggestart i 2023 allerede er et krevende tidsløp.

Kommunedirektøren foreslår 25 millioner kroner til investeringer i barnehage i 2024 og 25 millioner kroner i 2025. Hvis det er behov for investeringer tidligere i økonomiplanperioden foreslås det at endring foretas i forbindelse med tertialmeldingene og rullering av investeringsprogram for 2023.

For perioden 2026-2031 er det avsatt en ramme på 60 millioner kroner årlig, men disse midlene er ikke fordelt på prosjekter. Men om det iverksettes rehabilitering av rådhuset og utbygging av Eikertun så må en andel av disse midlene allokere til disse formålene.

I vurderingen av investeringsprogrammet ligger det 2 forutsetninger som må oppfylles:

- Utbygging av Hokksund Barneskole forutsetter at dagens husleie som betales for bygget på Lerberg avvikles og tilbakeføres kommunekassa. Dette utgjør årlig 6,8 millioner kroner. Det er ikke økonomisk bæreevne til å fortsette å leie barneskolen på Lerberg samtidig som det skal betales husleie for ny barneskole.
- En stor rehabilitering av rådhuset forutsetter at eksterne husleier avvikles og at det skjer en fortetting på rådhuset. Eksterne husleier som er regnet inn i prosjektet er NAV, ØEKE, Familiesenteret og Voksenopplæring. Husleie for disse utgjør årlig ca. 4 millioner kroner.

Selvfinansierende	2022	2023	2024	2025	2026-2031	Sum
Forebyggende sikring - kamera	1 000					1 000
Digitalisering	1 000	1 000			1 000	3 000
Kjøp av strategisk viktig eiendom		1 000	1 000		1 000	3 000
Enøk tiltak	23 000	10 000	10 000	10 000	40 000	93 000
Myraveien	40 000					40 000
Omsorgsbolig med bemanning skjermet		35 000				35 000
Oppgradering eksisterende boliger	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000	20 000
Anskaffelse boliger	15 000	10 000	10 000	10 000	10 000	55 000
Sum	82 500	59 500	23 500	22 500	62 000	250 000

Når prosjektene omtales som «selvfinansierende» så er betydningen:

- Investeringen vil føre til reduserte driftskostnader for foretaket eller kommunen som minimum dekker renter og avdrag. (forebyggende sikring, digitalisering, ENØK-tiltak).
- Investeringen finansieres av eksterne midler fra Husbanken og/eller husleieinntekter fra beboer (Myraveien, omsorgsboliger med bemanning, oppgradering av eksisterende boliger, anskaffelse av boliger).
- Investeringen finansieres ved salg av annet objekt (kjøp av strategisk viktig eiendom).

Før «selvfinansierende» prosjekter igangsettes skal kommunestyret ha en sak med detaljerte kalkyler som sannsynliggjør at driftskostnadene til kommunen ikke øker totalt sett som følge av investeringen.

6. HANDLINGSREGLER OG BEGREPSFORKLARINGER

6.1. Handlingsregler

6.1.1. Avdragsvolum

Avskrivninger synliggjøres i driftsregnskapet i kommunal sektor, men de får ikke resultatmessig effekt. Derimot føres avdrag på lån som en utgift i driftsregnskapet. I forbindelse med behandling av økonomiplan 2021-2024 ble det vedtatt en ny handlingsregel som innebærer at korrigert netto lånegjeld over tid ikke skal overstige 6,5 % av brutto driftsinntekter. Med innlemming av boligene i kommunen, ambisjon om å finansiere større andel av investeringene med fond og investeringer i bl.a ENØK-tiltak som skal redusere driftskostnadene anses dette ikke som en hensiktsmessig regel:

Fra og med 2022 foreslår kommunedirektøren at definisjonen av avdrag forbundet med handlingsregelen skal være:

Avdrag = Avskrivninger
- investeringstilskudd
- bruk av investeringsfond

Byggelånsrenter belastes investeringsregnskapet fortløpende og er en del av avskrivningsgrunnlaget.

6.1.2. Størrelsen på låneopptak

Øvre Eiker har hatt en økning i langsiktig gjeld de siste årene. Med utgangspunkt i utviklingen og stort fremtidig investeringsbehov vedtok kommunestyret i PS 158/13 og justert i PS 144/14, 10.12.2014 en handlingsregel for låneopptak. Handlingsregelen ble justert i PS 165/17, 13.12.2017 til også å omfatte en årlig økning på 2 % gjeldende fra og med 2018.

Kostra benytter indikatoren Netto lånegjeld som er brutto lånegjeld med fradrag av utlån (startlån og andre utlån). Øvre Eikers handlingsregel knytter seg til Kostras netto lånegjeld med fradrag av låneopptak til vann og avløp (VA), som anses selvfinansierende. Denne størrelsen; som er et lokalt begrep, kalles i Øvre Eiker for korrigert netto lånegjeld.

Fra og med 2022 er boligporteføljen i Eiker Omsorgsbygg AS innlemmet i Øvre Eiker kommunale eiendom KF. Det foreslås derfor å innlemme boligene i selvfinansierende investeringer og som del av korrigert netto lånegjeld.

6.2. Begrepsforklaringer

6.2.1. Kommuneloven

Kapittel 14 i Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) finnes bestemmelsene for økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap, finansforvaltning og rapportering.

6.2.2. Kommunale resultatbegreper

Bruken av ulike mål på kommunalt regnskapsresultat kan være egnet til å forvirre. Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv kapittel omtales regnskapsmessig mer- og mindreforbruk, mens det i den obligatoriske hovedoversikten over kommunens drift er innført begrepene brutto og netto driftsresultat. Nedenfor omtales disse og andre resultatbegreper. Skjemaet til høyre kalles økonomisk oversikt og er et obligatorisk skjema ved regnskapsavslutningen, ikke i budsjettet.

Regnskapsmessig mer- eller mindreforbruk

Når en kommune har høyere utgifter eller lavere inntekter enn budsjettet blir det gjerne sagt at kommunen går med underskudd. Mer presist er det å si at kommunen har et regnskapsmessig merforbruk.

	Regnskap
Rammetilskudd	-464 920
Inntekts- og formuesskatt	-525 048
Andre skatteinntekter	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-39 951
Overføringer og tilskudd fra andre	-177 101
Brukerbetalinger	-44 756
Salgs- og leieinntekter	-85 447
Sum driftsinntekter	-1 337 224
Lønnsutgifter	656 208
Sosiale utgifter	171 485
Kjøp av varer og tjenester	343 851
Overføringer og tilskudd til andre	77 642
Avskrivninger	0
Sum driftsutgifter	1 249 184
Brutto driftsresultat	-88 039
Renteinntekter	-8 332
Utbytter	-4 130
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-214
Renteutgifter	30 193
Avdrag på lån	56 241
Netto finansutgifter	73 757
Motpost avskrivninger	0
Netto driftsresultat	-14 282
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	
Overføring til investering	3 254
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	830
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	10 198
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	14 282
Fremført til inndekning i senere år	0

Fra 2020 så legger forskrift om årsbudsjett, økonomiplan etc. opp til at et merforbruk skal reduseres mest mulig ved at overføring til investeringsregnskapet reduseres, fondsmidler benyttes osv. Et mindreforbruk skal avsettes til disposisjonsfond.

I realiteten betyr dette at fra 2020 så vil resultatbegrepene mer-/mindreforbruk ha mistet sin betydning. Et gjenstående merforbruk vil bare være et uttrykk for et gjenstående fremført underskudd til inndekning senere år.

Brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat er differansen mellom driftsinntekter og driftsutgifter, der driftsutgiftene også inkluderer avskrivninger. Dette er således et mål på om kommunens driftsinntekter over tid bærer driftsutgiftene. Et positivt brutto driftsresultat vil være nødvendig dersom finansutgiftene (renteutgifter og avdrag) er større enn finansinntektene (renteinntekter og utbytte). Begrepet blir relativt lite benyttet.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er det mest brukte resultatbegrepet i kommunesektoren. Dette resultatet fremkommer som en differanse mellom driftsinntekter, driftsutgifter og netto finansutgifter. Resultateffekten av avskrivningene er her eliminert. Om kommunen har holdt seg innenfor budsjettet er derimot ikke et tema for dette begrepet. Et positivt netto driftsresultat er en forutsetning for å kunne egenfinansiere investeringer (reduere nye låneopptak) og bygge opp disposisjonsfond (etablere buffere). En svakhet ved netto driftsresultat er at det ikke gir et tilstrekkelig godt bilde av den mer langsiktige utviklingen i en kommunes økonomi. Et lavt vedlikeholdsnivå vil for eksempel påvirke driftsresultatet positivt. En annen innvending er at avdrag og ikke avskrivninger inngår i resultatbegrepet, slik at kapitalslitet ikke blir tatt tilstrekkelig hensyn til.

Dette er et argument for at kommunene bør ha et netto driftsresultat som tilsvarer minimum 1,75 % av driftsinntektene. Et annet forhold er at avsetninger til bundne fond (øremerkede formål) vil bidra til positive driftsresultat i det året pengene settes av i regnskapet, men vil svekke resultatet tilsvarende når midlene skal brukes i driften senere år. Endringer i pensjonspremieavvik og dekning av tidligere års underskudd vil også påvirke driftsresultatet, uten at disse forholdene bidrar til å gi et bilde på den reelle økonomiske situasjonen i det aktuelle regnskapsåret.

6.2.3. Premieavvik og pensjon

Pensjonskassene beregner en premie som skal innbetales med utgangspunkt i regler og kriterier gitt av Finanstilsynet. For å beregne kostnaden kommunen kan utgiftsføre i regnskapet er det regler gitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet som gjelder. Dersom innbetalt premie er høyere enn tillatt kostnadsnivå, må kommunene inntektsføre mellomværende, premieavviket, i regnskapsåret. Inntektsføringen utgiftsføres over de kommende 7 år. Er kostnaden høyere enn premien behandles premieavviket som ovenfor, men med motsatt fortegn.

6.2.4. Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner

Beregning av utgiftsbehov - tillegg/trekk i kroner for år
(utgiftsutjevne tilskudd)

2022

2022-prisnivå for årene 2023-2025

	HELE LANDET		ØVRE EIKER			Bruk av folketall 1.7.2021		Endring fra foregående år 1000 kr
	Vekt	Antall	Antall	indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj		
						kr per innb	1000 kr	
0-1 år	0,0057	108 843	413	1,0310	0,02 %	10	208	-20,8
2-5 år	0,1355	232 622	866	1,0116	0,16 %	93	1 839	-774,9
6-15 år	0,2632	639 962	2 357	1,0008	0,02 %	12	235	-989,6
16-22 år	0,0236	451 409	1 610	0,9691	-0,07 %	-43	-856	389,8
23-66 år	0,1051	3 106 418	11 396	0,9968	-0,03 %	-20	-393	-99,9
67-79 år	0,0570	623 431	2 327	1,0142	0,08 %	48	952	-62,7
80-89 år	0,0775	192 104	738	1,0439	0,34 %	201	3 992	405,9
over 90 år	0,0389	47 036	173	0,9994	0,00 %	-1	-27	-1 321,2
Basistillegg	0,0159	275	0,5714	0,5653	-0,69 %	-408	-8 117	-566,7
Sone	0,0100	21 146 080	64 611	0,8302	-0,17 %	-100	-1 994	475,8
Nabo	0,0100	9 629 999	42 411	1,1967	0,20 %	116	2 310	1 013,2
Landbrukskriterium	0,0021	1	0,0044	1,2073	0,04 %	26	511	-20,5
Innvandrer 6-15 år ekskl Skand	0,0070	49 484	154	0,8456	-0,11 %	-64	-1 269	-684,1
Flyktninger uten integreringstils	0,0082	163 698	464	0,7702	-0,19 %	-111	-2 213	87,2
Dødlighet	0,0459	40 469	147	0,9870	-0,06 %	-35	-701	-2 295,3
Barn 0-15 med enslige forsørgen	0,0186	110 975	443	1,0847	0,16 %	93	1 850	709,5
Lavinntekt	0,0117	286 977	818	0,7745	-0,26 %	-156	-3 098	-894,7
Uføre 18-49 år	0,0063	119 344	529	1,2044	0,13 %	76	1 512	264,5
Opphopningsindeks	0,0093	169	0,4383	0,7053	-0,27 %	-162	-3 219	-752,2
Aleneboende 30 - 66 år	0,0189	502 421	1 711	0,9254	-0,14 %	-83	-1 657	1 069,7
PU over 16 år	0,0491	19 939	76	1,0357	0,18 %	104	2 059	1 026,5
Ikke-gifte 67 år og over	0,0459	377 824	1 417	1,0191	0,09 %	52	1 028	545,3
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0165	38 895	154	1,0729	0,12 %	71	1 413	372,0
Innbyggere med høyere utdann	0,0181	1 496 396	4 055	0,7363	-0,48 %	-282	-5 605	-286,6
1 Kostnadsindeks	1,0000			0,99043	-0,96 %	-565	-11 238	-2 410
(Tillegg/trekk kr pr innb.)								
2 Tillegg/trekk (omfordeling) for kommunen i 1000 kr						Alle tall i 1000 kr		
						-11 238		
3 Nto.virkn. statl/priv. skoler						6 214		
4 Sum utgiftsutj. mm (2+3)						-5 023		
Gjennomsnittlig beregnet utgiftsbehov i kr pr innbygger:						59 073		

Det overordnede målet med inntektssystemet er å jevne ut kommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne sine. Ved fordelingen av rammetilskuddet tas det hensyn til strukturelle forskjeller i kommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og forskjeller i skatteinntektene (skatteutjevning eller inntektsutjevning). Skatt og rammetilskudd betegnes som kommunenes frie inntekter. Sammen med momskompensasjonen skal disse inntektene dekke ca. 80 % av kommunenes utgiftsbehov.

For de resterende 20 % må kommunene selv skaffe inntekter, som f.eks. brukerbetaling, utbytte, eiendomsskatt, finansinntekter. Årlig beregnes det et gjennomsnittlig utgiftsbehov pr innbygger i Norge.

Innbyggertilskuddet for den enkelte kommune justeres for strukturelle forskjeller, som for eksempel alderssammensetningen i befolkningen. Ut fra disse beregningene er Øvre Eiker kommune en kommune som er noe mindre kostnadskrevende å drifte enn landsgjennomsnittet.

Skatteinntektene til kommunene er andel av innbyggernes innbetalte skatt på formue og inntekt. Innbetalt skatt fordeles til kommunen, fylkeskommunen, staten og folketrygden. Også når det gjelder skatteinntektene er det en ordning i inntektssystemet som delvis ivaretar at kommunene har ulike skatteinntekter pr innbygger. 10 ganger årlig beregnes en gjennomsnittlig inntekt pr innbygger for landet totalt og pr kommune. Kommuner som har skatteinntekter utover landsgjennomsnittet får et trekk som benyttes til kompensasjon til de kommunene som har lavere skatteinntekter enn landsgjennomsnittet. Kommunene blir ikke justert helt ned eller helt opp til landsgjennomsnittet. Kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet betegnes som lavinntektskommuner. Øvre Eiker kommune er en lavinntektskommune.

Se Portal for frie inntekter (frieinntekter.regjeringen.no) som beskriver alle elementene i kommunenes rammetilskudd pr kommune